Malmö förr i tiden

Mars 2020

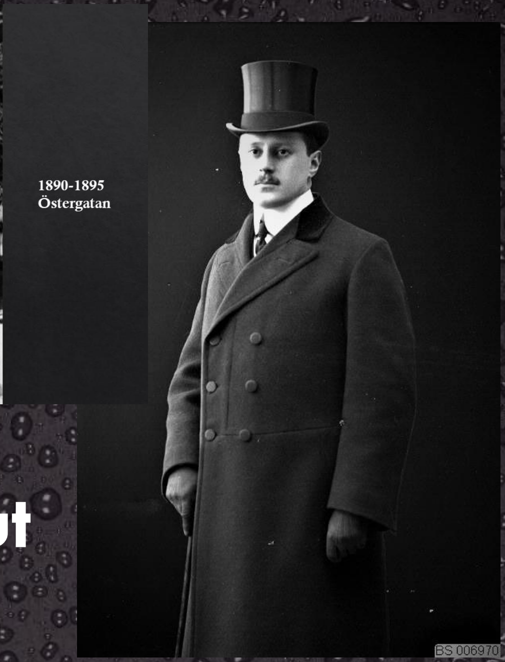

1890-1895
Östergatan

Se efter

Då såg Malmö ut så här

Vad har Hänt?

Malmö Discont en Lånebubbla i Malmö

Svart vita bilder

Malmö Museums bilder i samlingar

Bilder från förr

© Copyright 2020 Anders Dernback

Njut av din KOSTNADSFRIA kopia

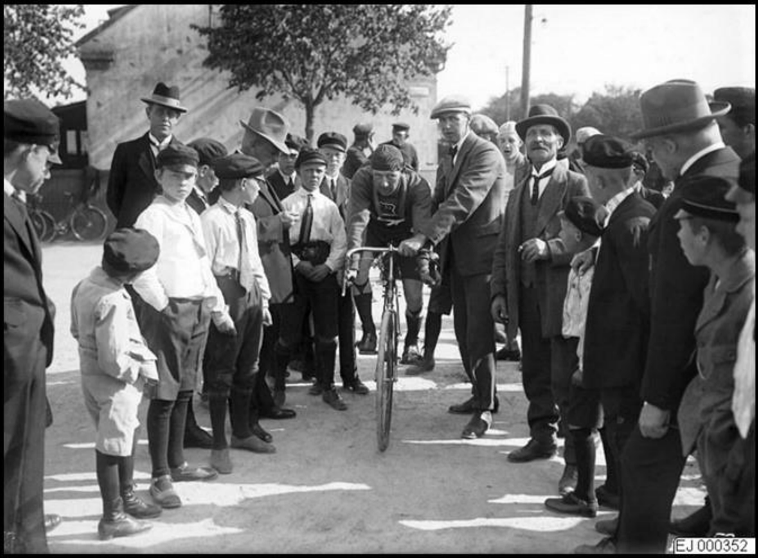

Eric Jeppsson Fotograf

Exempel på hans egna bilder

Eric Jeppson

Eric Jeppsson (1896-1972) var verksam i Malmö 1911-1972. Han hade sin ateljé på Sveagatan i Limhamn.

Han lärde sig fotografera hos fotograf Ragnar Küller. I mitten av 1920-talet etablerade han en egen fotofirma i sitt hus. En kortare tid hade han en filial i Lund.

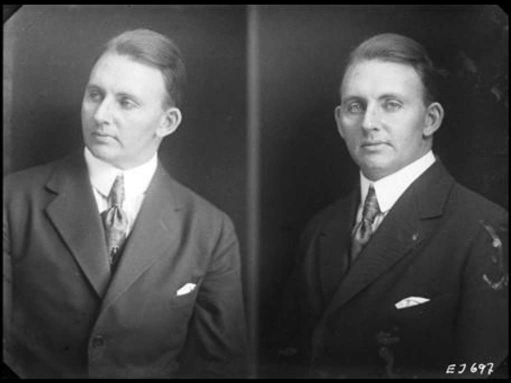

Mansporträtt, Eric Jeppsson

Foto: Eric Jeppsson / Limhamns museum / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

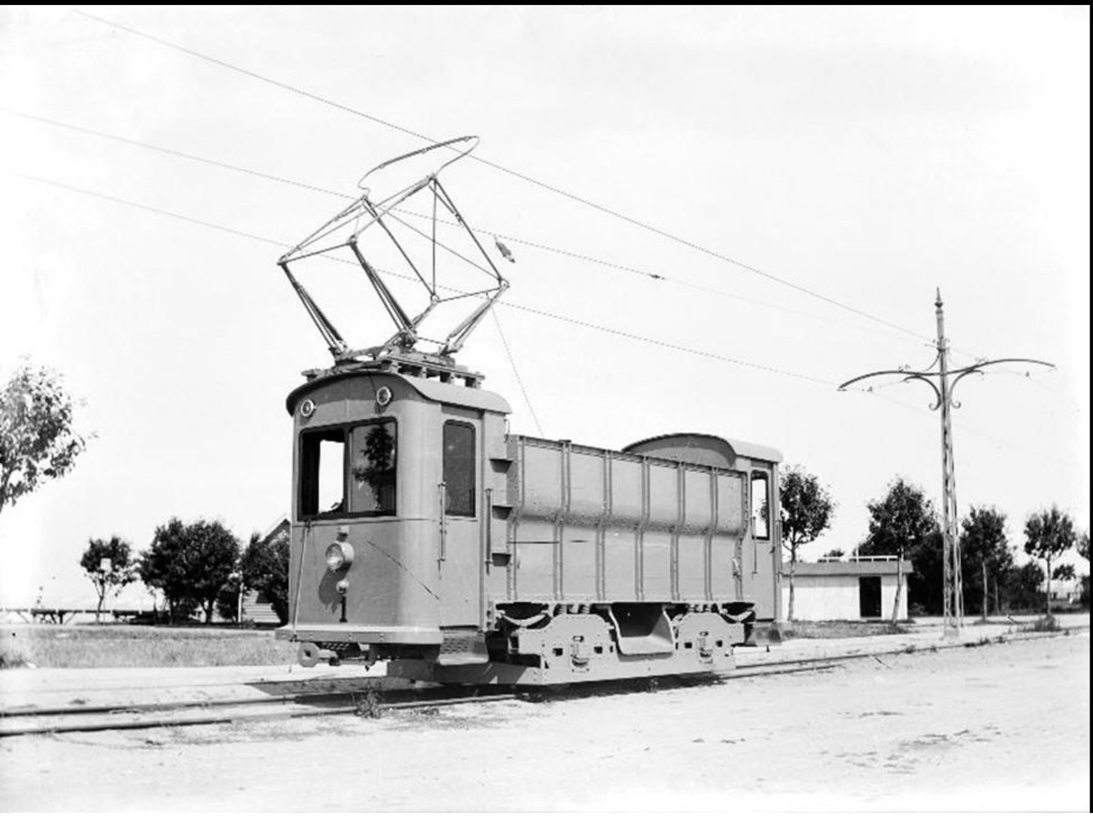

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

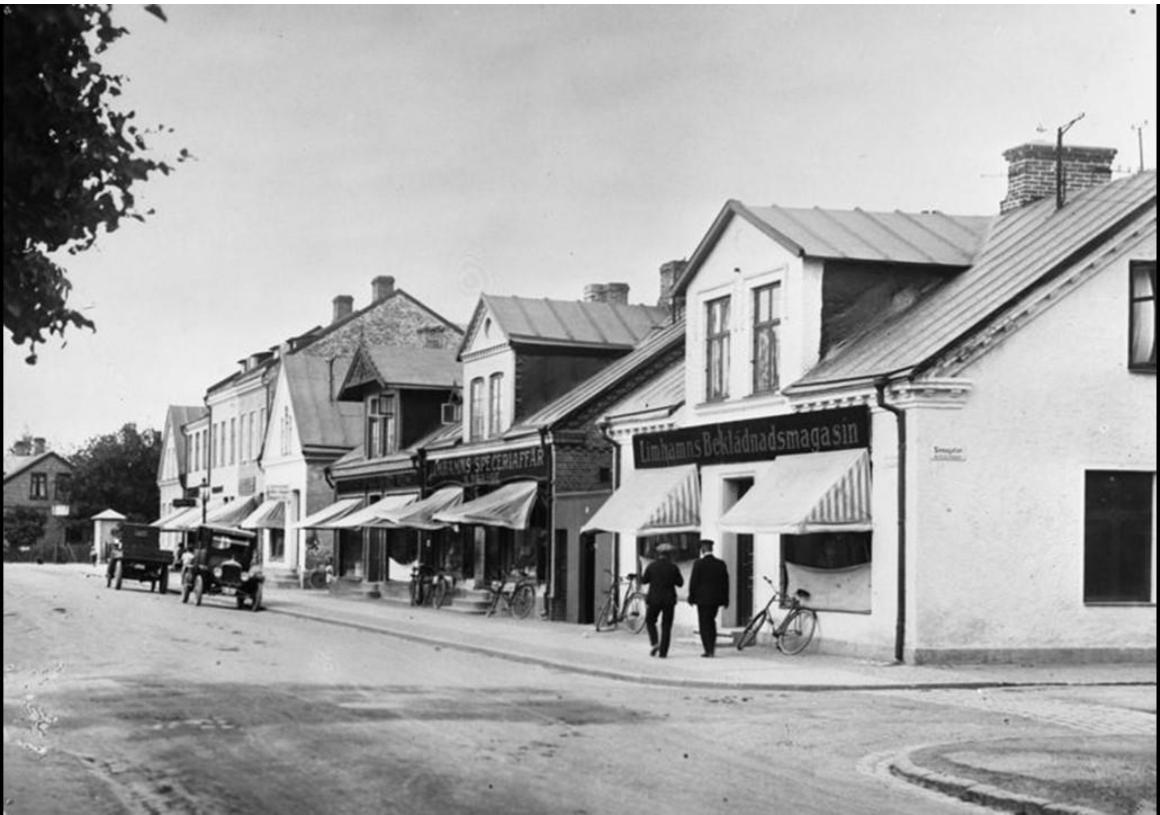
Limhamns Beklädnadsmagasin
LIMHAMNS SPECERIAFFÄR

Limhamn. Järnvägsgatan med Helge Brahges Speceriaffär sannolikt år 1924.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

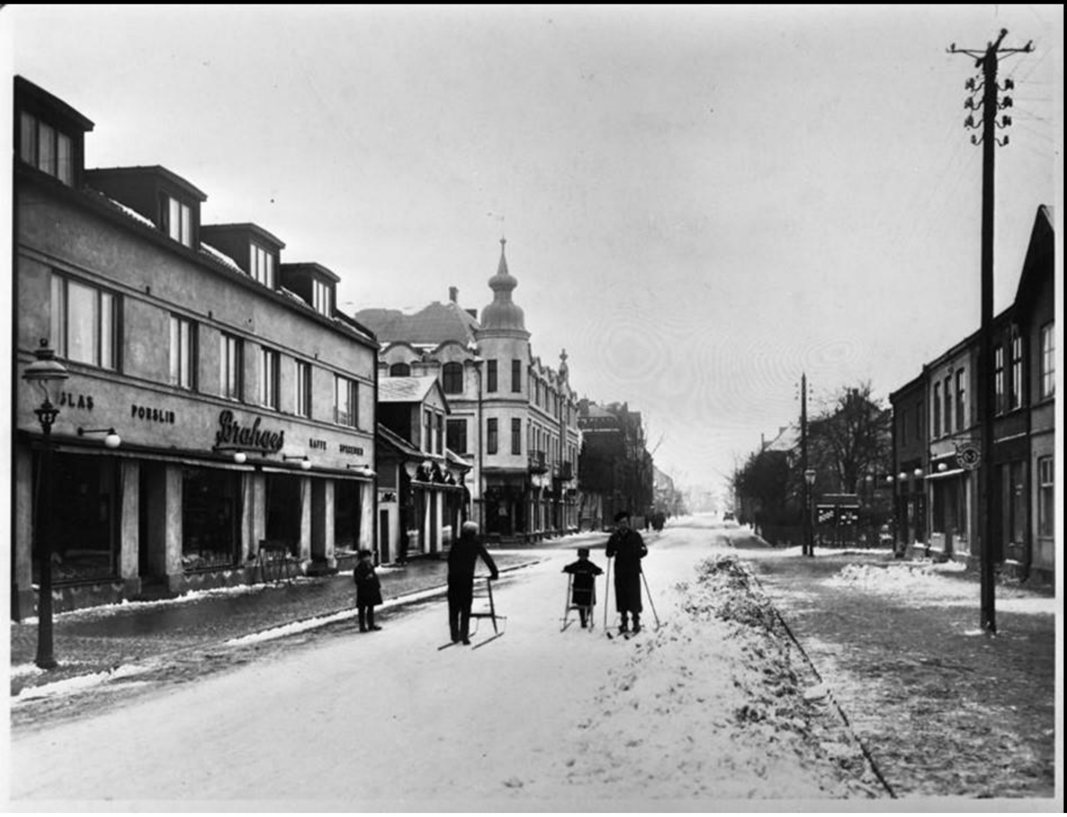
GLAS
PORSLIN
Brahges
KAFFE
SPECERIER

Limhamn. Järnvägsgatan mot söder. Vintermotiv med sparkåkare och skidåkare. Till vänster Helge Brahges affärer. År 1933?

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

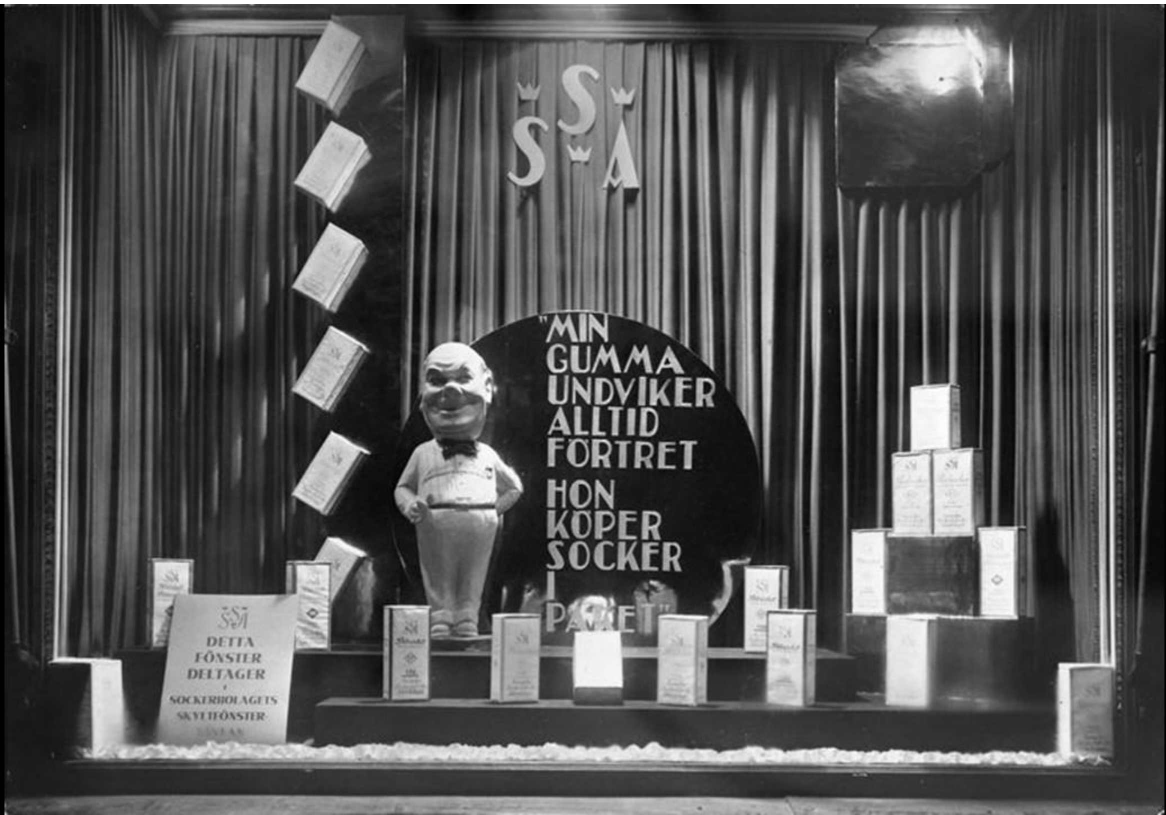
SSA
"MIN GUMMA UNDVIKER ALLTID FÖRTRET
HON KÖPER SOCKER I PAKET"
SSA DETTA FÖNSTER DELTAGER I SOCKERBOLAGETS SKYLTFÖNSTER-TÄVLAN

Limhamn. Skyltfönster i Helge Brahges speceriaffär på Järnvägsgatan 20. SSA- reklam, tävling.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

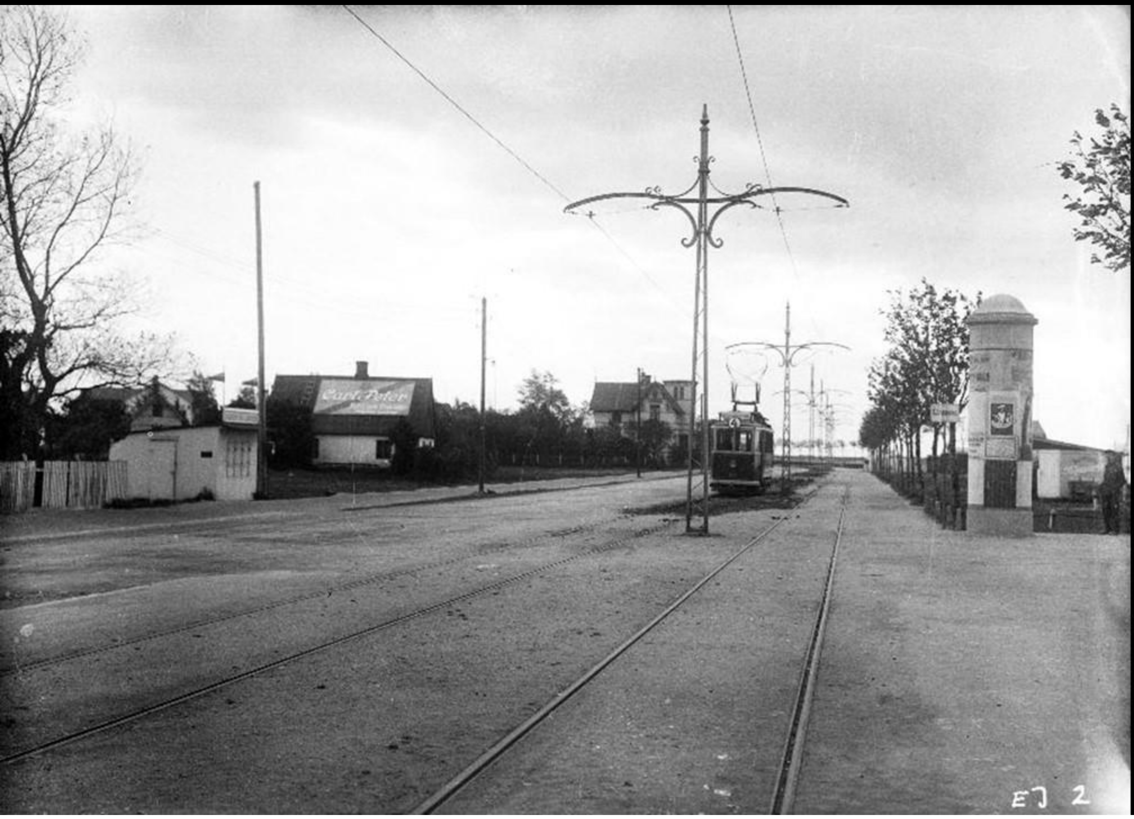
Carl Peter
4
EJ 2

Spårvagn 4 på väg,
Limhamn
Strandgatan

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

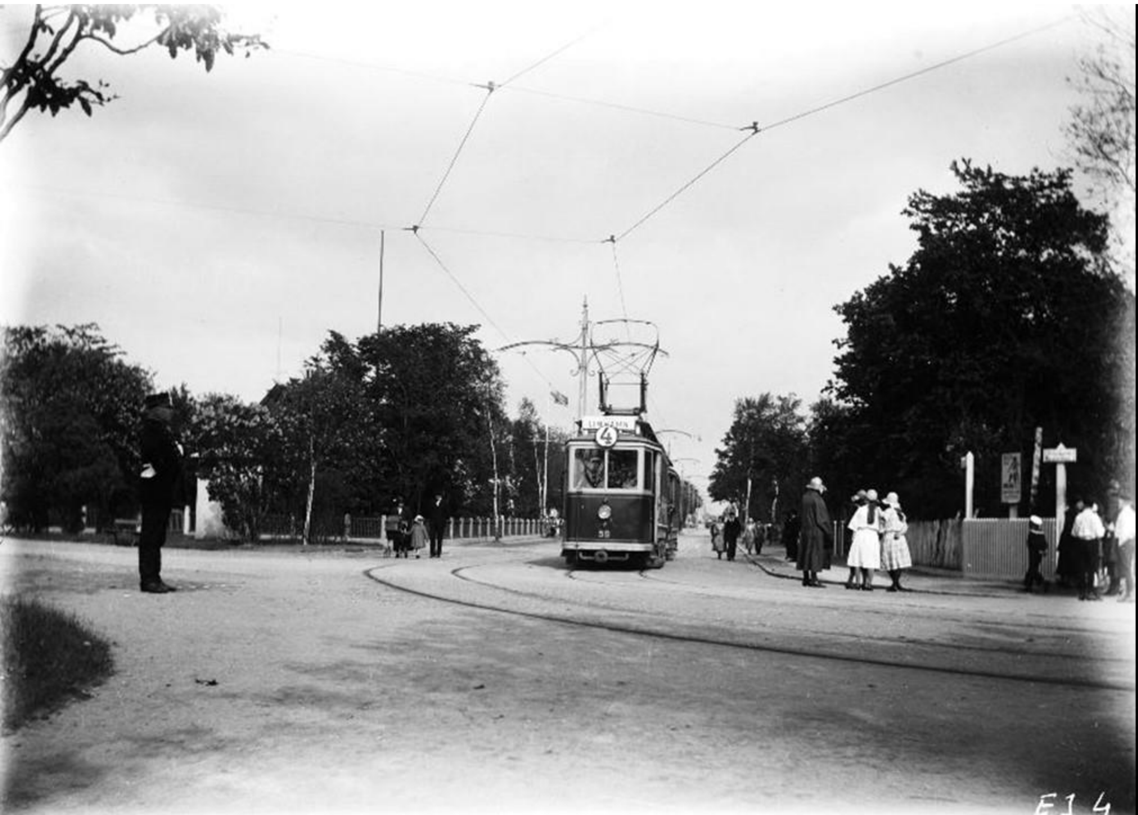
LIMHAMN
4
EJ 4

Spårvagn nr 4 "
Limhamn ", folkliv
Korsning
Linnégatan och
Strandgatan

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

Malmö förr i tiden

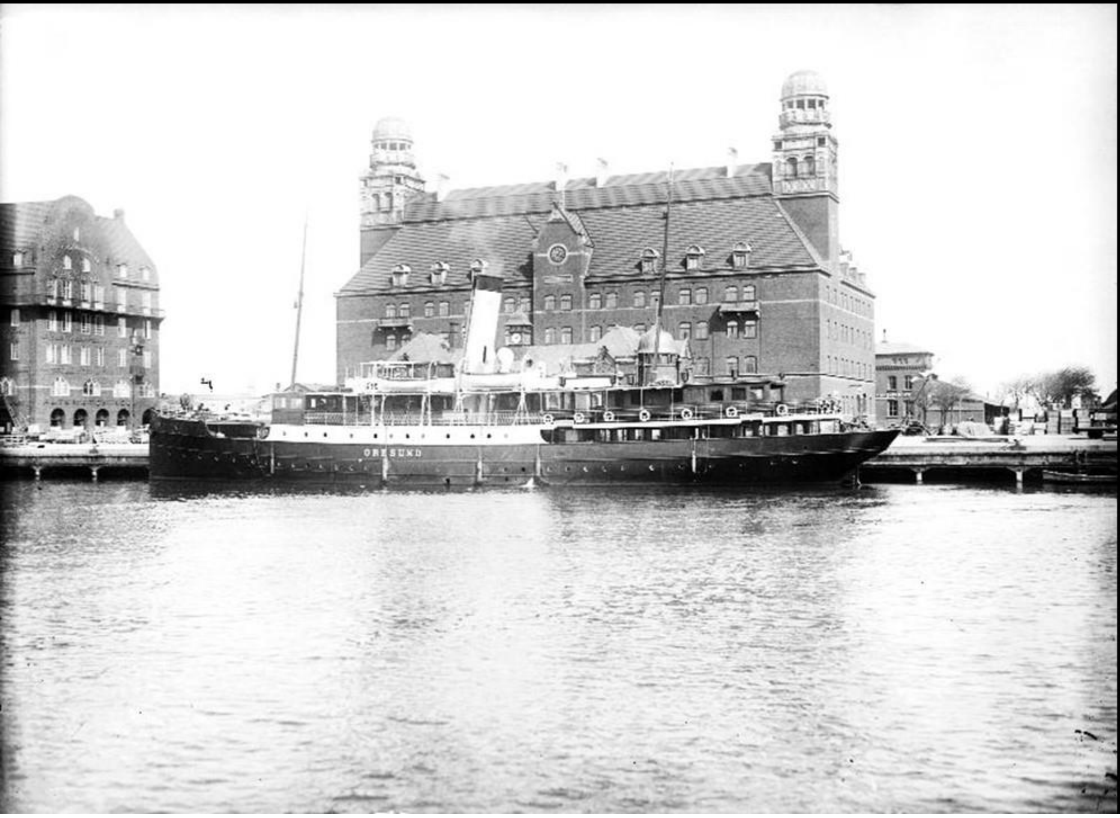

Posthuset med en båt i förgrunden, M/S Öresund Automatcafé Vega

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

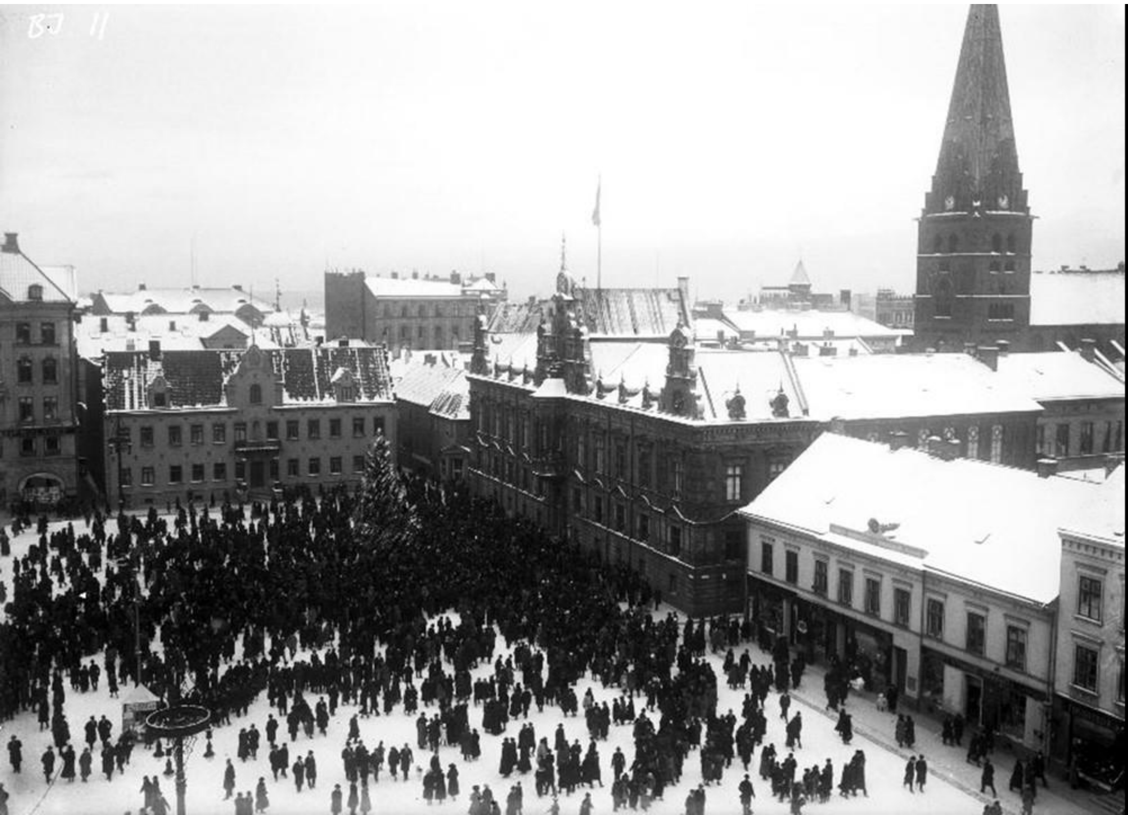

Folksamling vid julgranen framför Rådhuset på Stortorget.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

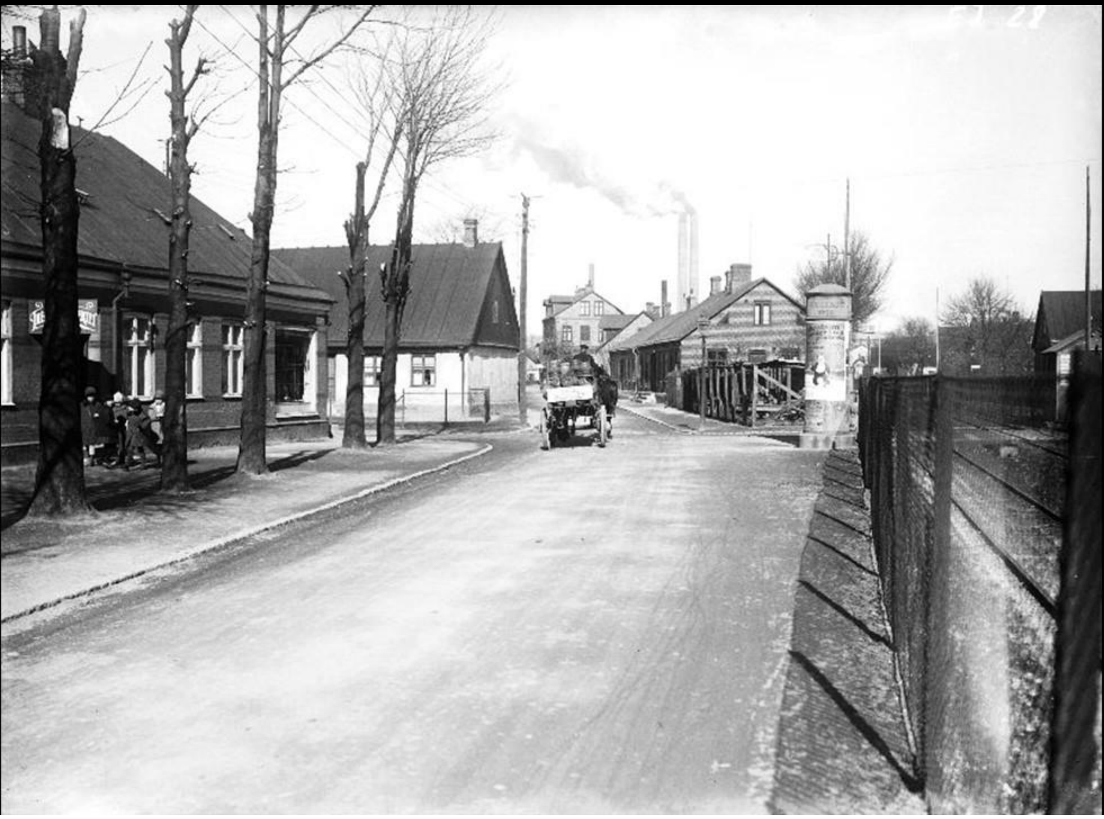

Gamla gatan vid Tegnérgatan. En hästdragen vagn från Limhamns Ångbryggeri korsar Tegnérgatan på väg mot bryggeriet. Till vänster om vagnen den äldsta delen av Tegnérskolan. Till höger en annonspelare, där Gyllenbom gör reklam för Hemmets journal. Längst till vänster några skolbarn utanför Theanders Bageri.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

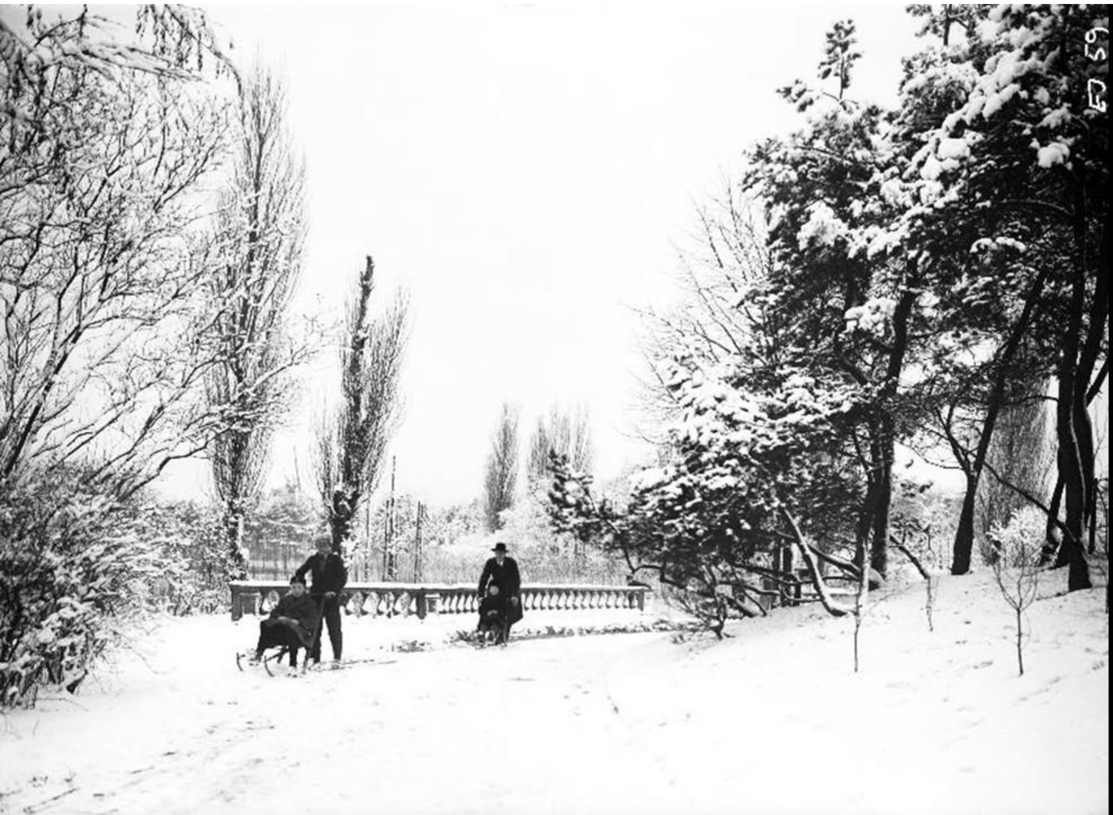

Slottsparken. Vintermotiv med ungdomar som åker sparkstötting. I bakgrunden skymtar Slottsmöllan.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

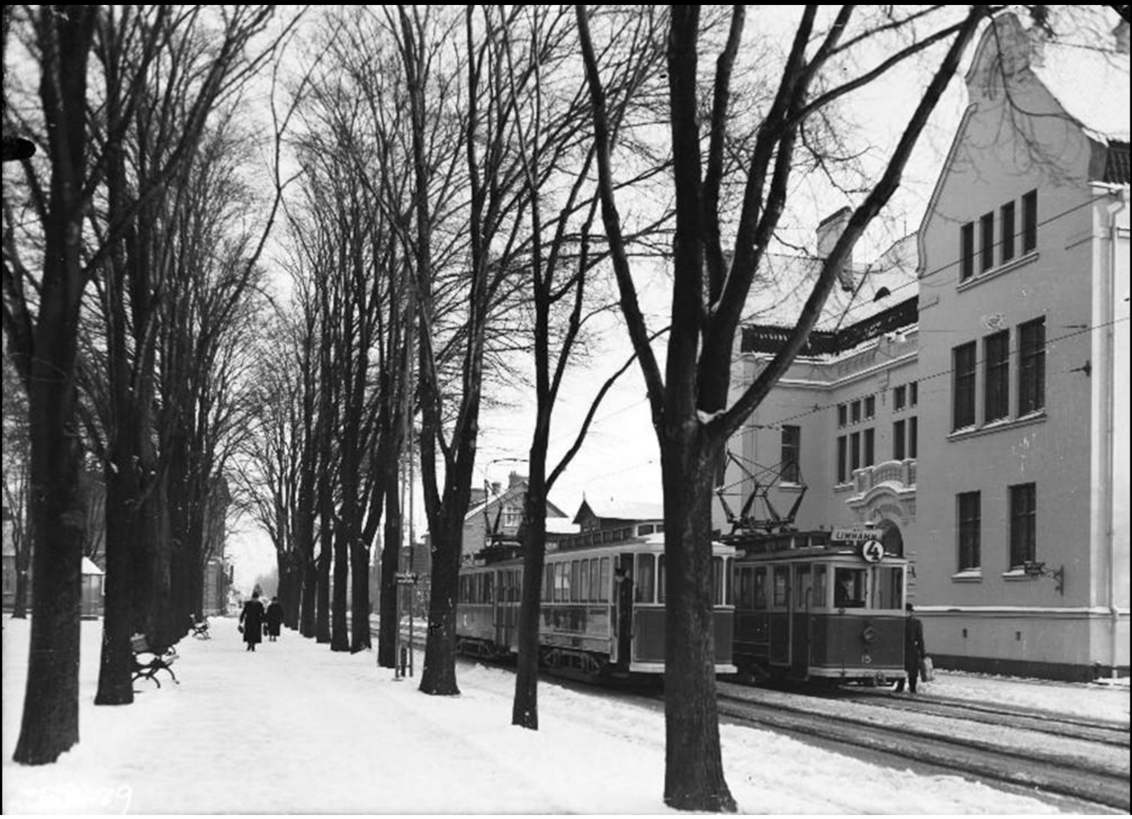

Linnégatan vid torget
och församlingshemet

Foto: Eric Jeppsson
/ Malmö Museer

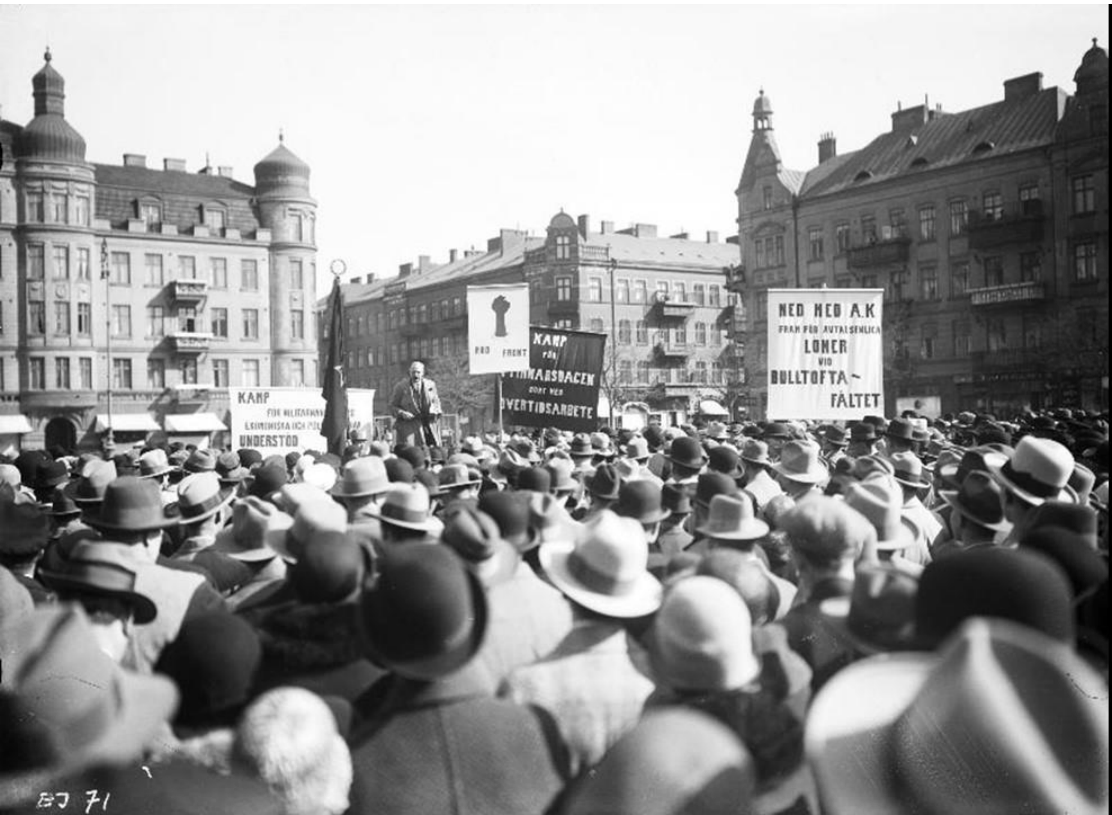
NED MED A.K
FRAM FÖR AVTALSENLIGA
LÖNER
VID
BULLTOFTA-
FÄLTET
RÖD FRONT
KAMP
FÖR
7 TIMMARSDAGEN
MOT MER
ÖVERTIDSARBETE
KAMP
UNDERSTÖD
EJ 71

Kommunisten Hugo Sillén
talar på Möllevångstorget
under valrörelsen 1932.

Foto: Eric Jeppsson
/ Malmö Museer

Malmö förr i tiden

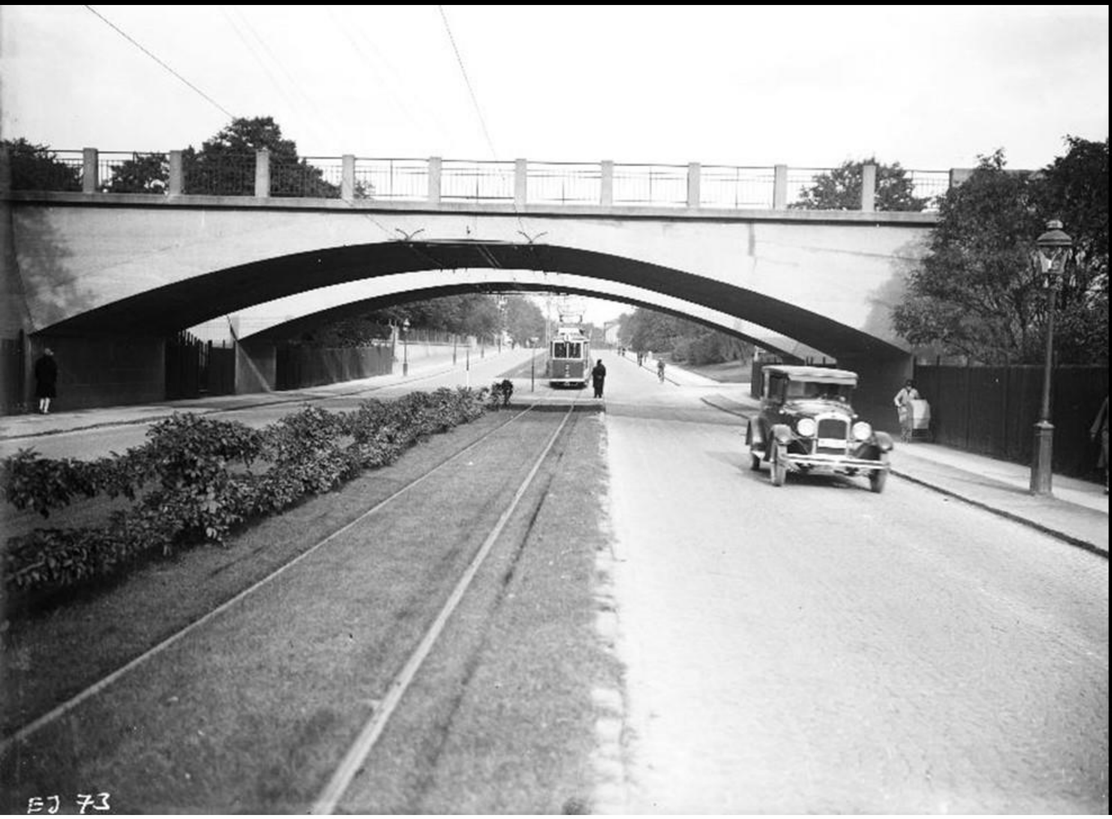

Lundavägen, spårvagn
nr 1 på väg

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

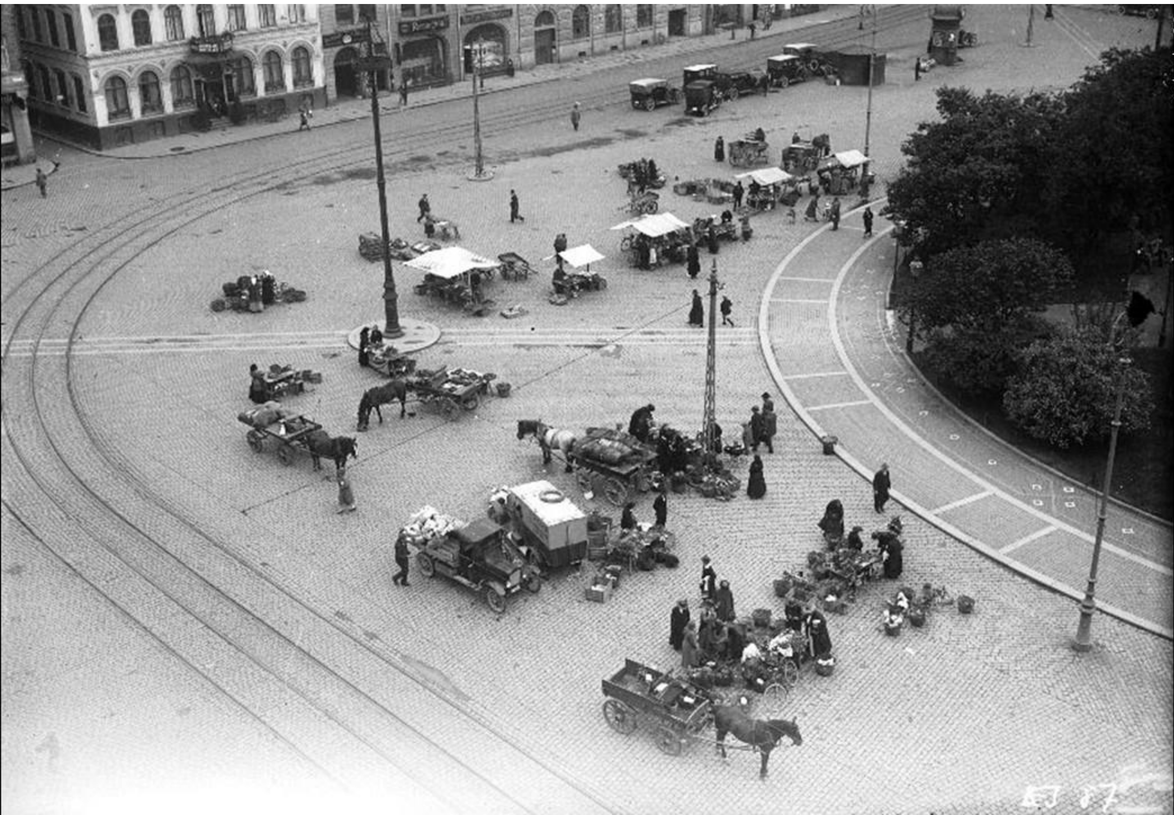

Stortorget,
torghandel, parkerade
bilar sydvästra sidan

Foto: Eric Jeppsson
/ Malmö Museer

Malmö förr i tiden

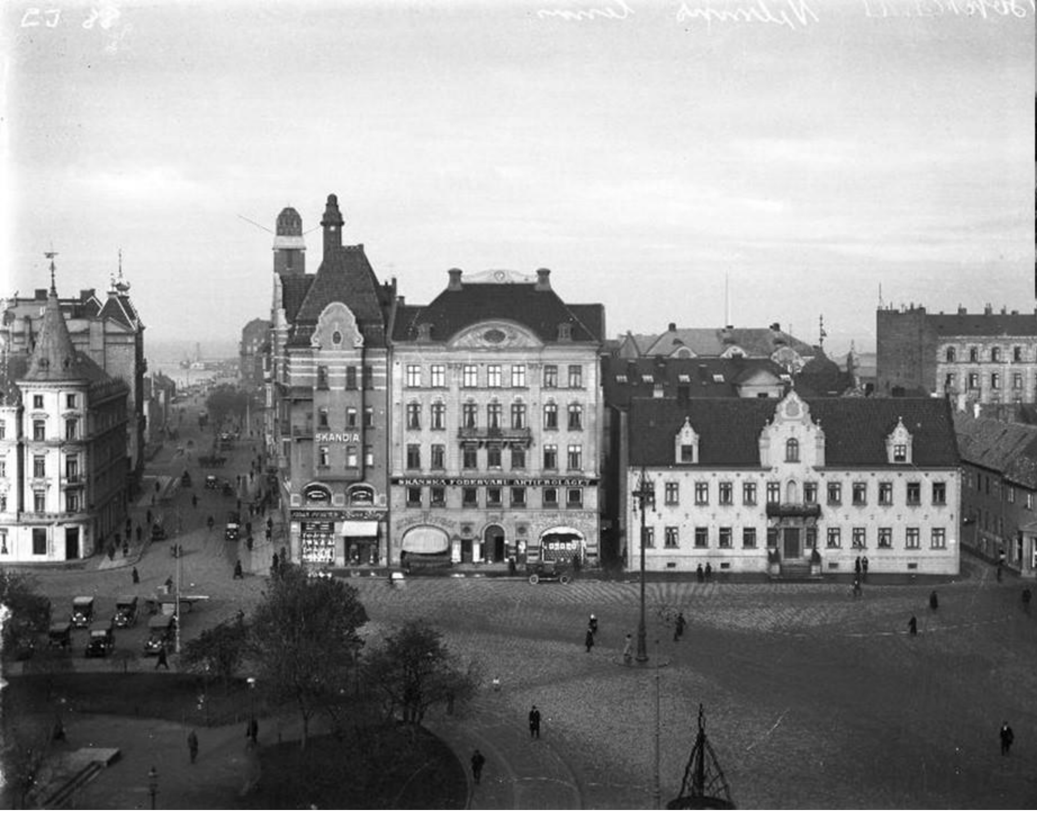

Stortorget, Karl X Gustafs staty, Kramer, Hamngatan och Residenset.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

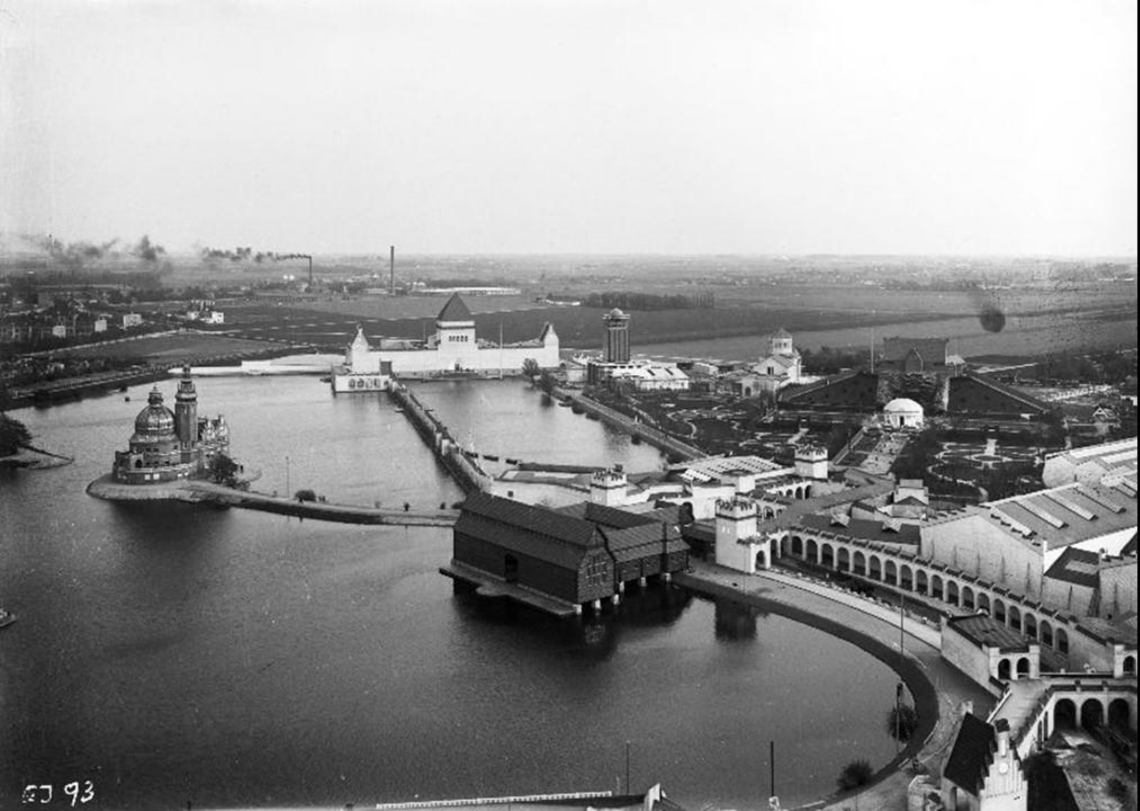

Baltiska utställningen. Vy från utställningstornet i riktning mot Borgmästargården. År 1914

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

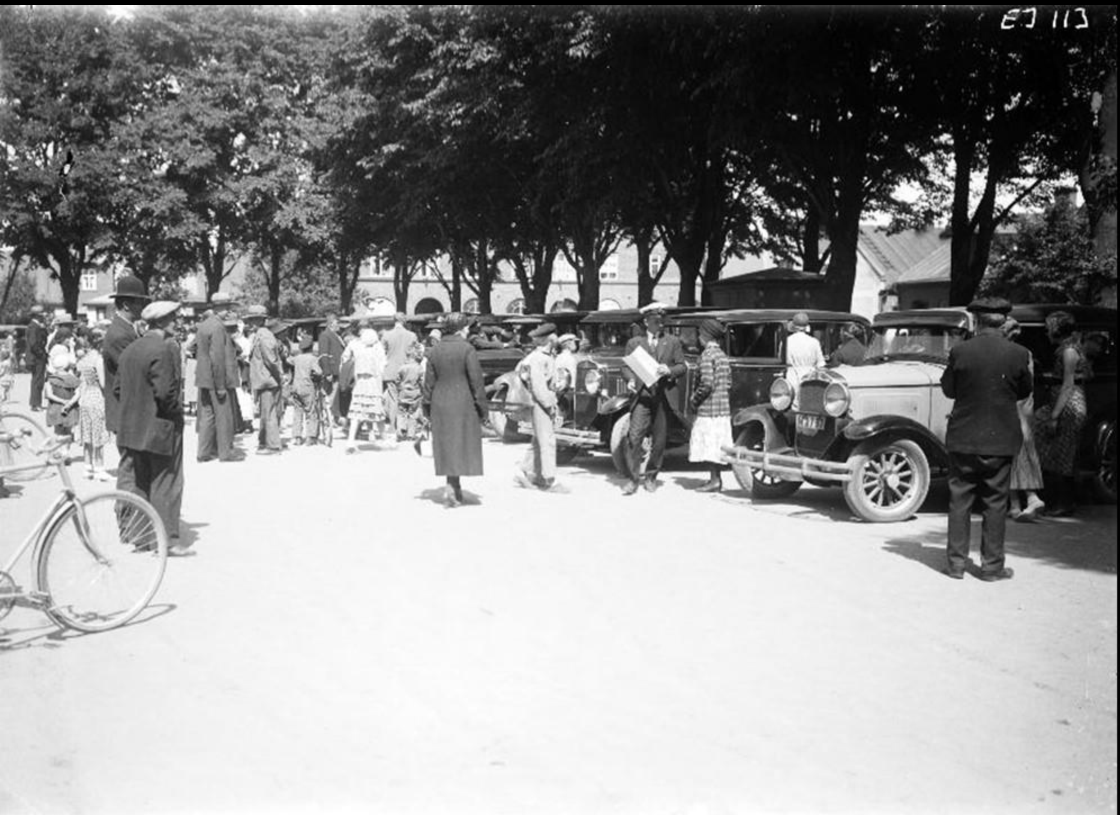

Folksamling vid
personbilar, M2797
Limhamns Torg
1935

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

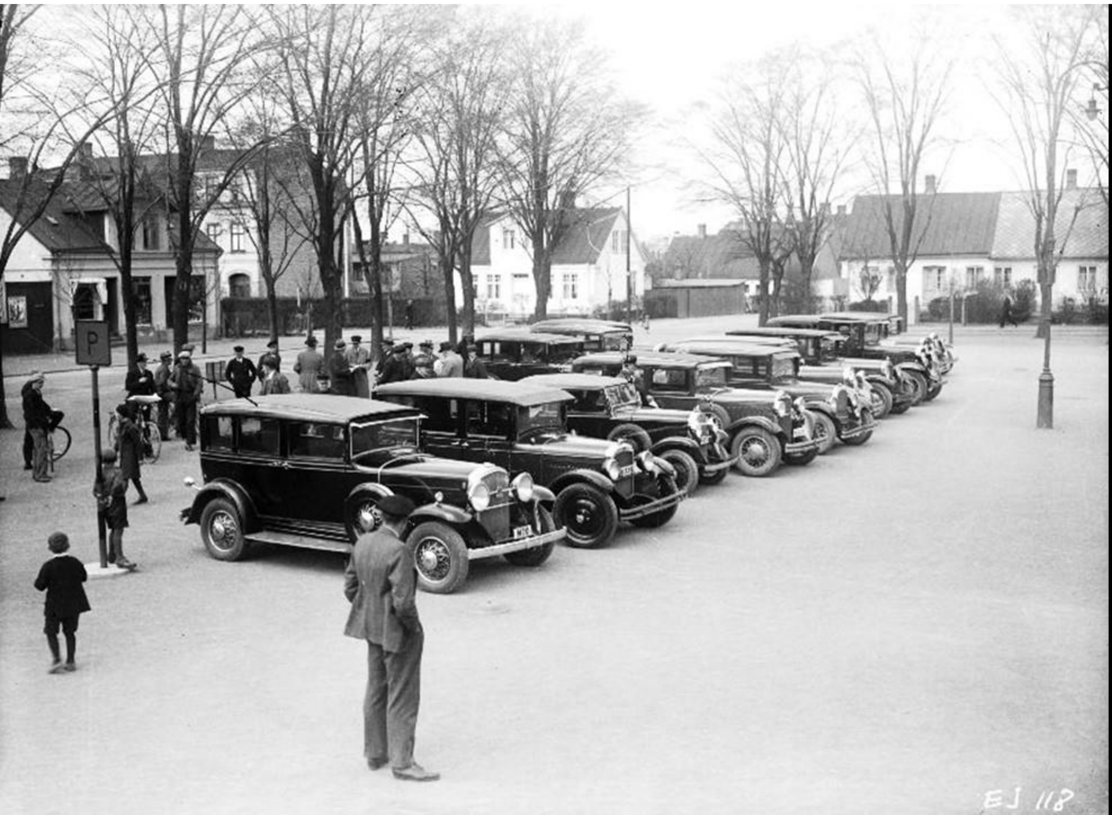

Limhamns
Motorsällskaps bilar
uppställda på Limhamns
torg för utfärd 1939. På
torget bl.a M70 och
M3391

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

Malmö förr i tiden

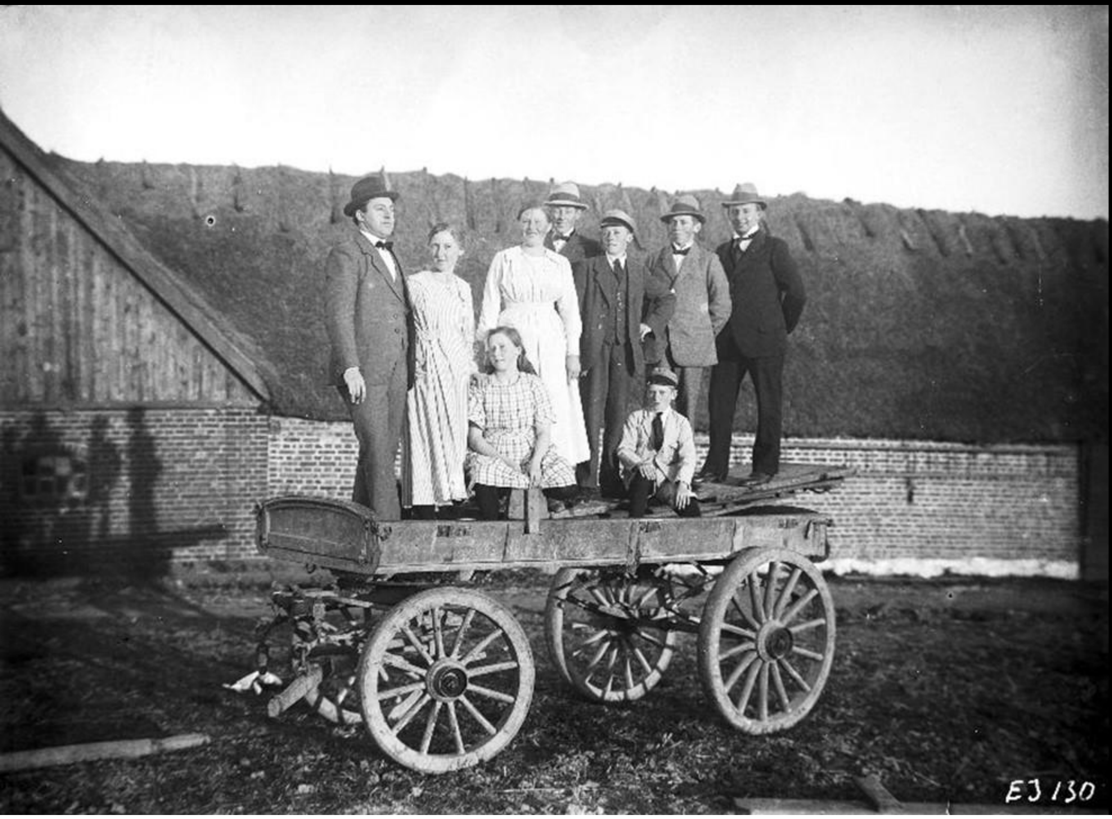

Vintriegården. Hus med halmtak. Jeppsson hos Vigres. Gruppbild på en vagn med trähjul. Bunkeflo

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

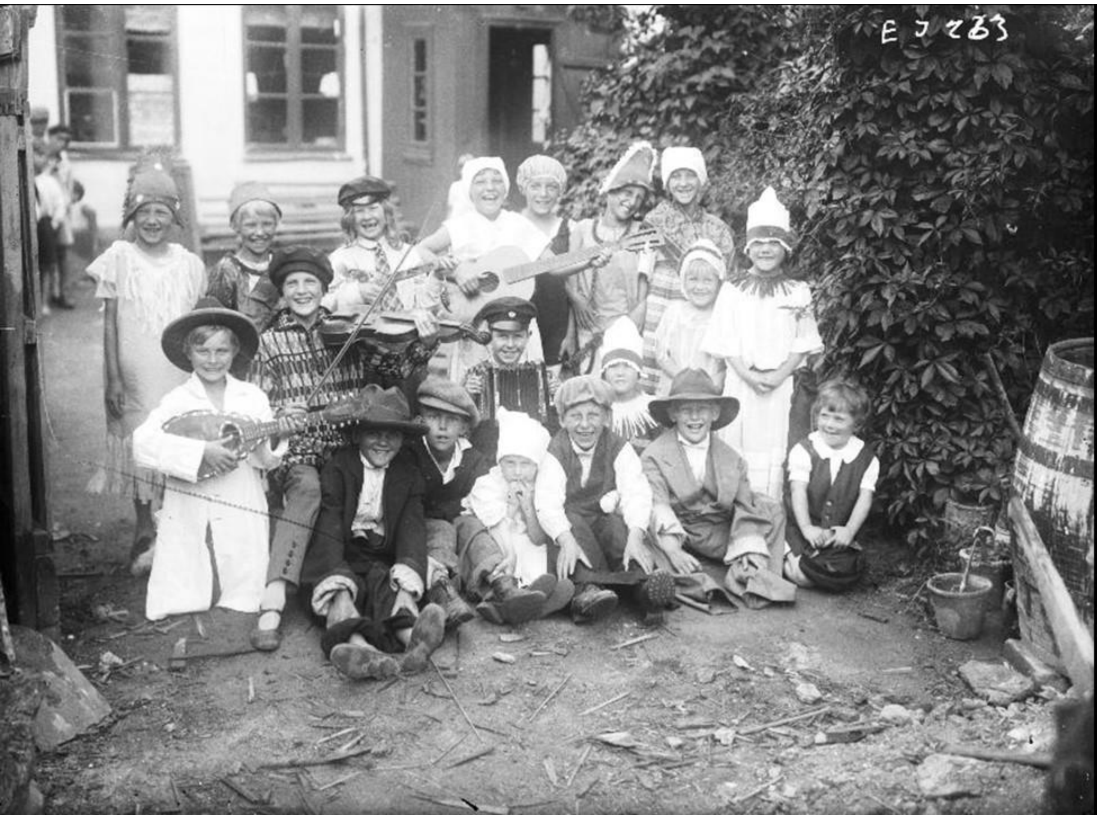

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

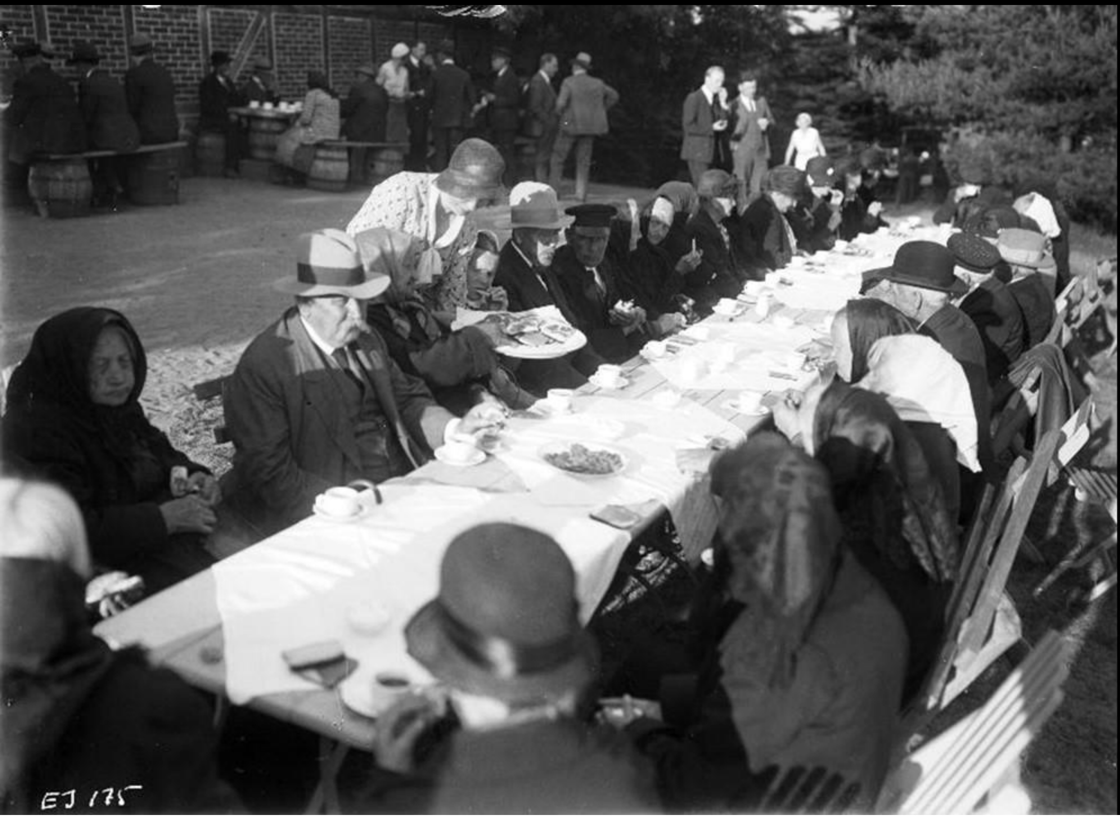

Pensionärer vid
ett långbord 1930

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

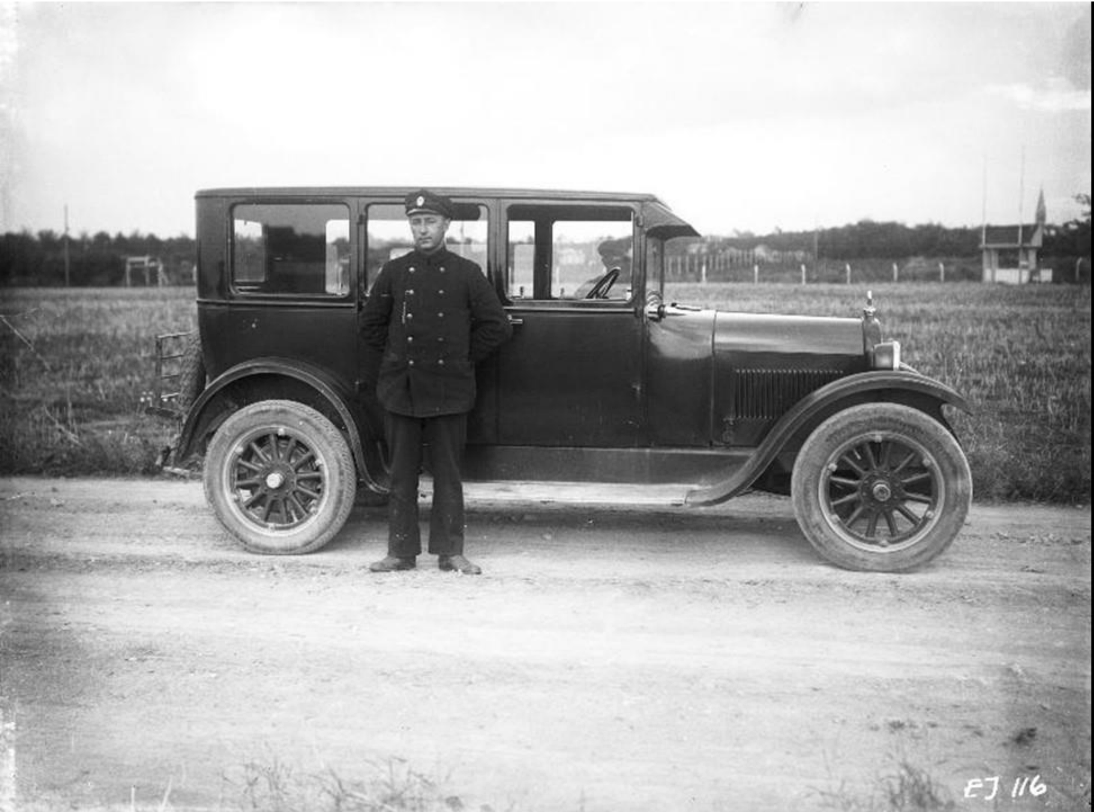

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

Malmö förr i tiden

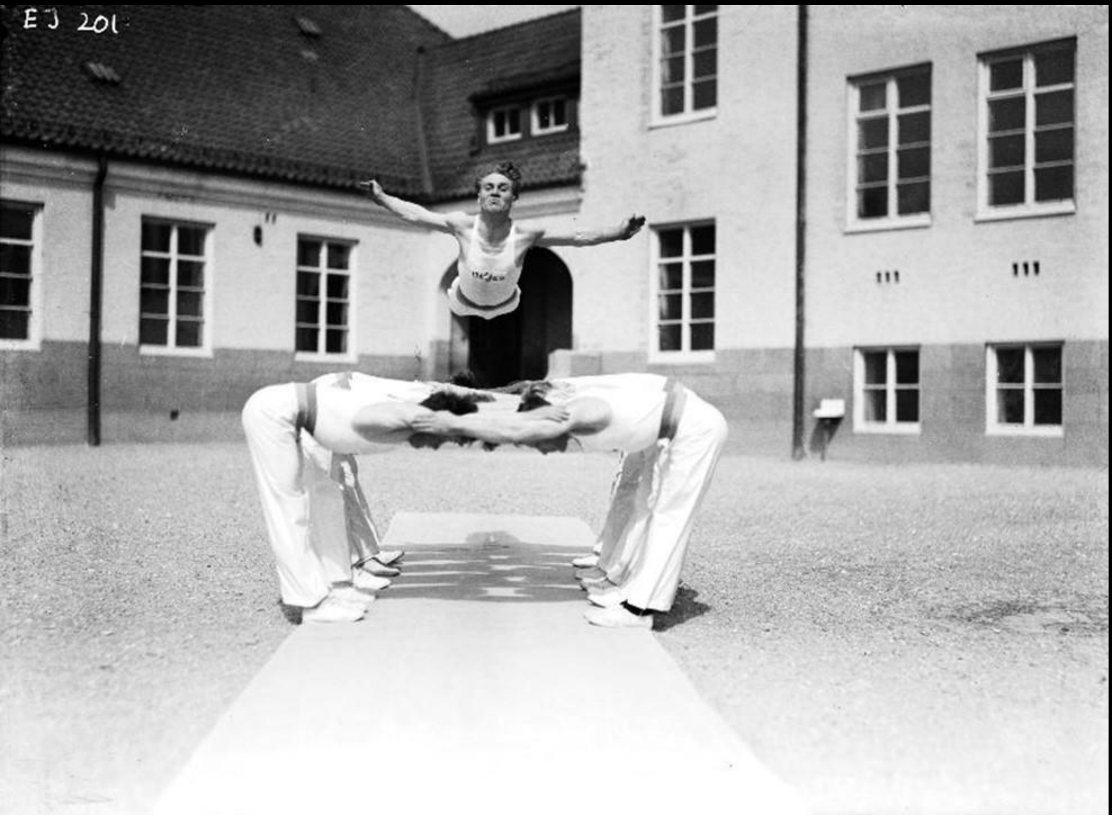

Gymnaster, hopp, "Viljan".
Linnéskolan nyare del
Byggd 1926

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

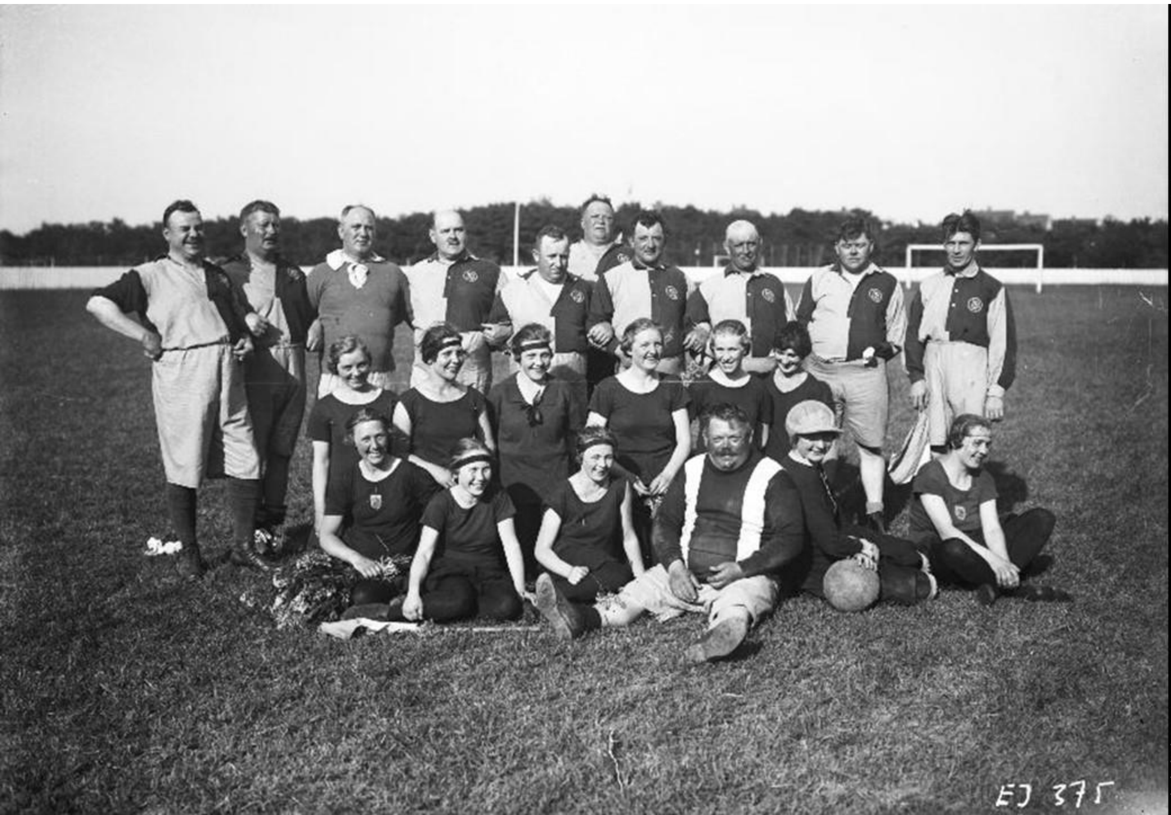

Gruppbild,
fotbollslag
Limhamns
Idrottsplats
Mixat lag
herrar/damer

Foto: Eric Jeppsson /
Malmö Museer

Malmö förr i tiden

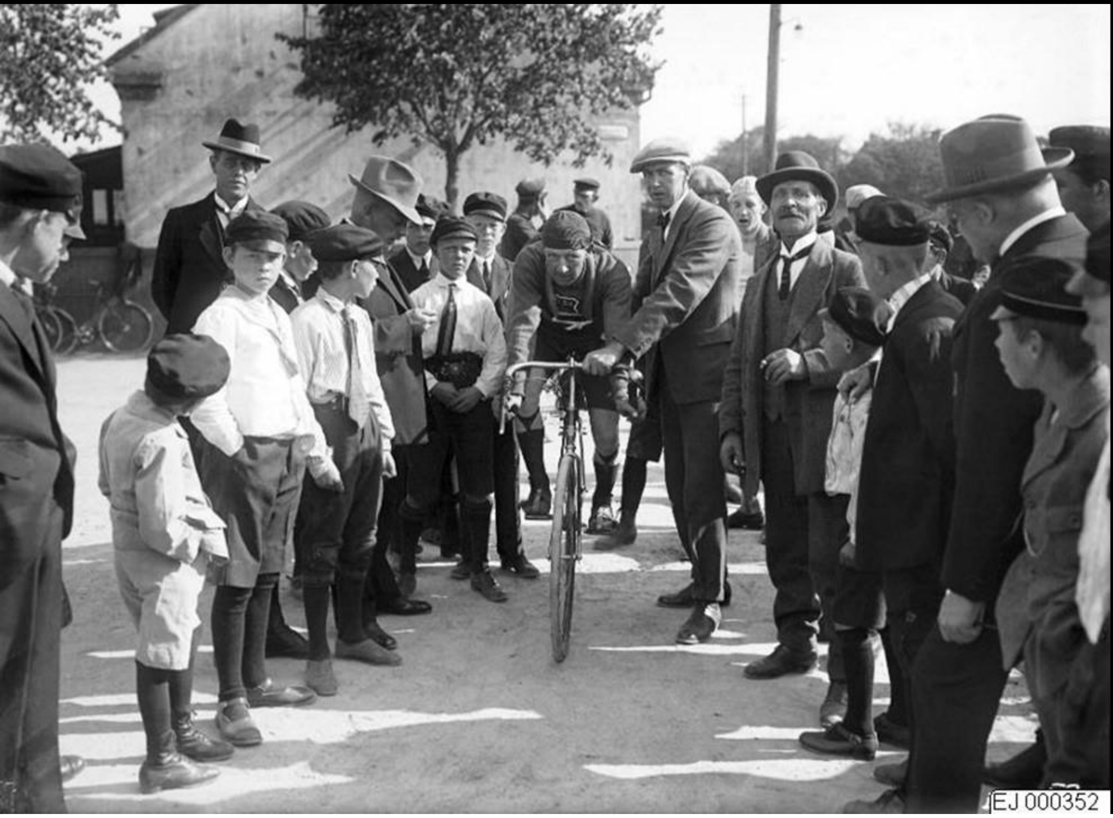

Cykeltävling

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

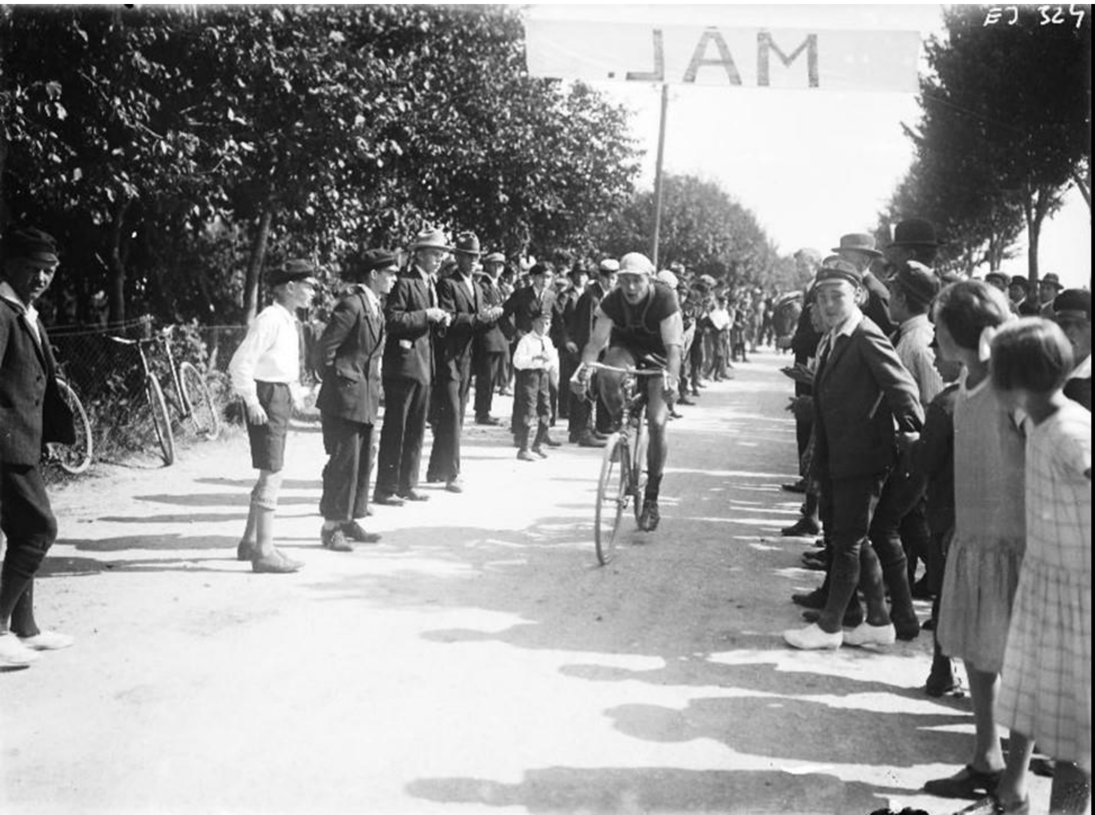

Cykeltävling, målet, folksamling år 1930

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

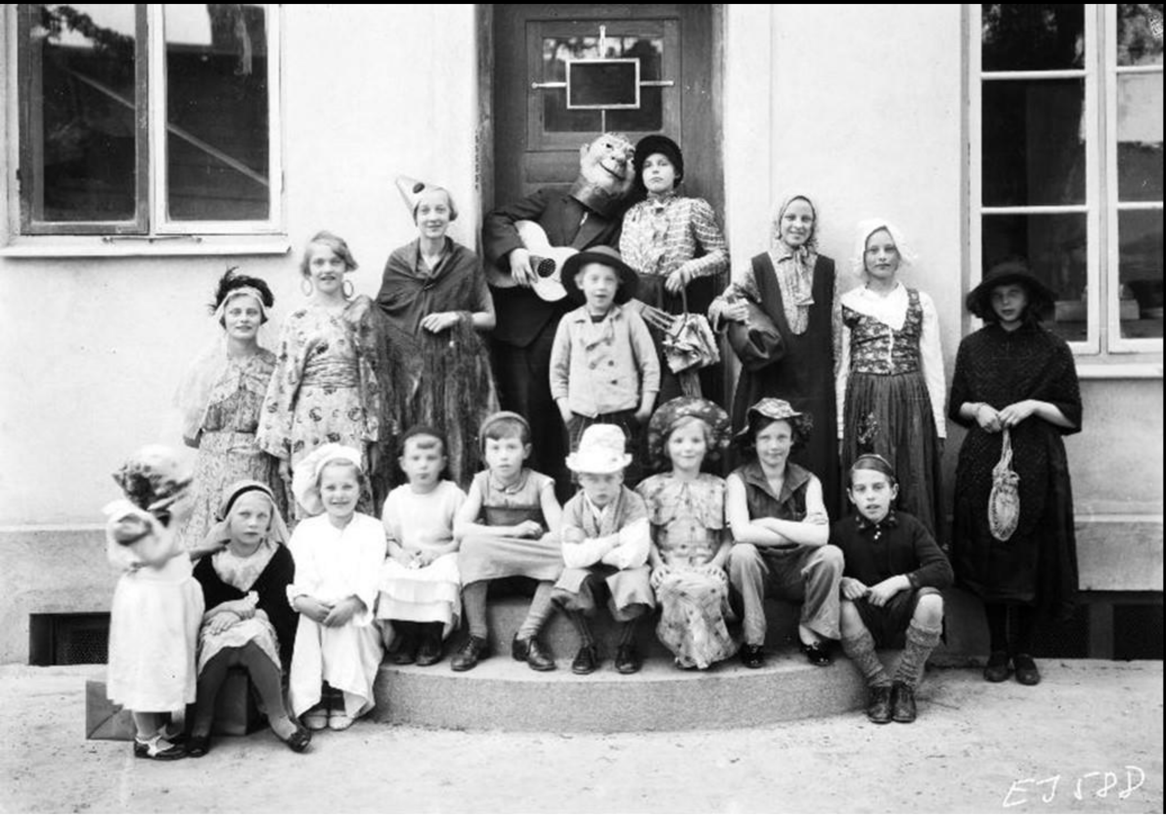

Maj 1933, barnkalas, gruppbild på trappan Braghes minsta fyller år. Braghes drev livsmedelsaffärer i Limhamn

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

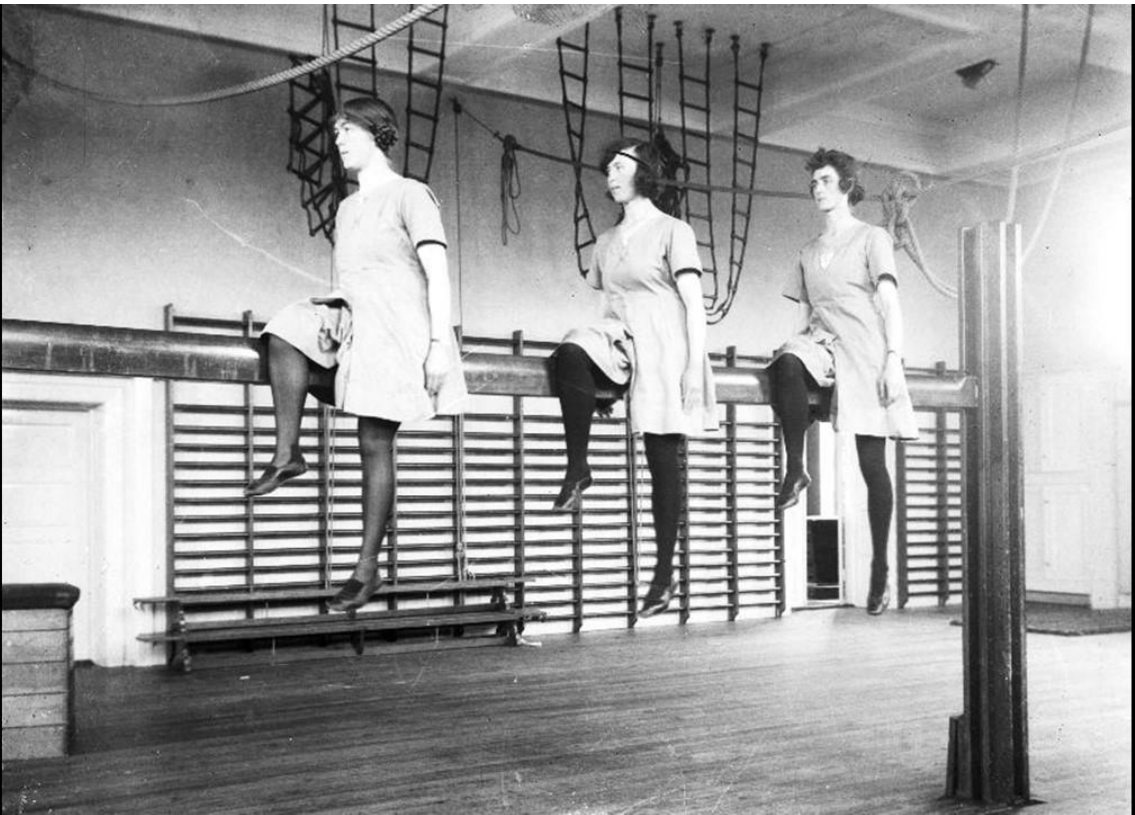

Tre flickor vid bommen i en gymnastiksal troligen på Linnéskolan, Limhamn

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

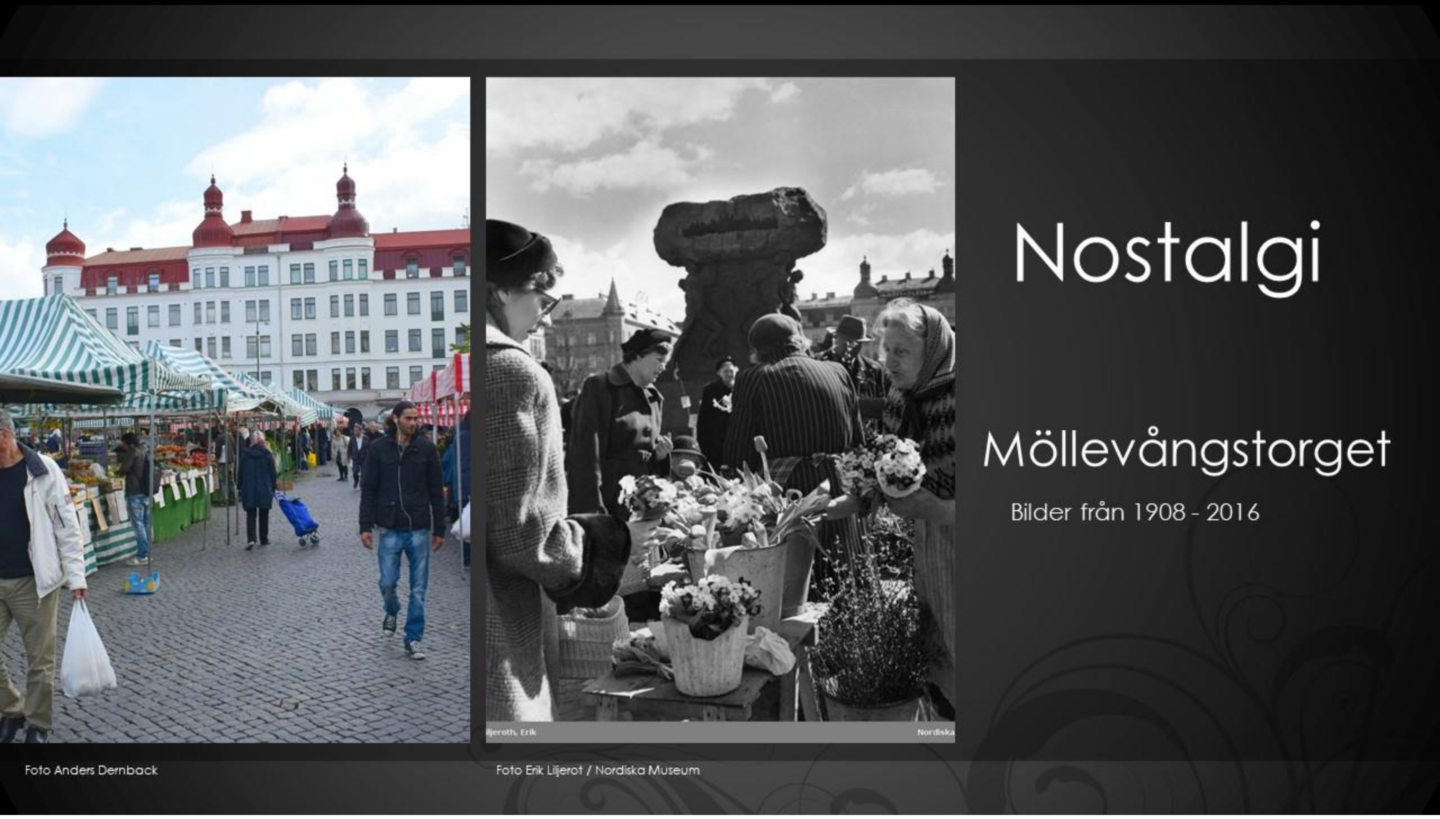

Foto Anders Dernback

Foto Erik Liljerot / Nordiska Museum

Nostalgi

Möllevångstorget

Bilder från 1908 - 2016

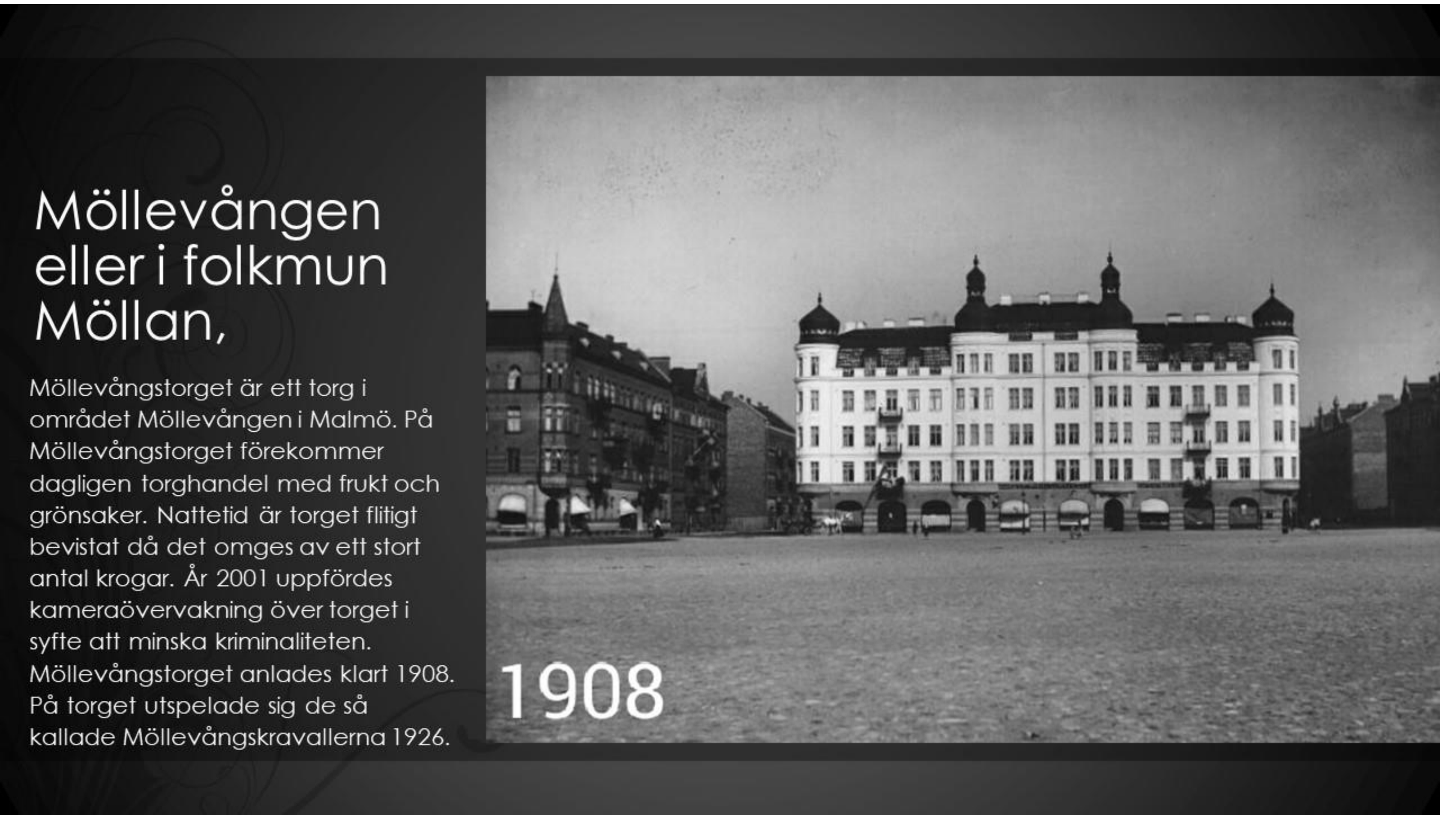

Möllevången eller i folkmun Möllan,

Möllevångstorget är ett torg i området Möllevången i Malmö. På Möllevångstorget förekommer dagligen torghandel med frukt och grönsaker. Nattetid är torget flitigt bevistat då det omges av ett stort antal krogar. År 2001 uppfördes kameraövervakning över torget i syfte att minska kriminaliteten. Möllevångstorget anlades klart 1908. På torget utspelade sig de så kallade Möllevångskravallerna 1926.

1908

Malmö förr i tiden

Konturerna av det Möllevången vi känner idag startade i samband med industrialiseringen runt sekelskiftet. Möllevångstorget och Bergsgatan anlades i början av 1900-talet och där byggdes ett flertal industrier för exempelvis bleckvaror, skor, livsmedel, konfektyr, gummi, barnvagnar och cyklar. De som arbetade i industrierna måste ha någonstans att bo så följaktligen byggdes bostäder i intilliggande kvarter. Arbetarbostäder som var modernare än i centrala Malmö.

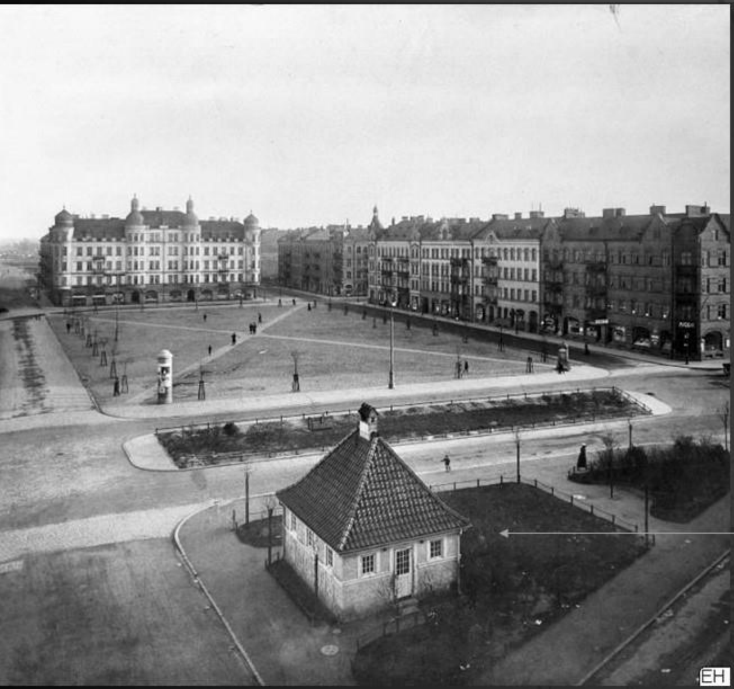

Möllevångstorget anlades ,stod klart 1908. Kring Malmö fanns då gemensamma vångar, åkerområden, och vid Möllevången fanns väderkvarnarna. Den stora vägen som leder förbi torget är Bergsgatan. Många fabriker låg just här. Många av de gamla fabriksbyggnaderna har renoverats och inhyser företag och bostäder.

Stenbergska villan

Okänd konstnär Malmö Museum samlingar

Malmö förr i tiden

De många arbetarna i kvarteren har också gjort Möllevången och dess omgivningar politiskt rödfärgat. Här startar eller slutar första maj-tågen. Demonstrationerna runt statyn Arbetets ära på Möllevångstorget har varit oräkneliga. Folkets Park, Folkets Hus, ABF och tidigare tidningen Arbetet har sin hemvist på Möllevången eller intilliggande stadsdelar. Socialdemokraterna, folkhemsbyggarna och ministrarna Per Albin Hansson, Gustav Möller och Torsten Nilsson har under kortare eller längre tid bott i stadsdelen.

Foto Gunnar Lund / Malmö Museum samlingar

Malmö förr i tiden

Foto Gunnar Lund / Malmö Museum samlingar

Malmö förr i tiden

Porträtt av Alfred Nobel 30 år, uppfinnare, industriman och donator (Nobelpriset).

Foto: Torgén, Per
Örebro läns museum

Kanske Alfred Nobel fick ge namn åt Nobelvägen i Malmö

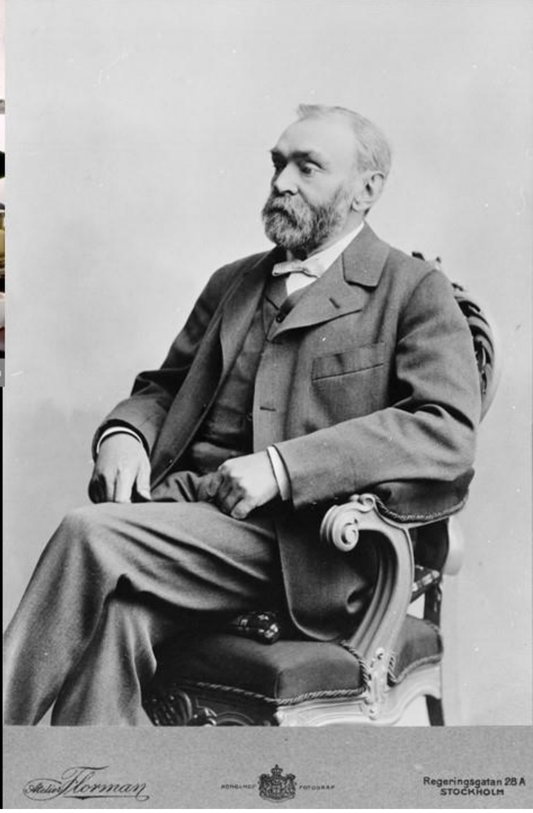

Gatunamnet Nobelvägen har funnits sedan år 1904 och avsåg då stadsdelen Möllevångens östgräns från Sofielundsvägen i söder och en plats ungefär i höjd med nuvarande Ronnebygatan i norr. År 1911 blev den tidigare Banaholmsvägen, som tidigare utgjort Sofielunds municipalsamhälles västgräns en del av Nobelvägen. Nobelvägen förlängdes därefter etappvis och kom att sträcka sig från Dalaplan i söder via Nobeltorget till Östervärn i norr. Nobelvägen hade ursprungligen dubbla trädrader i mitten och en cykelbana mellan dessa. Dessa träd och cykelbanan försvann c:a år 1958 för att ge plats åt den ökande biltrafiken.

Gatunamnet antogs 1904 på förslag av stadsingenjör Anders Nilsson, som också var den som hade utformat stadsplanen för Möllevången föregående år. I likhet med namn som Carl Gustavs väg och Fersens väg kan namnet ses som ett utslag för tidens nationella stämningar. (Alfred Nobel hade avlidit några år tidigare, och det första Nobelpriset delades ut 1901.)

Vid det officiella fastställandet av gatunamnet år 1904 angavs inte något motiv för detta namn. Det har under många år påståtts att gatan skulle vara uppkallad efter en person vid namn Nobel, som skulle varit bosatt vid gatan och sagts ha varit soldat eller skomakare. Till stöd för detta har anförts att det sedan början av 1900-talet varit vanligt bland malmöborna att uttala namnet som /ˈnoːbɛlˌvɛːgɛn/. Det har emellertid inte gått att finna något belägg för att någon person med detta namn skulle ha varit bosatt där och allt tyder därför på att gatan är uppkallad efter Alfred Nobel.

Malmö förr i tiden

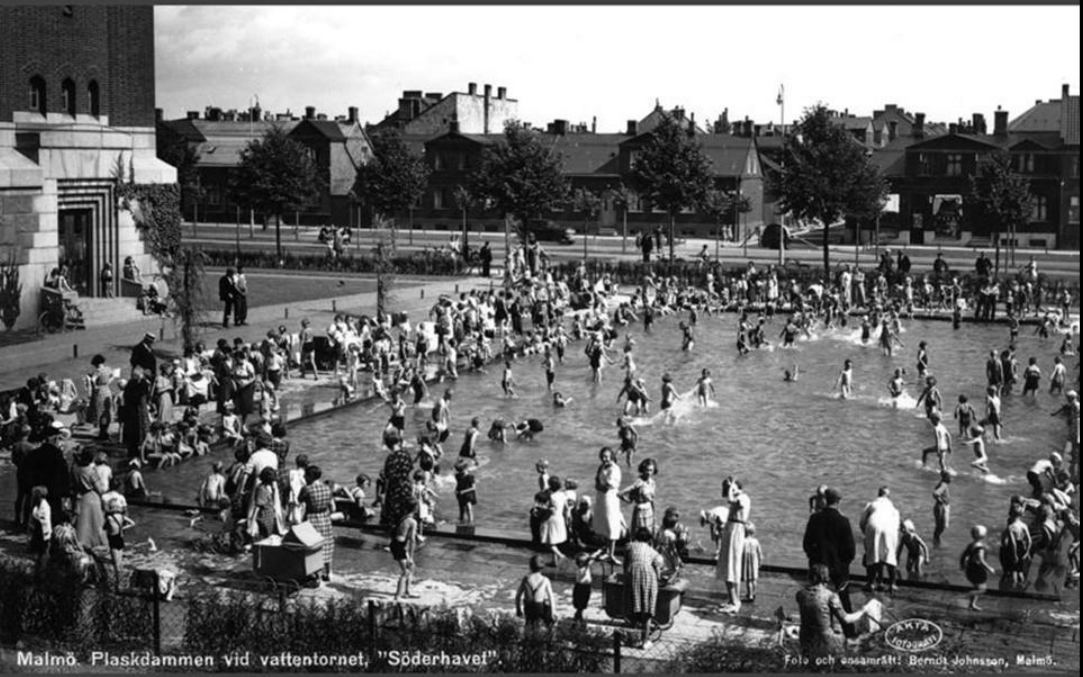
Malmö. Plaskdammen vid vattentornet, "Söderhavet".
Foto och ensamrätt: Berndt Johnsson, Malmö.
AKTA fotografi

Foto: Berndt Johnsson / Malmö Museer

Södervärn. Södervärnsplan. Plaskdammen vid hörnet av Nobelvägen och Spårvägsgatan.

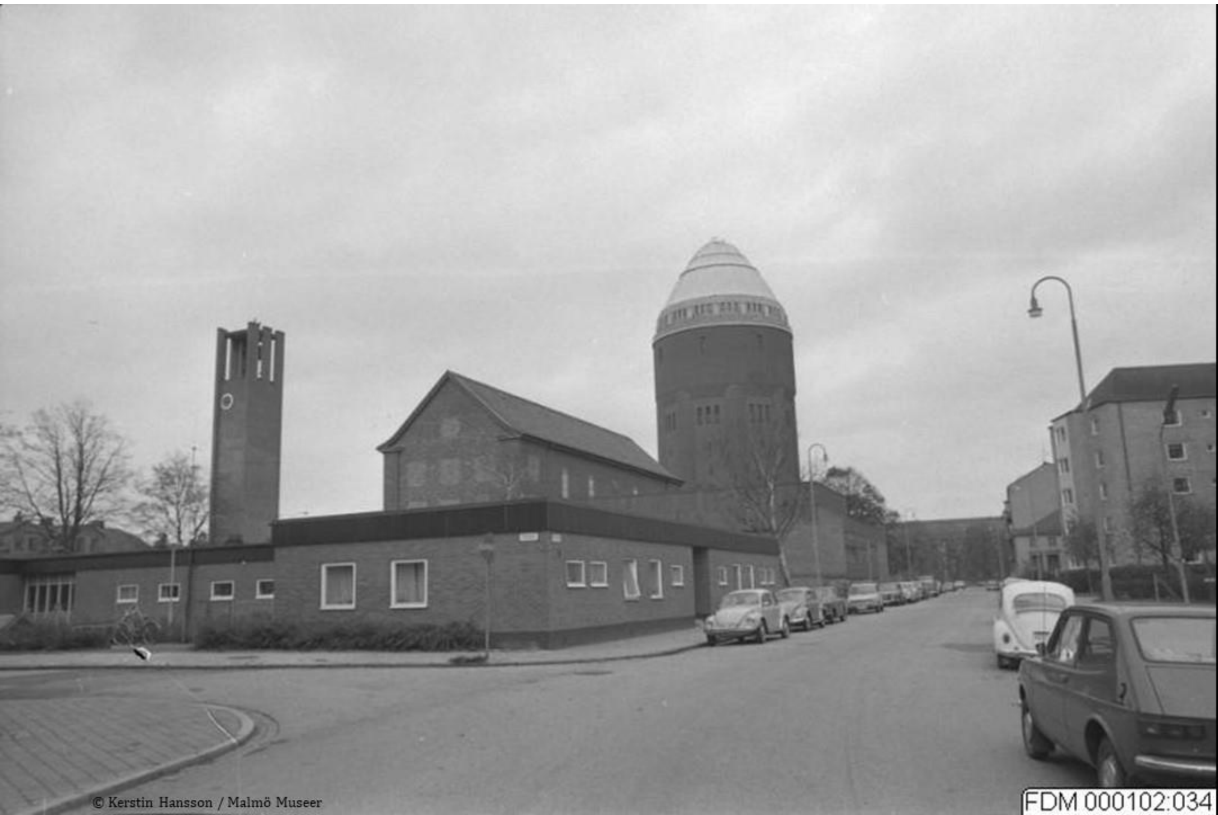
© Kerstin Hansson / Malmö Museer

FDM 000102:034

Vattentornet, kvarteret Otto.

Malmö förr i tiden

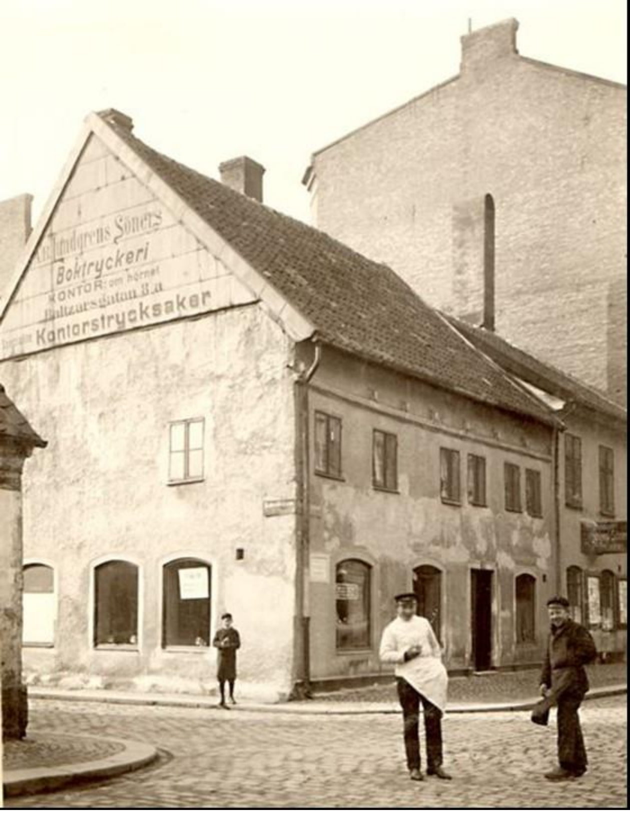
Lundgrens Söners
Boktryckeri
KONTOR: om hörnet
Baltzarsgatan 8 a
Kontorstrycksaker

Claus Mortensens hus i hörnet av Baltzarsgatan och Kalendegatan i Malmö med några pojkar utanför. På gaveln finns reklam för AB Lundgrens Söners Boktryckeri i grannhuset. Huset är det samma som på bild 60000:17:3 men i ombyggt skick med större fönster i bottenvåningen.

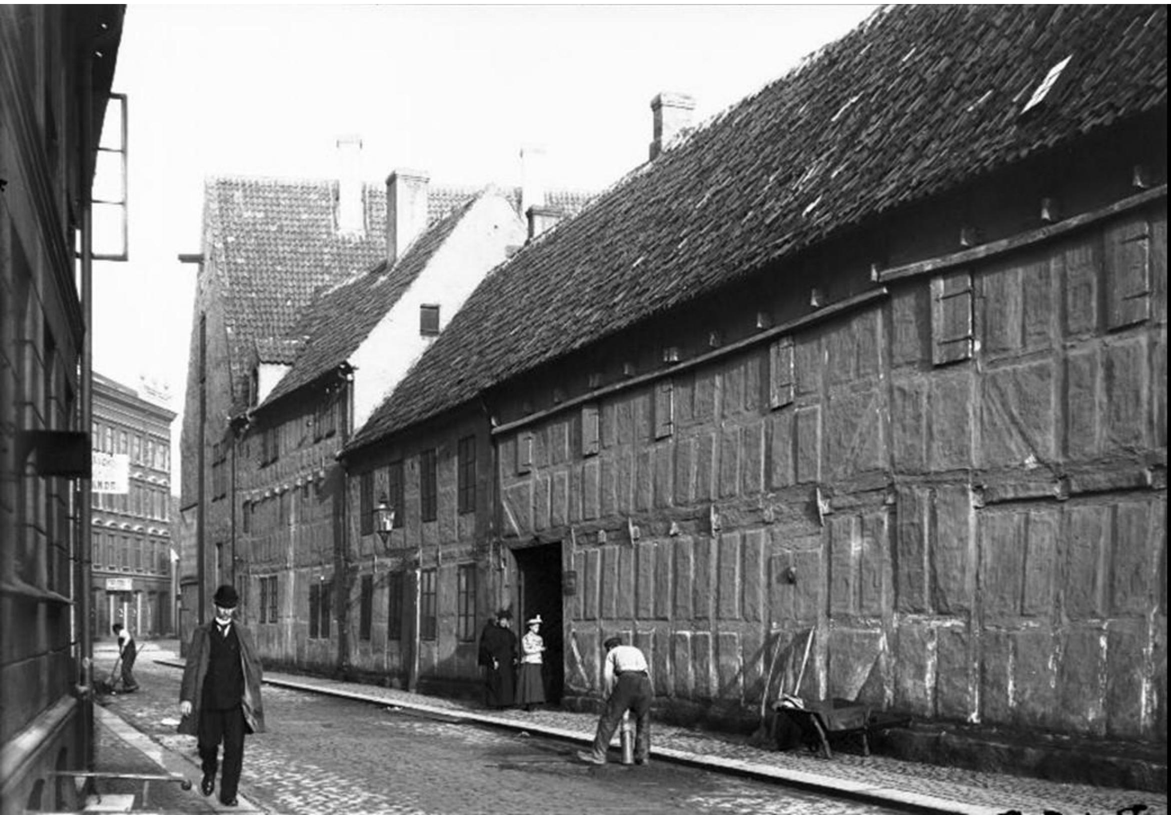

Korsvirkesbyggnader vid Baltzarsgatan tillhörande Hultmanska fastigheten vid Södergatan kvarter 48 Claus Mortensen, början av 1890-talet.

Foto: Carl Wilhelm Roikjer / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

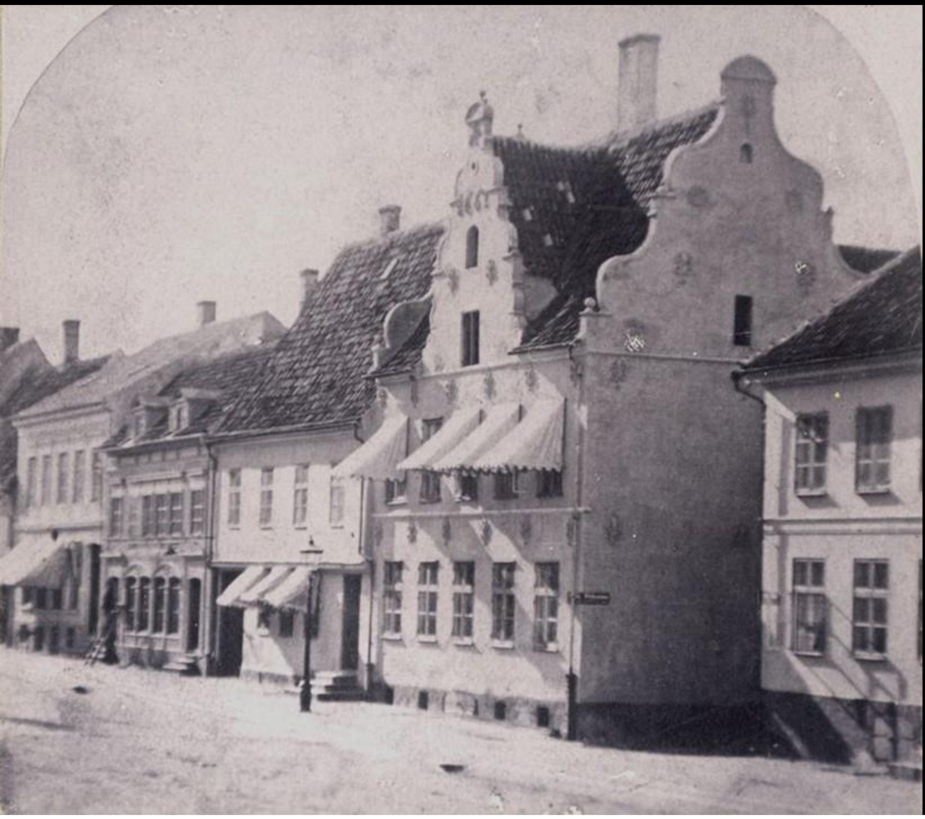

Runnerströmska huset på Adelgatan År 1901

Foto: Okänd fotograf / Malmö Museer

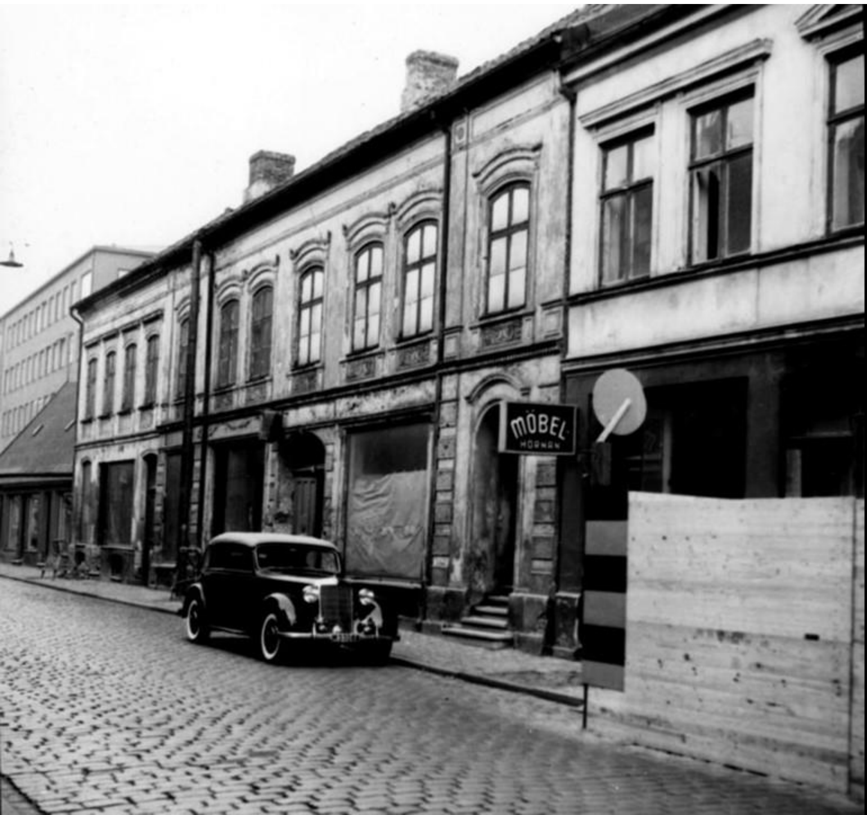

Kort, fotografi: Djäknegatan i Malmö ca. 1955 med ett par utrymda rivningshus.

Text till bilden: Djäknegatan strax innan rivningen av större delen av kvarteret Ellenbogen ca. 1955. Mittfasaden åt Djäknegatan.

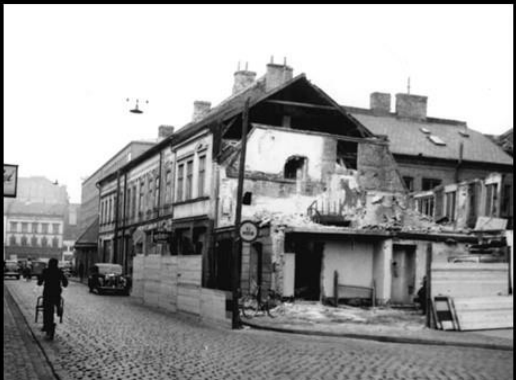

Djäkne-Snapperupsgatan, Norra hörnhuset /ej ett riktigt hörnhus/. Där var ett rött hörnplank in emot hospitalets trädgård.

Malmö förr i tiden

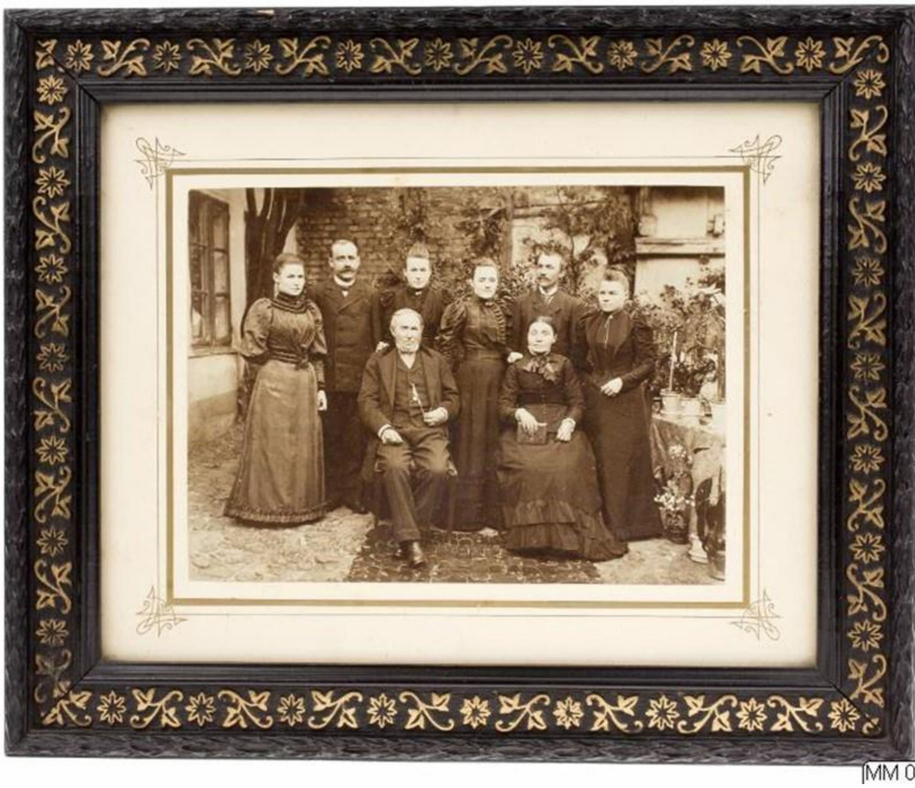

MM 061983

Fotografi föreställande bokbindare Gustaf Ekström med sina föräldrar och syskon. Fotografiet taget utomhus, troligen i familjens trädgård. Föräldrarna sitter framför barnen som står upp.

bakre raden från vänster - Matilda, bokbindare Gustaf Ekström, Emma (gift med Edvin Julius Lundgren, typograf), Josefina, Axel Ekström (gift med Anna Matilda Mårtensson, arbetade som smed på Kockums) och Sabina.

Främre raden - fadern Per Ekström (timmerman) f. 1815 (enligt Sveriges Befolkning 1890) samt modern Johanna Larsdotter f. 1834.

Fotografiet taget på Gamla Grönegatan.

Avfotograferad av Ola Myrin / Malmö Museer

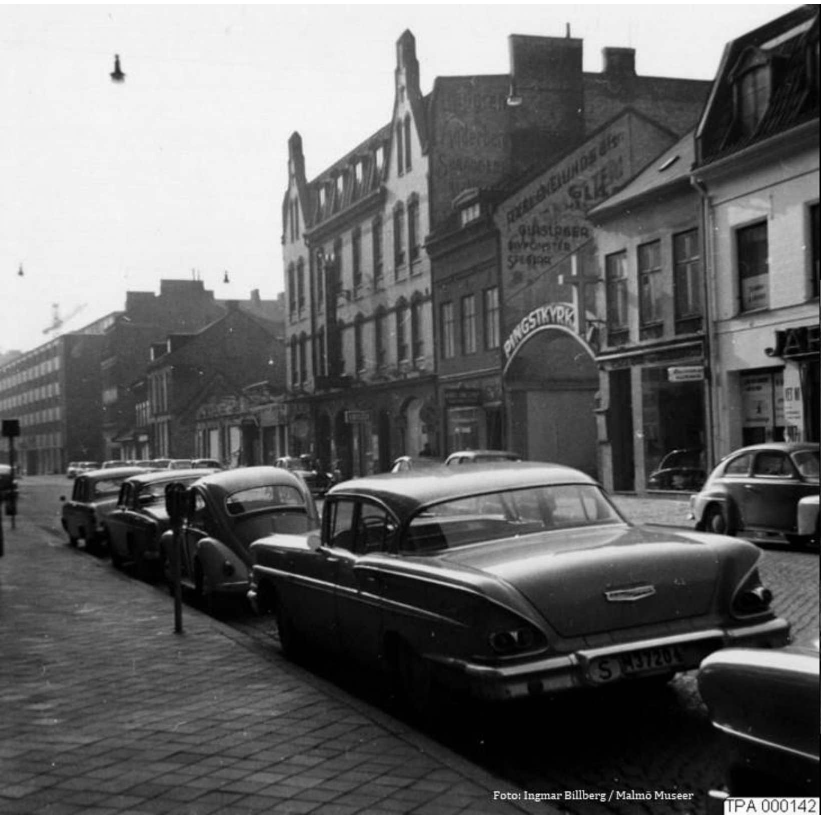

Foto: Ingmar Billberg / Malmö Museer

TPA 000142

Djäknegatan söderut. Parkerade bilar vid trottoaren, bilen mitt i bild är en Chevrolet 1958. Längre bort i bild ser vi hur husen i kvarteret von Conow har rivits för försäkringsbolaget Valands nybygge. Bilden kan därför dateras till hösten 1963.

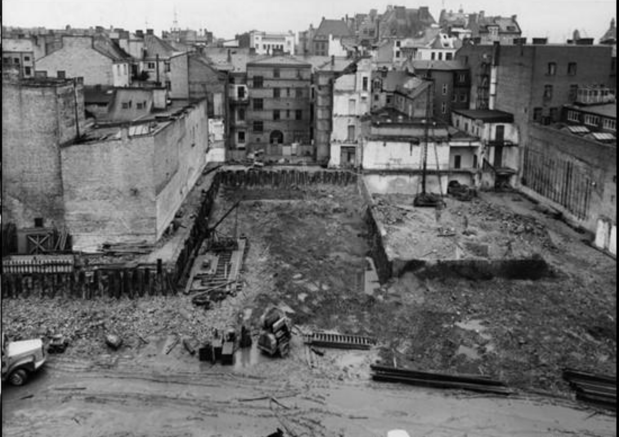

TPA 000144

Valand lät uppföra sitt nybygge i kvarteret von Conow. Bilden tagen från taket på Djäknegatan 16.

Malmö förr i tiden

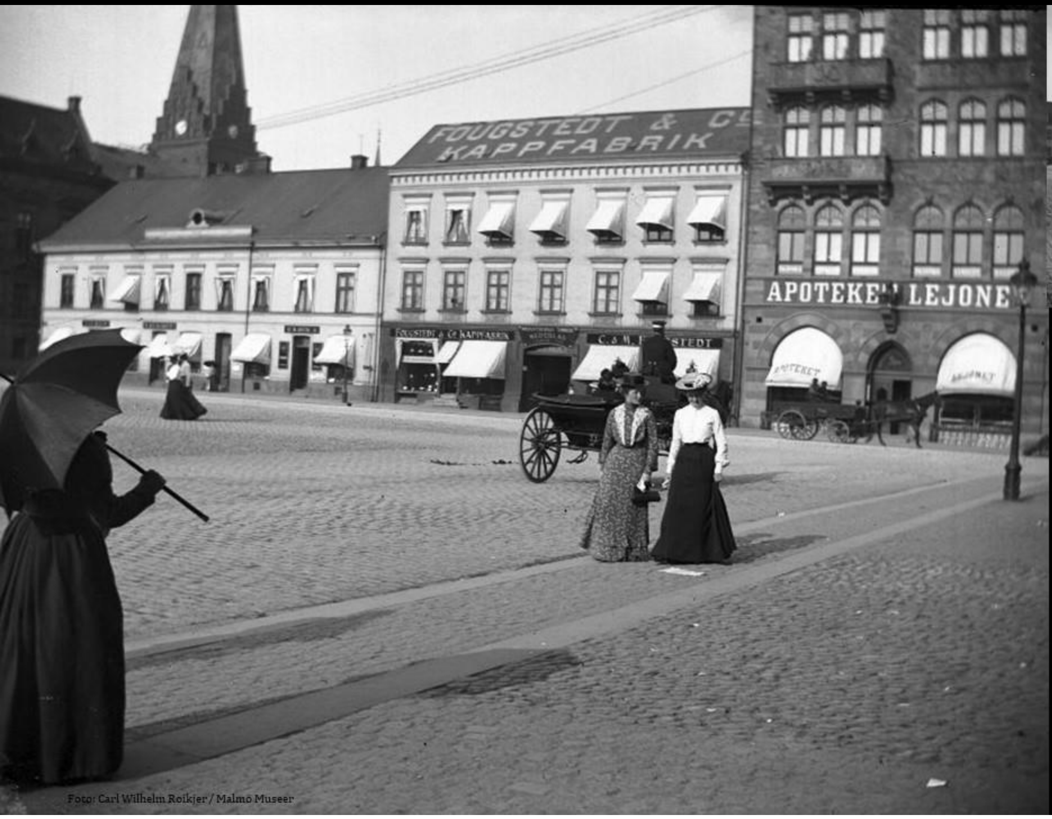
FOUGSTEDT & Co
KAPPFABRIK
FOUGSTEDT & Co KAPPFABRIK
APOTEKET LEJONET

Foto: Carl Wilhelm Roikjer / Malmö Museer

År 1900

Stortorget

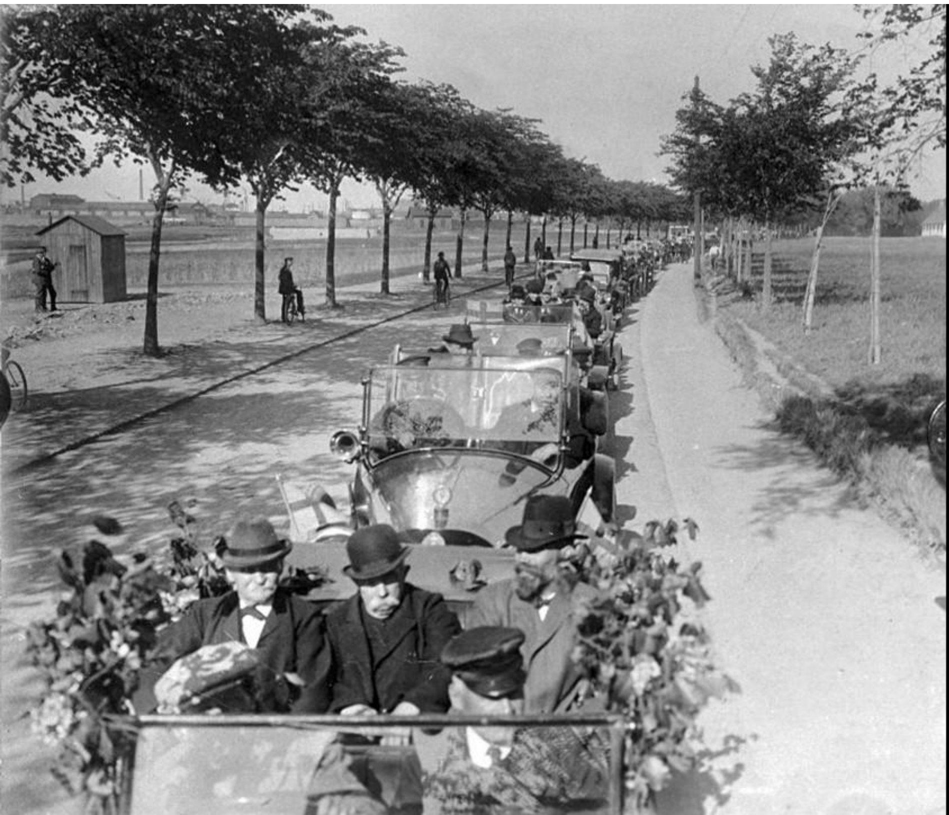

Strandgatan
Limhamn

Foto: Viktor Roikjer / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

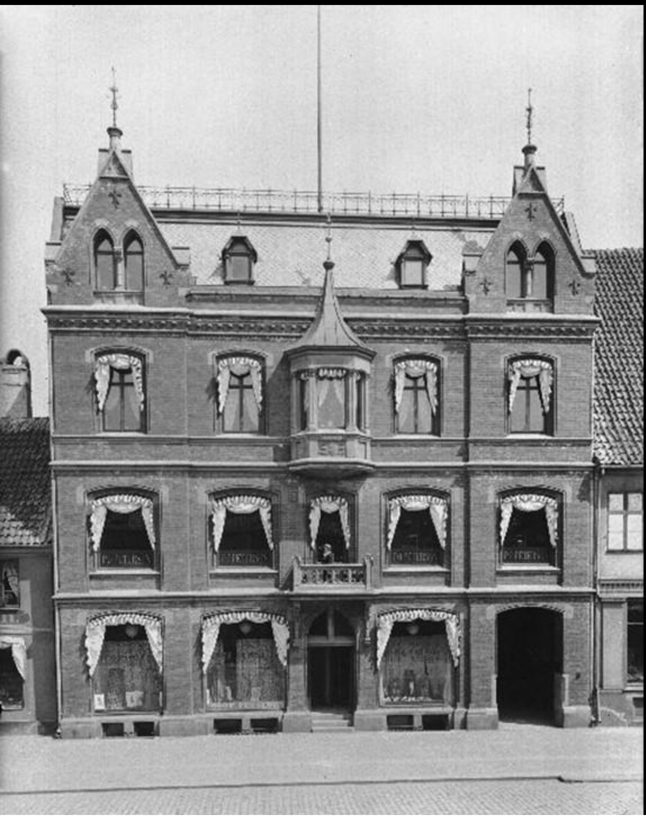

Köpstadshus på Södergatan 18, kvarter 48, Claus Mortensen, 1906. Huset uppfördes 1888-1889 av grosshandlare Severin Axelson, innehavare av klädesfirman P. O. Peterson. Grosshandlare Axelson avled år 1926, och fastigheten övergick då till hans änka och barn. Exteriör. Skyltfönster.

Foto: Viktor Roikjer / Malmö Museer

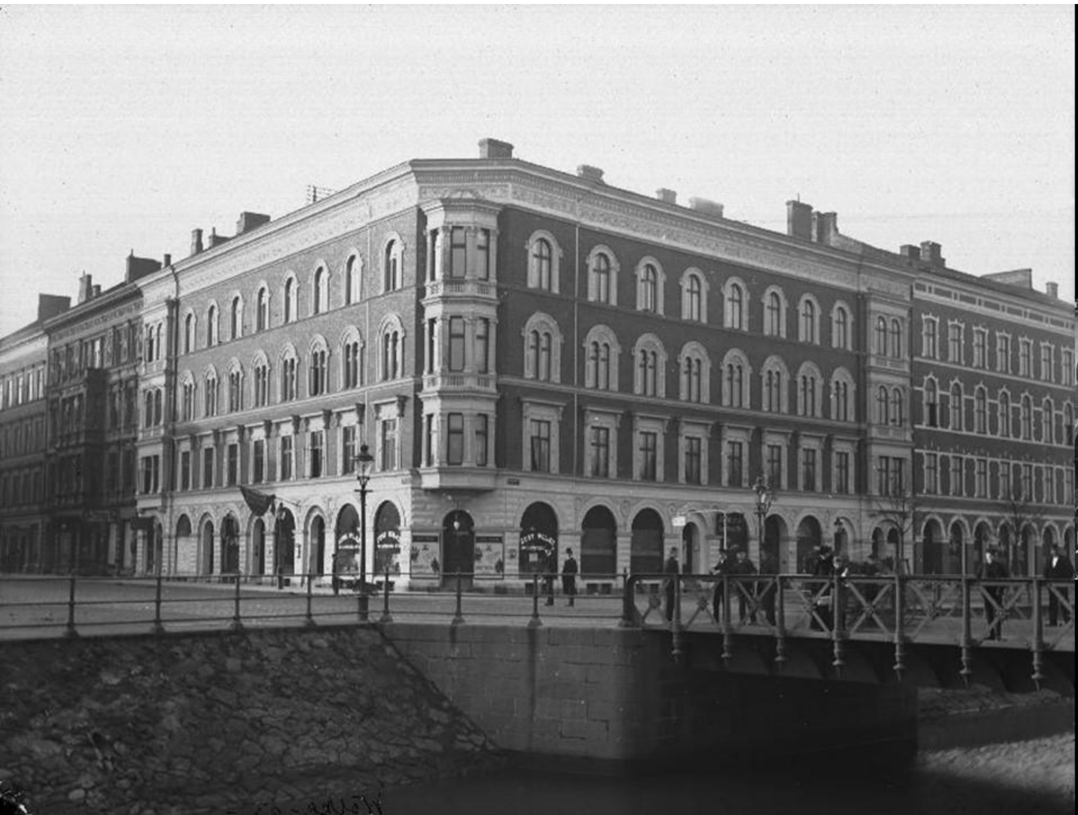

Gustaf Wolke, Vin-& Spiritousbutik. Hörnhus, S.Förstadsg.1 och Regementsg.2. År 1902

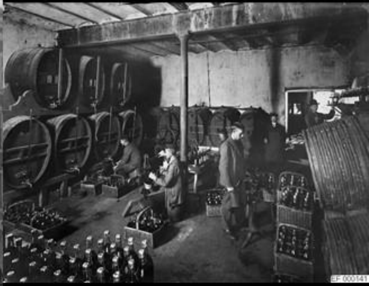

Interiör från Gustaf Wolkes vinfirma.
Södra Förstadsgatan 1.

Foto: Viktor Roikjer / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

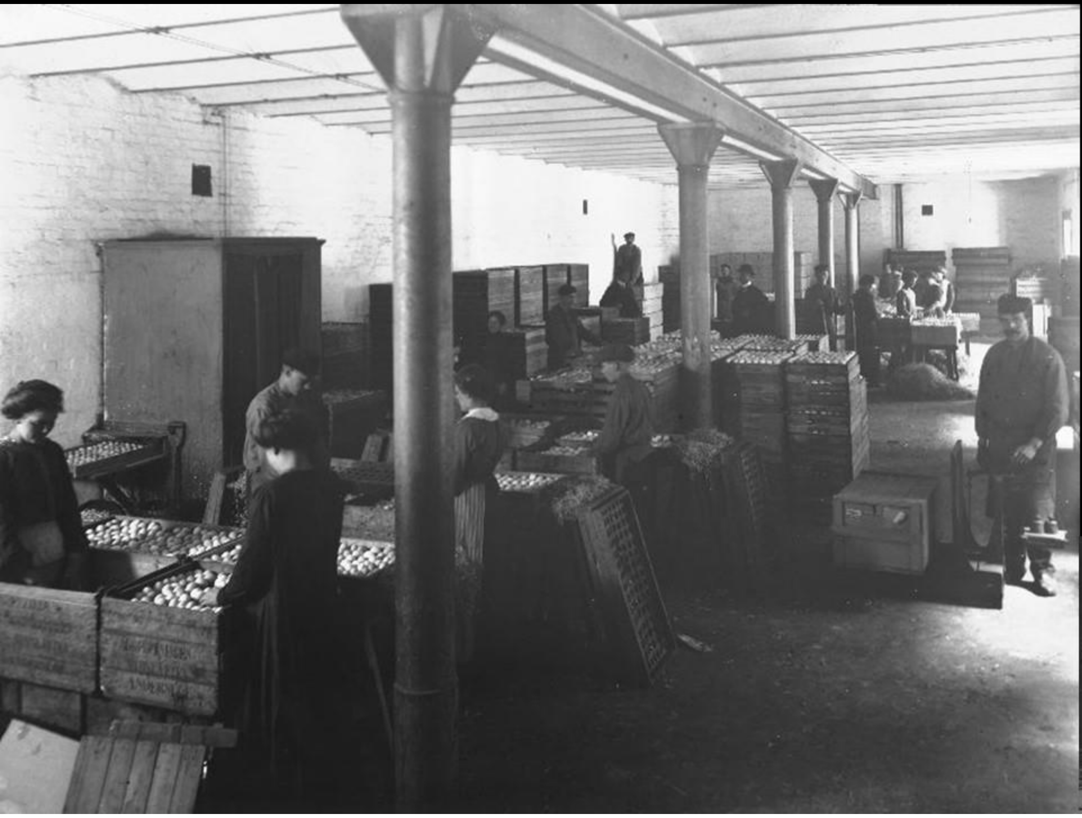

Firman Levisons äggexport, interiör.

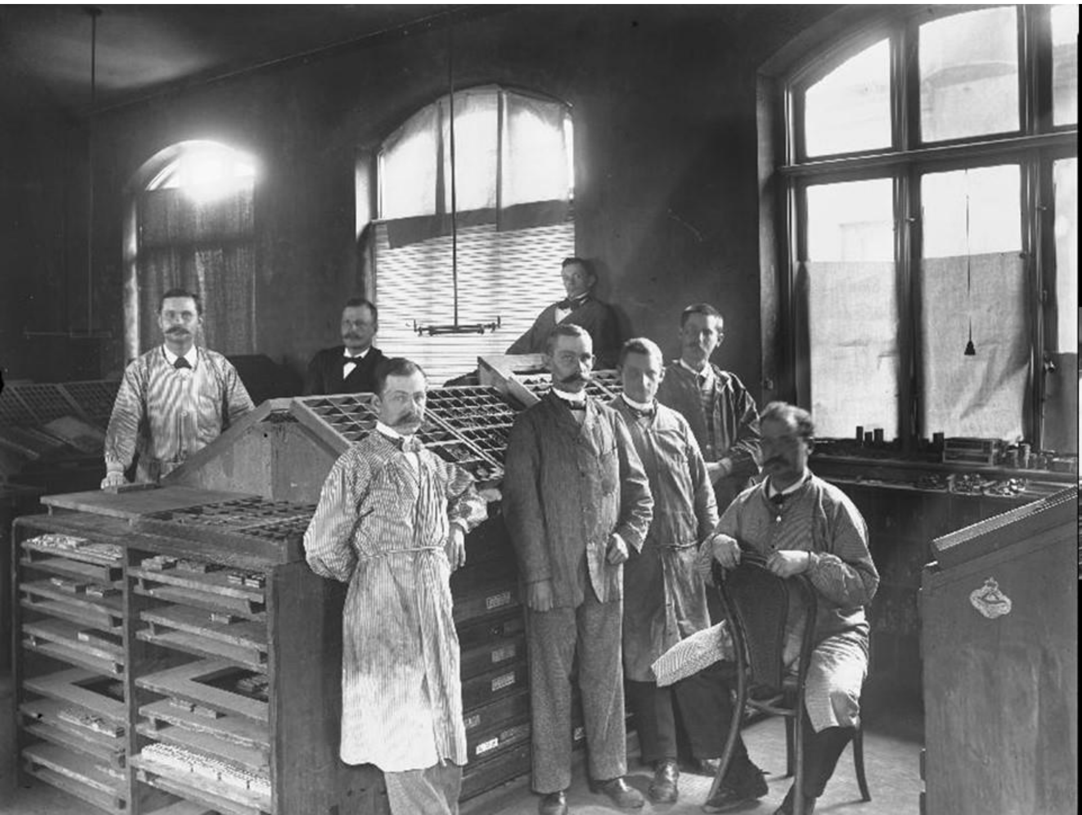

Sydsvenska Dagbladet, Snällposten. Interiör. Gruppbild av anställda. Östergatan 30.

SDS

Foto: Carl Wilhelm Roikjer / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

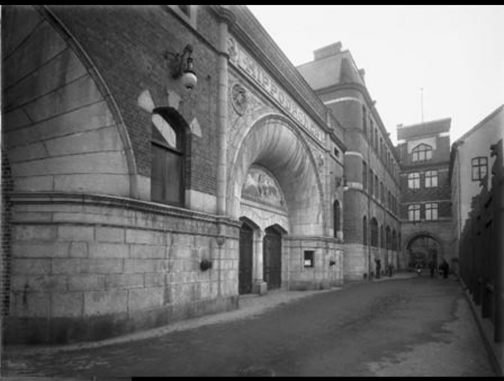

Hippodromen, ingången från passagen. Kalendegatan 12

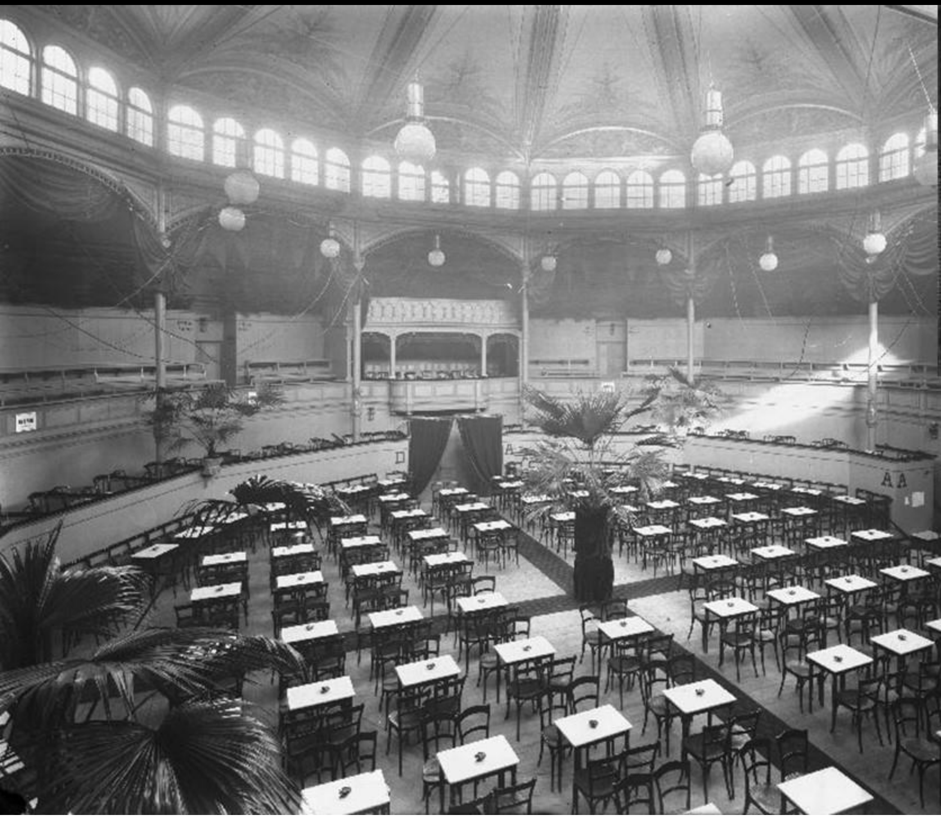

Cirkuslokalen som café. Kalendegatan 12

Foto: Carl Wilhelm Roikjer / Malmö Museer

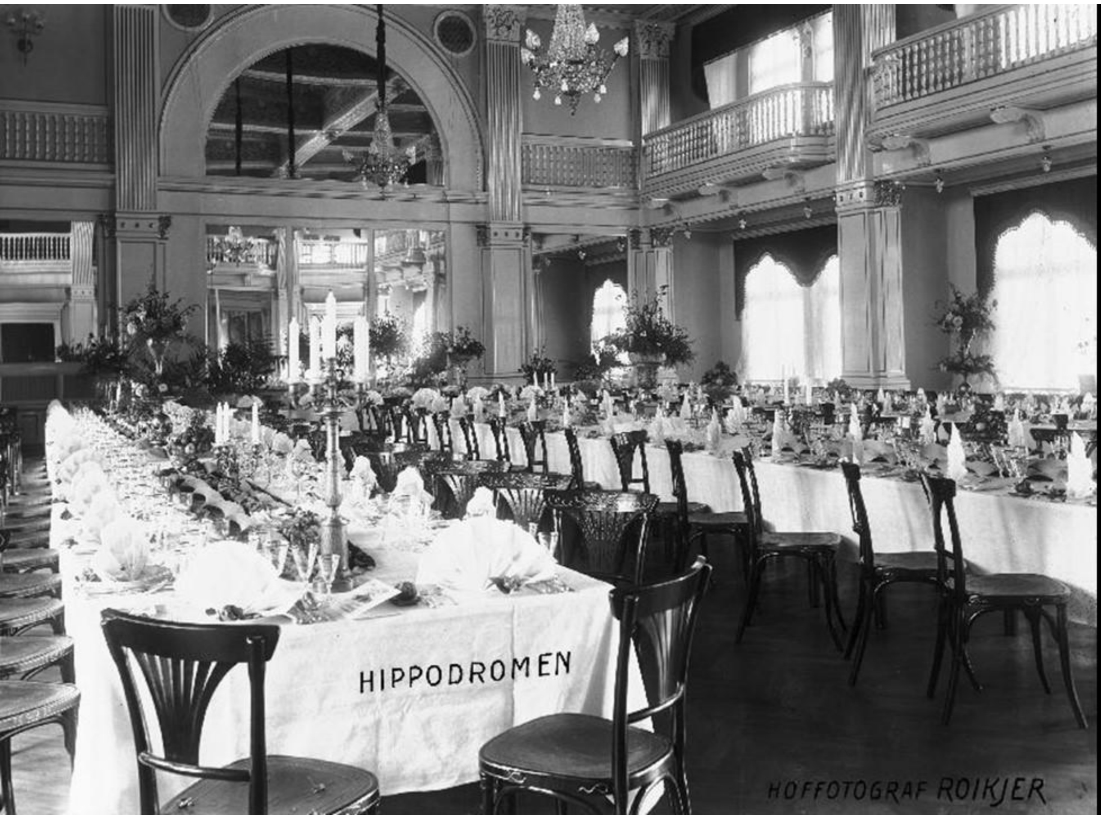
HIPPODROMEN
HOFFOTOGRAF ROIKJER

Hippodromen. Festsalen med dukade middagsbord. Kalendegatan 12

Foto: Carl Wilhelm Roikjer / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

St. Pauli Malmö

Fd. Caroli Kyrka Malmö

Snötorp Halmstad

Kungsäter Varberg

Erska kyrka V. götland

Håle-Tängs Grästorp

Beatebergs kyrka i Töreboda

Örsjö kyrka, Småland

Emil Viktor Langlet , född 26 februari 1824 i Borås, död 10 mars 1898, var en svensk arkitekt.

Arkitekt till rundkyrkor
Emil Viktor Langlet

TOBAK BAKOM KOCKUMS VARV

Vinsterna från handel kring tobak grundade förutsättningar för att bekosta uppstarten av Kockums varv / mekaniska verkstad

Malmö förr i tiden

Malmös anor från förr omfattade tobak

Tobaksindustrin i Malmö har anor ända från 1600-talets slut. Men en bit in på 1700-talet verkade tobakstillverkningen ta fart på allvar. Med Frantz Suell d.ä. i spetsen bildades Tobaksintressenterna år 1741 och all tillverkning samlades i det s.k. Kronomagasinet på Adelgatan. Huvuddelen av tobaken importerades. Själva tobaksodling bedrevs i Malmös utkanter, allt som allt 3 tunnland vid Söderport (nuvarande Södertull) och Slottsplatsen (nuvarande Kungsparken).

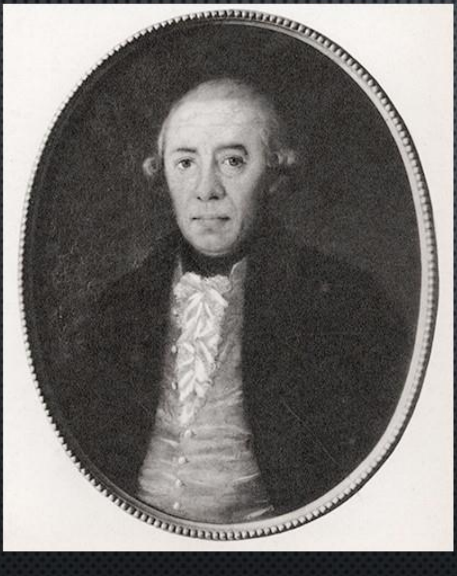

Frans Suell, född 9 juni 1744 i Malmö, död där 15 november 1817

Frans Suell d.y. - 1700-talets stora industrialist och grundare av Malmö hamn - tog över fabriken började det hända saker. Verksamheten flyttades till familjens fastighet - Jörgen Kocks hus på Västergatan - och nya moderna maskiner införskaffades. Mellan åren **1773** och **1810** mer än tiodubblades produktionen och företaget blev en av de ledande tobakstillverkarna i landet. Frans Suell byggde upp en stor förmögenhet genom att skickligt driva sin tobaksrörelse och även andra verksamheter, som han genom åren var med och startade.

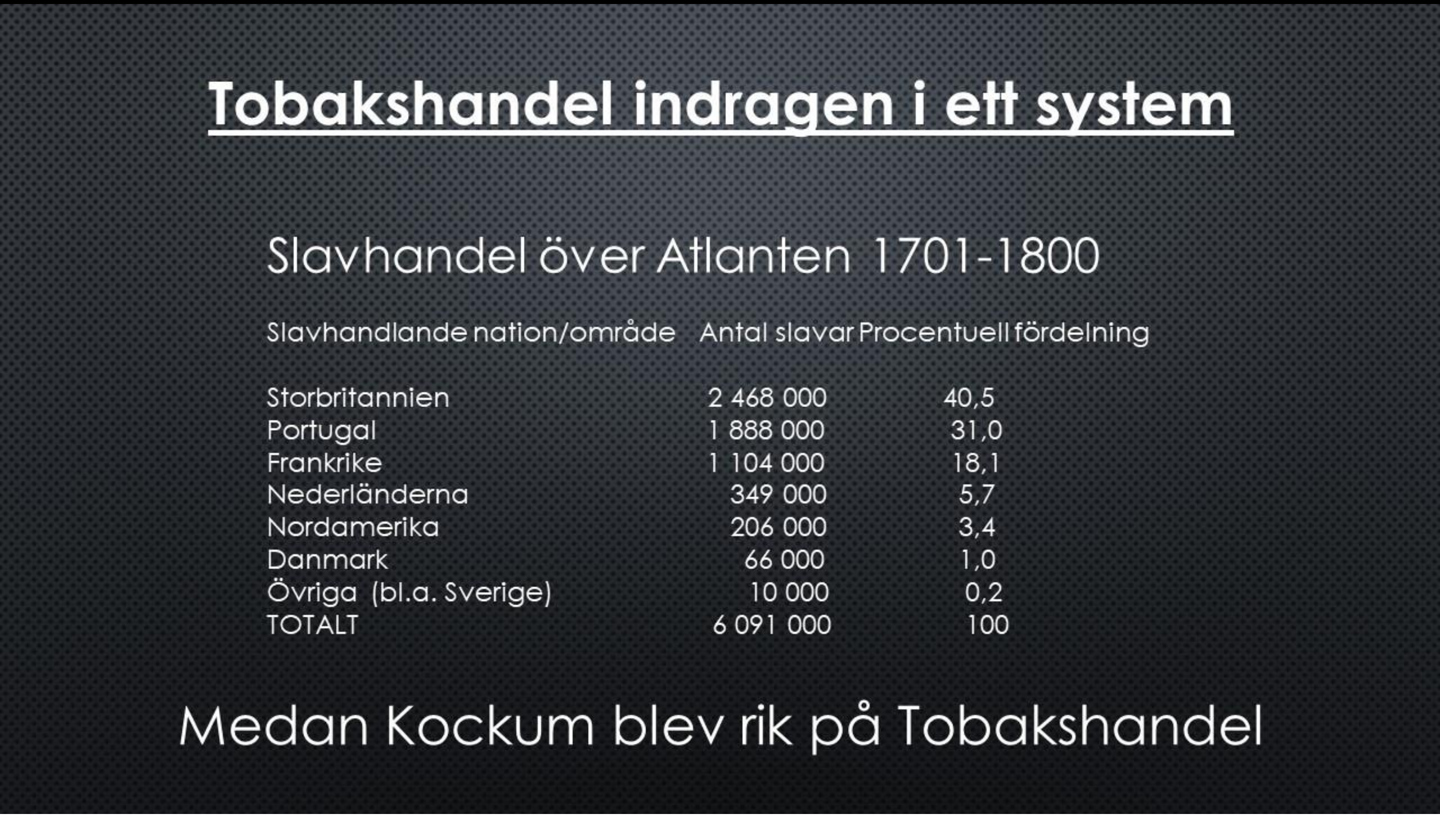

Tobakshandel indragen i ett system

Slavhandel över Atlanten 1701-1800

Slavhandlande nation/område	Antal slavar	Procentuell fördelning
Storbritannien	2 468 000	40,5
Portugal	1 888 000	31,0
Frankrike	1 104 000	18,1
Nederländerna	349 000	5,7
Nordamerika	206 000	3,4
Danmark	66 000	1,0
Övriga (bl.a. Sverige)	10 000	0,2
TOTALT	6 091 000	100

Medan Kockum blev rik på Tobakshandel

Frans Suell
1726
Tobaksfabrik

bellman
Flor Aromatica
van Baars
Brasil
Rio
Malanzas

Malmö förr i tiden

År 1771 hade Frans Suell inköpt den gamla gård i Malmö som en gång ägdes av borgmästaren Jörgen Kock. Hit förlade han sin affärsverksamhet samtidigt som han här fick en värdig bostad invid Stortorget mitt i staden. Tobaksfabriken som hans far ägt och som han nu ägde tillsammans en kompanjon Falkman flyttades från sin gamla plats till denna stora gård. Genom att införa för den tiden moderna arbetsmetoder blev fabriken en av de främsta i sitt slag i Sverige.

Falkman & Suell drev också en omfattande rederiverksamhet vilket var en fördel i den handel med mängder av varor man arbetade med. Bland annat fick man tobak till fabriken från Amerika via Roosen i Hamburg. Enligt en samtida berättelse blev det en gång fel på beställningen av tobak. Skrivaren råkade sätta en nolla för mycket på den redan stora beställningen. När väl den väldiga mängden tobak var levererad började **1776** det Nordamerikanska frihetskriget och alla hamnar stängdes mot Europa. **Tobakpriset sköt i höjden och Suell kunde inhämta en ofantlig vinst.**

1788 började Frans Suell att inköpa jord på den gamla Möllevången söder om staden. Här uppförde han Möllevångsgården

Malmö förr i tiden

Nära konkurs

Efter Frans Suells död började tobaksfabriken gå allt sämre och stod en tid nära konkursens brant. Då trädde en annan av Malmös stora industrialister in på scenen - Suells dottersonen Frans Henrik Kockum. Han satte igång med att upprusta fabrikslokalerna och lyckades åter föra fram fabriken till en ledande fabrik i landet.

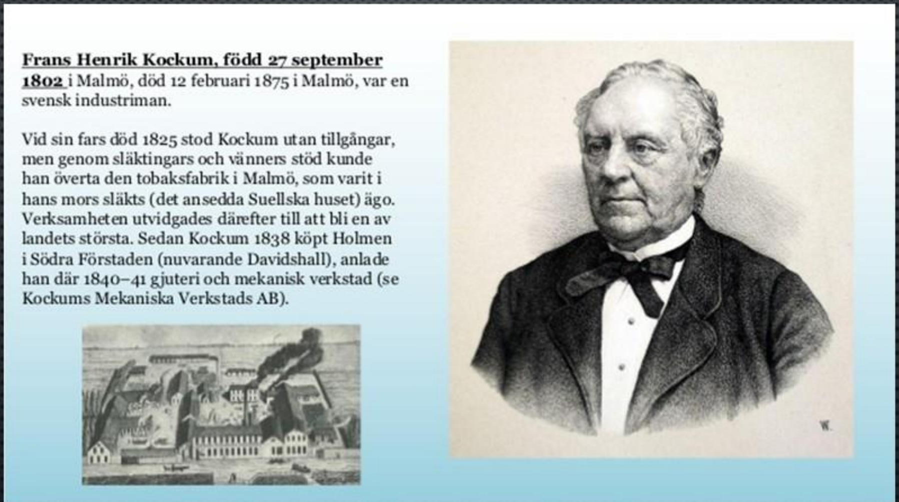

Frans Henrik Kockum, född 27 september 1802 i Malmö, död 12 februari 1875 i Malmö, var en svensk industriman.

Vid sin fars död 1825 stod Kockum utan tillgångar, men genom släktingars och vänners stöd kunde han överta den tobaksfabrik i Malmö, som varit i hans mors släkts (det ansedda Suellska huset) ägo. Verksamheten utvidgades därefter till att bli en av landets största. Sedan Kockum 1838 köpt Holmen i Södra Förstaden (nuvarande Davidshall), anlade han där 1840–41 gjuteri och mekanisk verkstad (se Kockums Mekaniska Verkstads AB).

Malmö förr i tiden

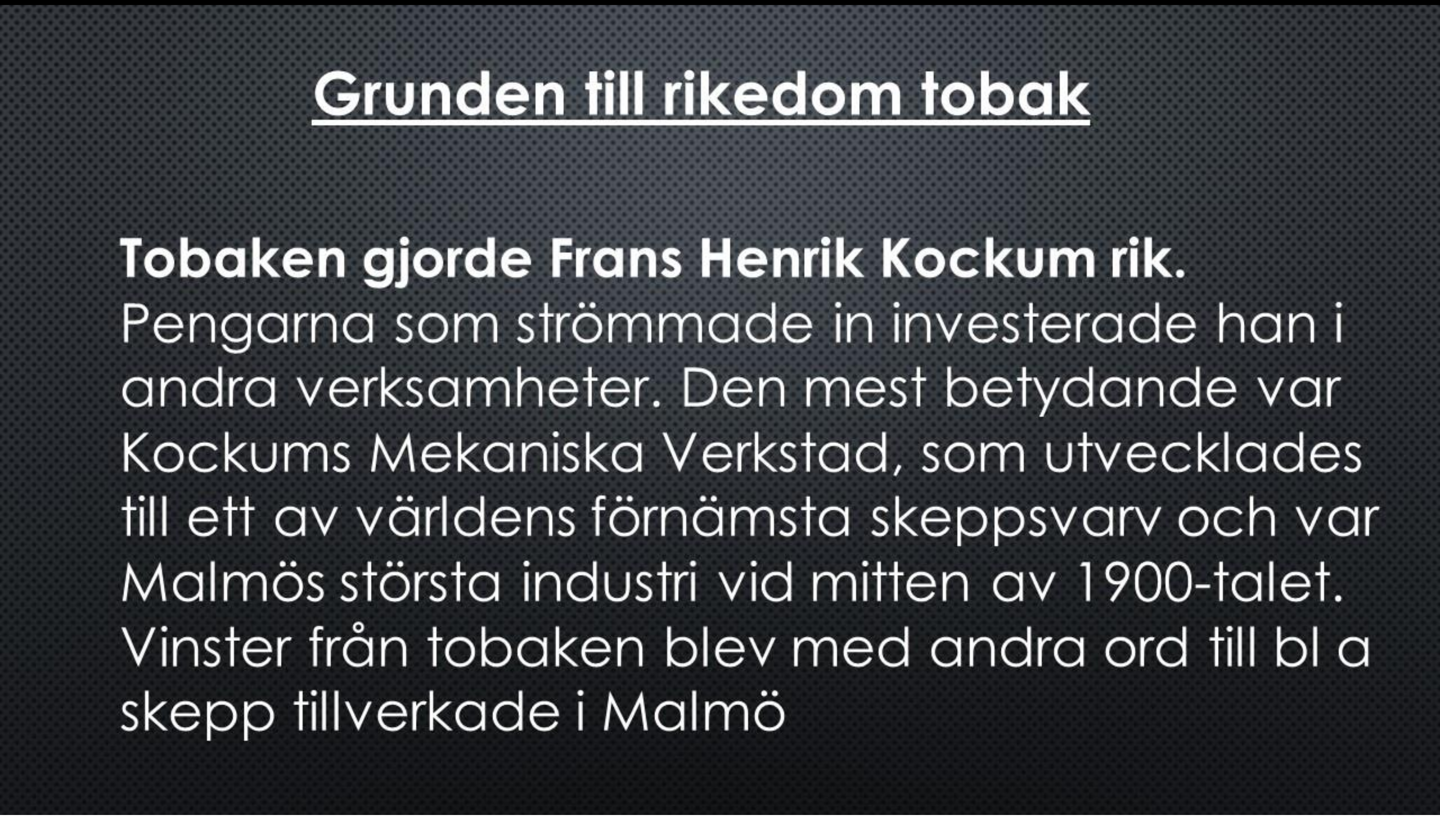

Grunden till rikedom tobak

Tobaken gjorde Frans Henrik Kockum rik. Pengarna som strömmade in investerade han i andra verksamheter. Den mest betydande var Kockums Mekaniska Verkstad, som utvecklades till ett av världens förnämsta skeppsvarv och var Malmös största industri vid mitten av 1900-talet. Vinster från tobaken blev med andra ord till bl a skepp tillverkade i Malmö

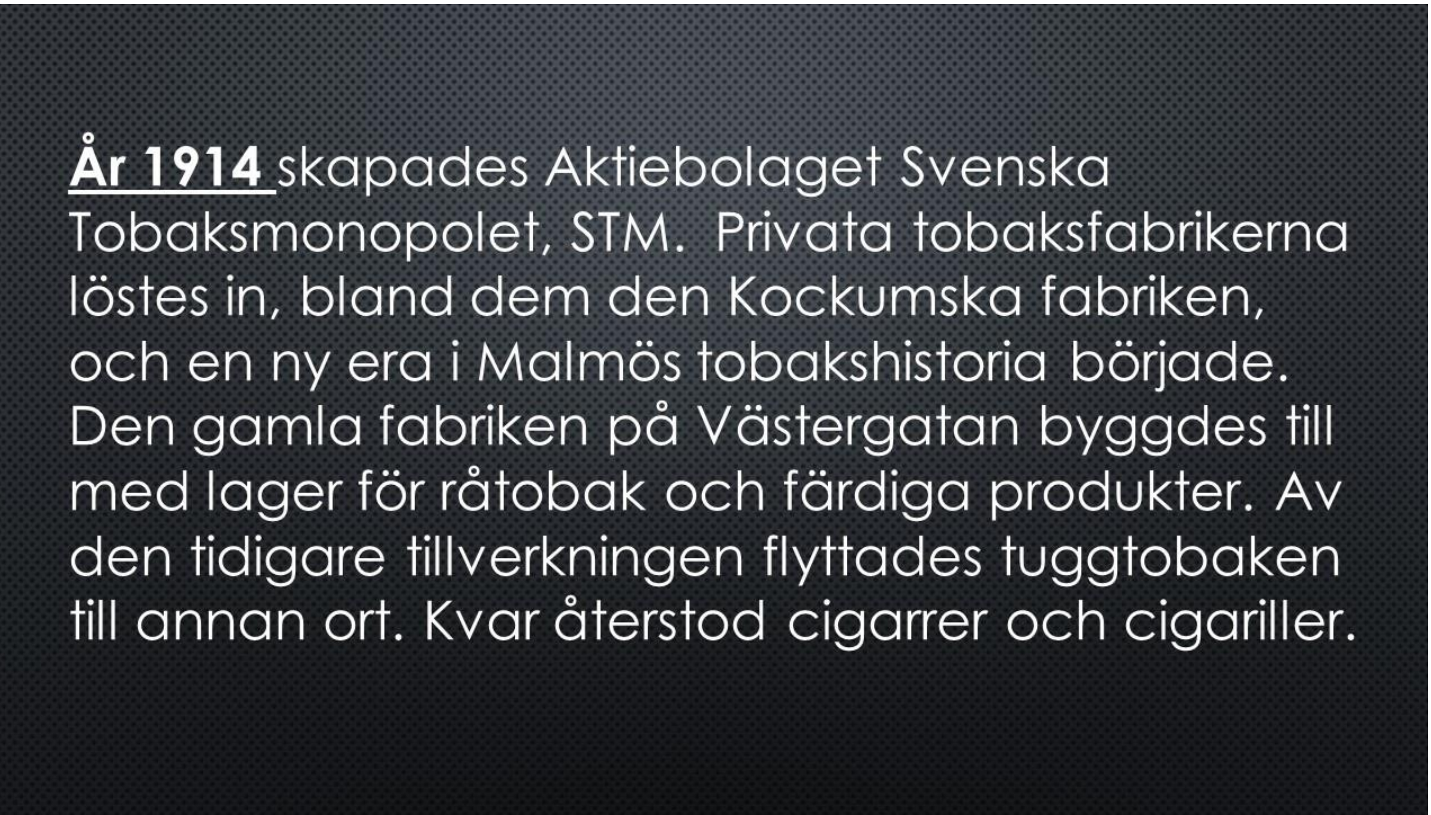

År 1914 skapades Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet, STM. Privata tobaksfabrikerna löstes in, bland dem den Kockumska fabriken, och en ny era i Malmös tobakshistoria började. Den gamla fabriken på Västergatan byggdes till med lager för råtobak och färdiga produkter. Av den tidigare tillverkningen flyttades tuggtobaken till annan ort. Kvar återstod cigarrer och cigariller.

Malmö förr i tiden

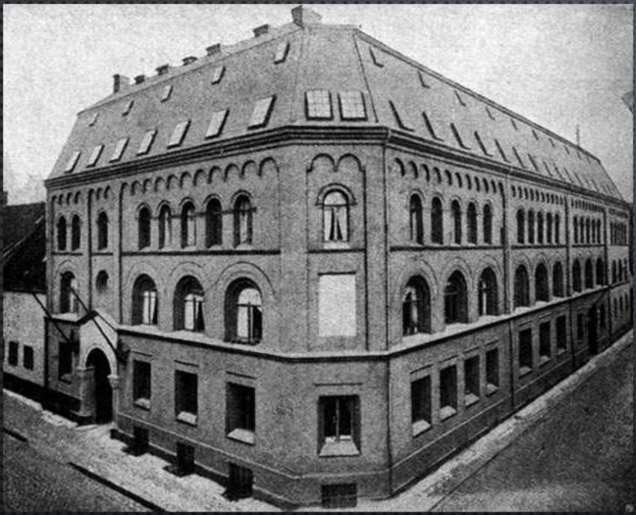

F H Kockums Tobaksfabrik blev aktiebolag 1866, disponenter blev L P och F H Kockum, fabriken låg sedan 1874 på hörnet av Väster- och Mäster Johansgatorna.

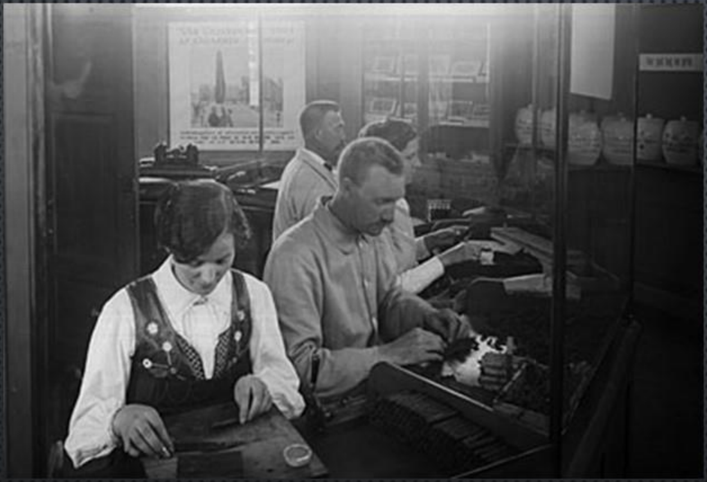

Förenade Svenska Tobaksfabrikerna, 1914. Foto: Viktor Roikjer/ Malmö Museer.

Malmö förr i tiden

Efter kriget tog Tobaksbolaget upp diskussionen om en ny modern anläggning i landet. Valet föll på Malmö. En 90 000 kvm stor tomt införskaffades i frihamnsområdet och byggnationen tog sin början.

År 1962 kunde prins Bertil inviga den första etappen, cigarrfabriken. Fem år senare invigdes nästa etapp, en ny modern cigarettfabrik. Den nya fabriken fick namnet Frans Suell Tobaksfabrik. De stora varumärkena var Blend, Right och John Silver.

Malmö förr i tiden

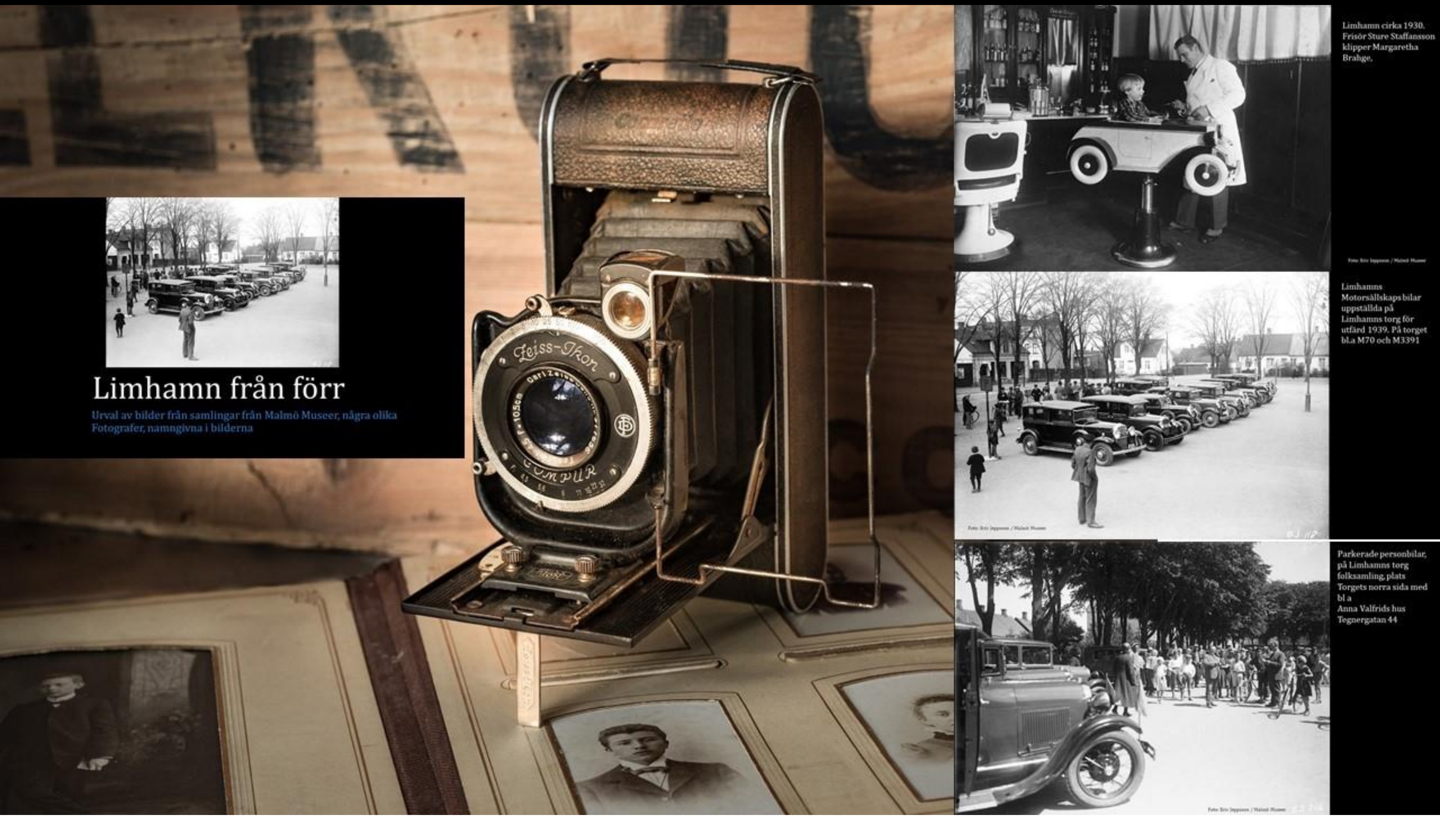

Limhamn från förr

Urval av bilder från samlingar från Malmö Museer, några olika
Fotografer, namngivna i bilderna

Limhamn cirka 1930.
Frisör Sture Staffansson
klipper Margaretha
Brahge.

Limhamns
Motorsällskaps bilar
uppställda på
Limhamns torg för
utfärd 1939. På torget
bl.a M70 och M3391

Parkerade personbilar,
på Limhamns torg
folksamling, plats
Torgets norra sida med
bl a
Anna Valfrids hus
Tegnergatan 44

Limhamn nämns första gången 1522 (som Limnøhaffuen) och omnämns under 1500-talet i flera danska skrifter. Från 1622 finns ett dokument som visar att tre holländare erhöll privilegium av Kristian IV att anlägga ett kalkbruk på platsen.

Malmö förr i tiden

Bruket kom att drabbas hårt av konflikterna mellan Sverige och Danmark. Genom beslut i kammarkollegium 1785 kom familjen Suell att få äganderätt till kalkbruket. Nuvarande Limhamn bebyggdes vid 1800-talets början. Först 1825 började man fiska

1850 byggdes en skola. Fiskeläget Limhamn förvandlades under 1800-talets slut till ett betydande industri- och gruvsamhälle. 27 augusti 1886 inrättades Limhamns municipalsamhälle inom Hyllie kommun. År 1889 tillkom Malmö-Limhamns järnväg (MLJ, i folkmun kallad "Sillabanan"), och samma år startade Skånska Cement AB en fabrik i Limhamn

Malmö förr i tiden

Samma år startade Skånska Cement AB en fabrik i Limhamn, vilken kom att utvecklas mycket snabbt under ledning av R.F. Berg, även kallad "Limhamnskungen". En stadsplan som lades ut för Limhamn 1888 stadgade att kvarteren skulle byggas efter ett rutnätsmönster enligt samtida stadsplaneringsmodell, men att större delen av husen skulle vara gathus istället för hyreskaserner. R.F. Berg var under denna tid mycket drivande personlighet inom egnahemsrörelsen som började växa fram vid denna tid, och syftet var att varje fiskare eller arbetare skulle kunna äga sin egen bostad.

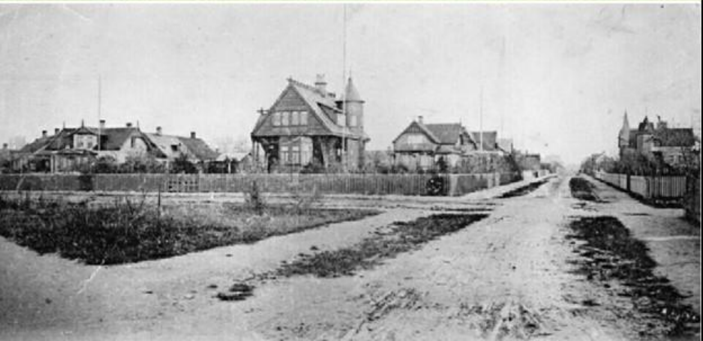

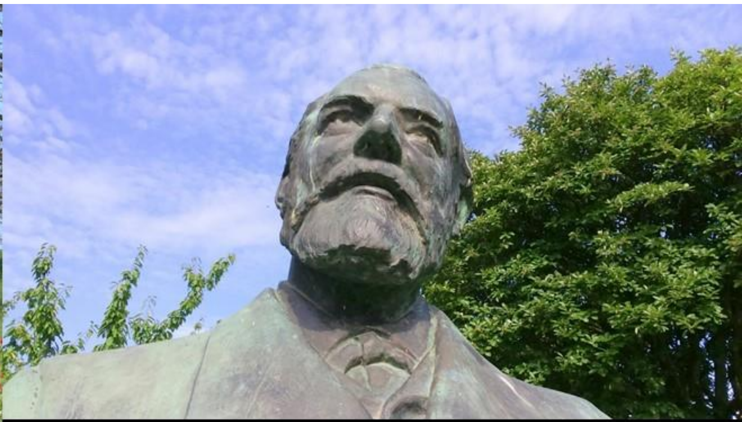

Rudolf Fredrik Berg, vanligen kallad R.F. Berg, eller Fritz Berg, född 31 maj 1846 i Stockholm, död 8 december 1907 i Stockholm
Limhamns kanske mest betydelsefulla person när det gäller Utvecklingen från obetydligt fiskeläge till även en Industristad i staden (Limhamn gick upp i Malmö är 1915) Hade han kunnat se är detta utsikten tidigt 1900 tal upp längs med Linnégatan med havet om ryggen och längs med Strandgatan. Villan med torn kom från Baltiska utställningen (1914)

Malmö förr i tiden

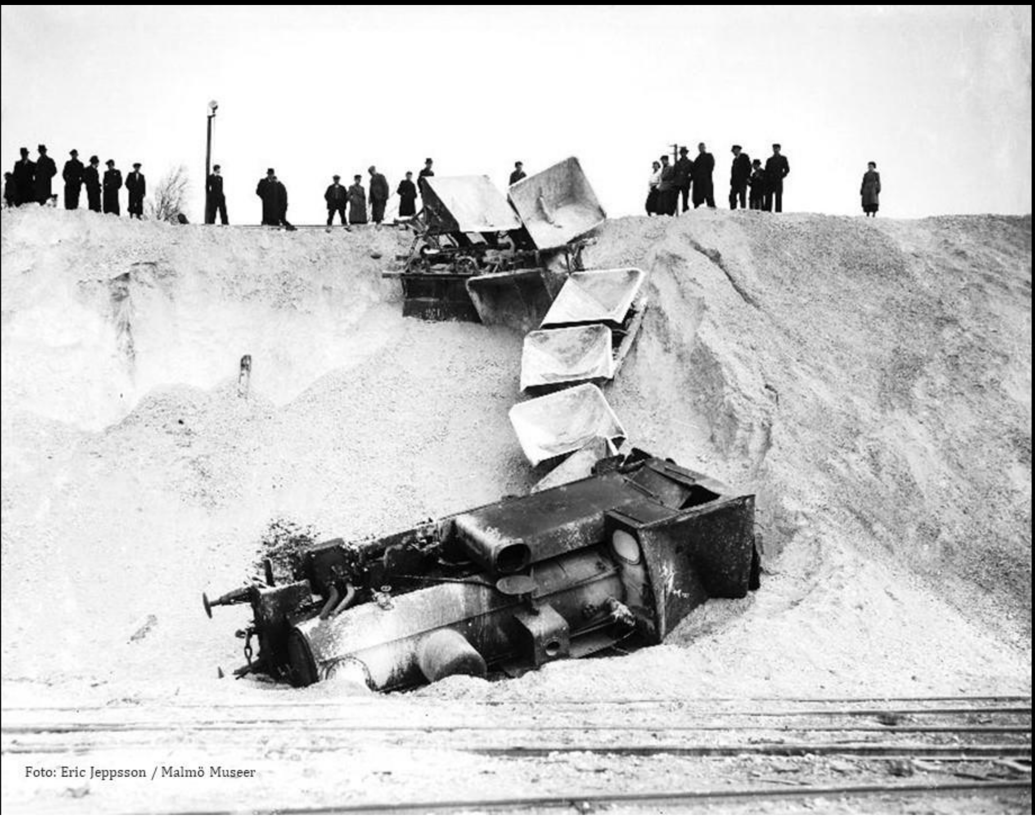

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Tågolycka i Kalkbrottet
Limhamn

Längs med kusten vid Ribersborgsstranden uppstod kvarter av patriciervillor som beboddes av Malmös förmögna borgare. Uppkomsten av spårvägslinje in mot staden Malmö gagnade även villabebyggelse längs med Erikslustvägen och Linnégatan och gjorde att Limhamn och Malmö till sist hade vuxit samman helt i mitten av 1900-talet

Malmö förr i tiden

Kalkbrottet utvidgades successivt liksom cementtillverkningen och ett industriområde som etablerades på utfyllnadsmark mot havet. Under världskrigen pågick omfattande militärproduktion på Ön och på fastlandet. Bland annat tillverkade AB Flygindustri en tid militärflygplan på Ön.

År 1973 upphörde spårvägstrafiken och ersattes med bussar. Mellan kalkbrottet och cementfabriken fanns en järnväg som delade av samhället i två delar. Då den enbart användes av Kalkbrottet / Cementfabriken fick den snabbt smeknamnen "Brottets bana".

Malmö förr i tiden

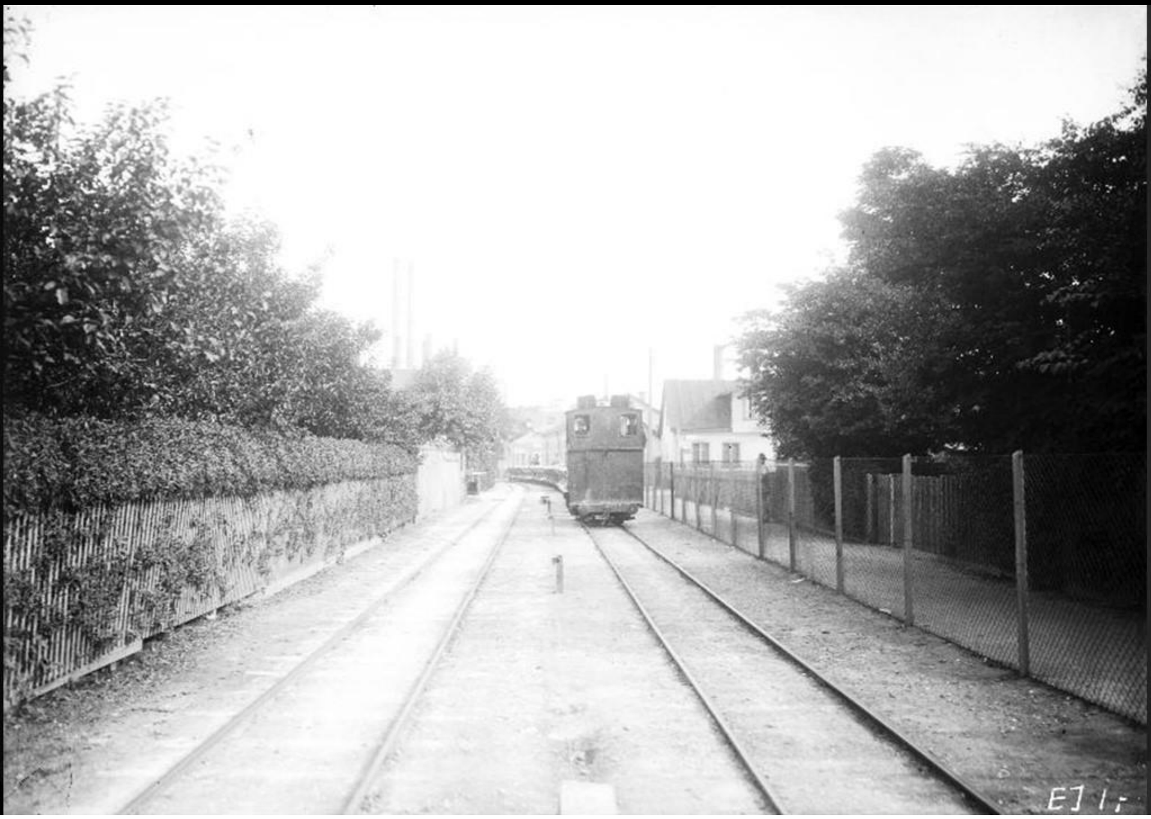

Kalkbrottståget passerar gamla Limhamn.

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

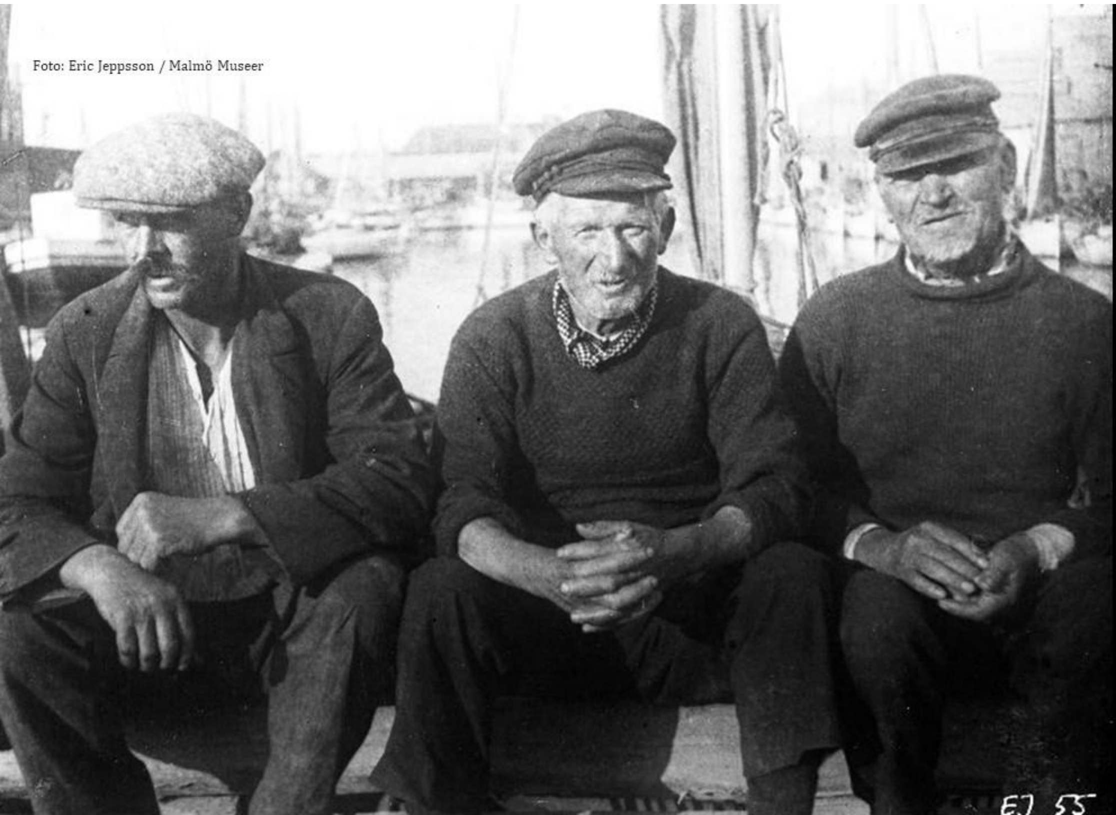

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Limhamns Hamn. Tre fiskare i fiskehamnen. I mitten Pär Mattsson. Till vänster Karl Johansson (?) Till höger Billgren eller Per Trulsson (?).

Malmö förr i tiden

Kalkbrottet stängdes för gott 1994 men den stora produktionen upphörde redan i slutet av 1980-talet. Under 2011 har rälsen tagits bort och den gamla järnvägssträckningen har nu blivit en lummig vandringsled / stig. En färjelinje till Dragör fanns mellan 1960-1999 och var en av de mest trafikerade färjelinjerna mellan Sverige och utlandet.

Hästspårväg

Mellan 1 juli 1900 och september 1914 drev AB Stranden en hästspårväg mellan Limhamns station och kallbadhuset vid Sibbarp. Trafiken gick endast sommartid.

Malmö förr i tiden

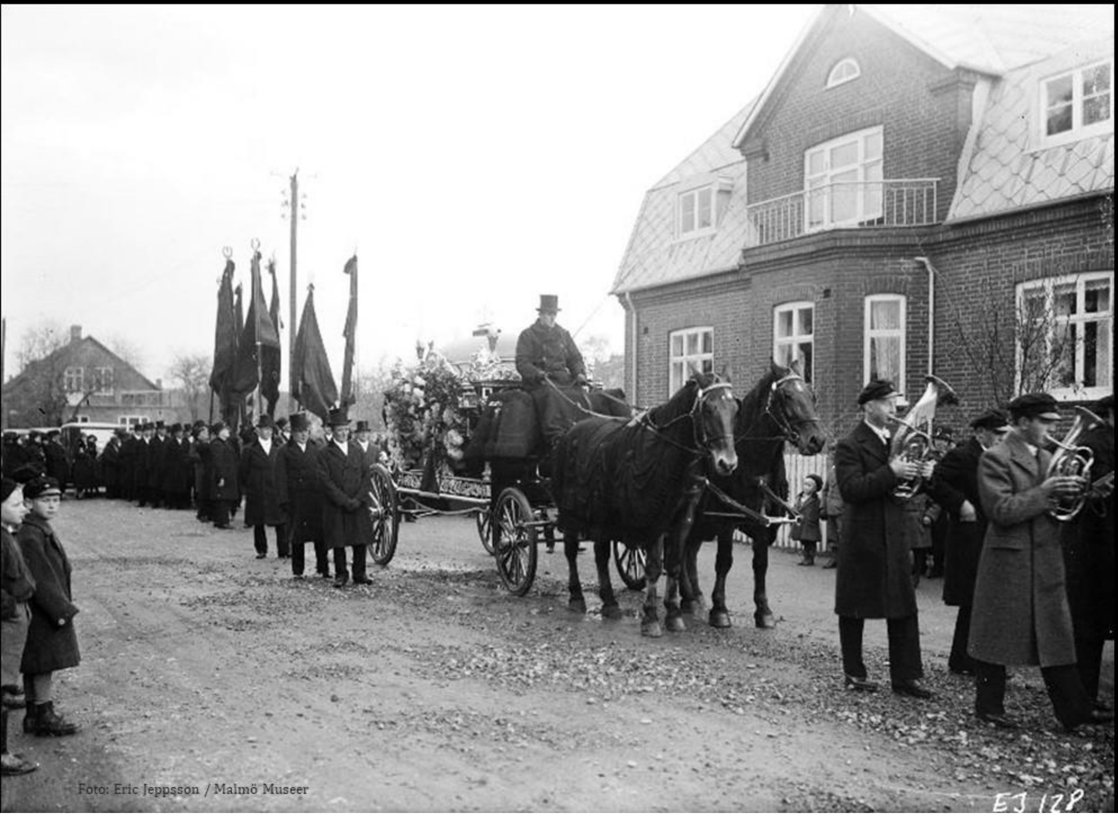

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Begravningståg.
Vagnen med kistan
drages av två hästar
med svarta sorgtäcken.
Limhamn

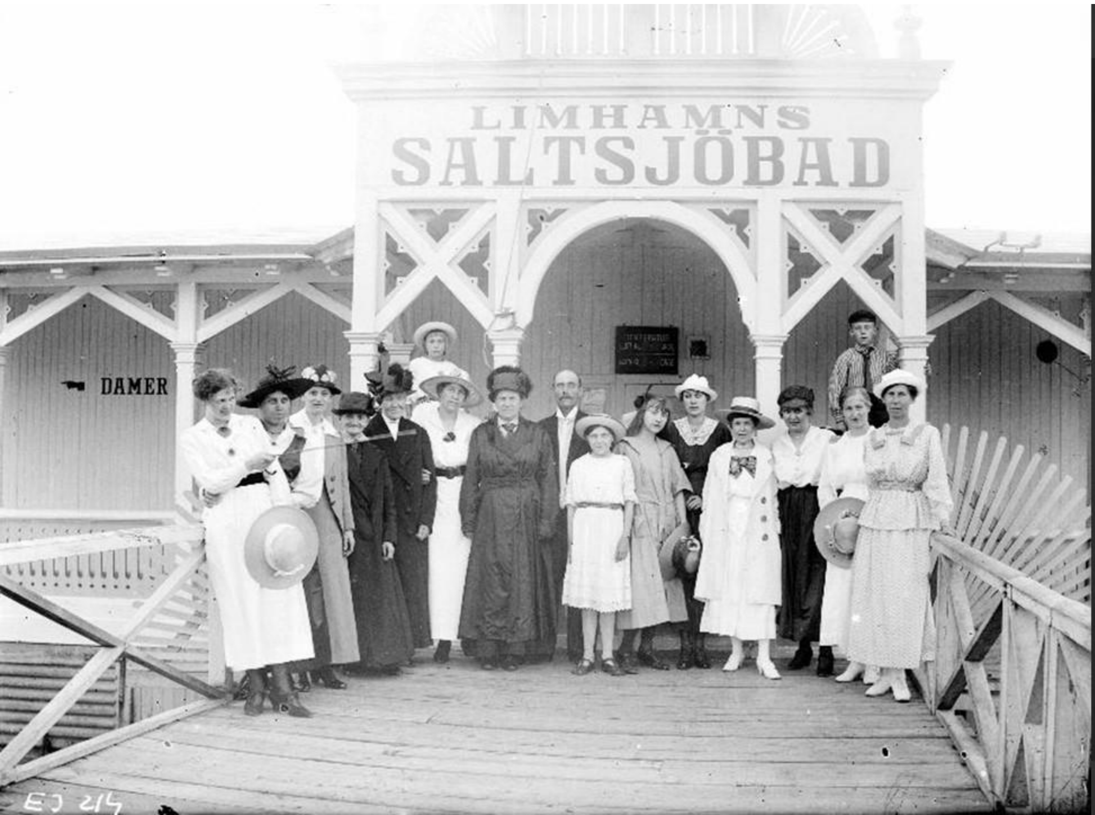
LIMHAMNS
SALTSJÖBAD
DAMER
EJ 214

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Malmö förr i tiden

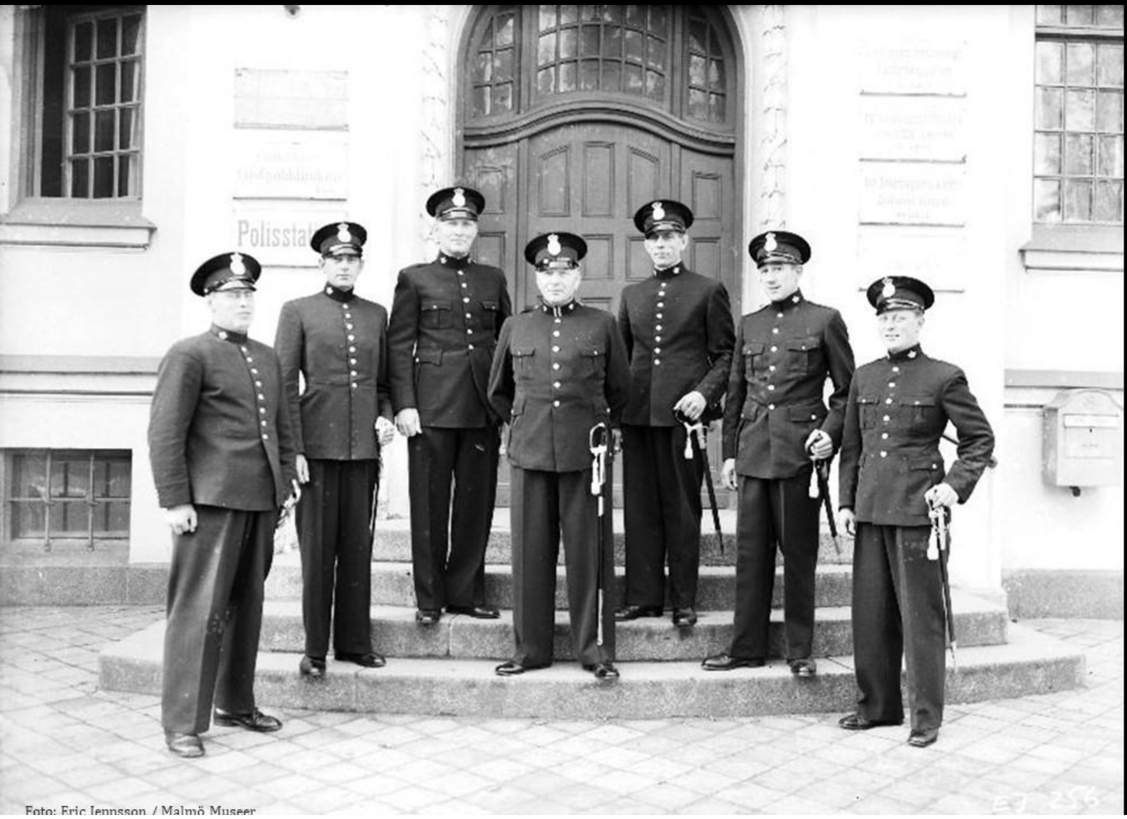

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Poliser på trappan till Limhamns församlings pastorsexpedition, sept. 1944

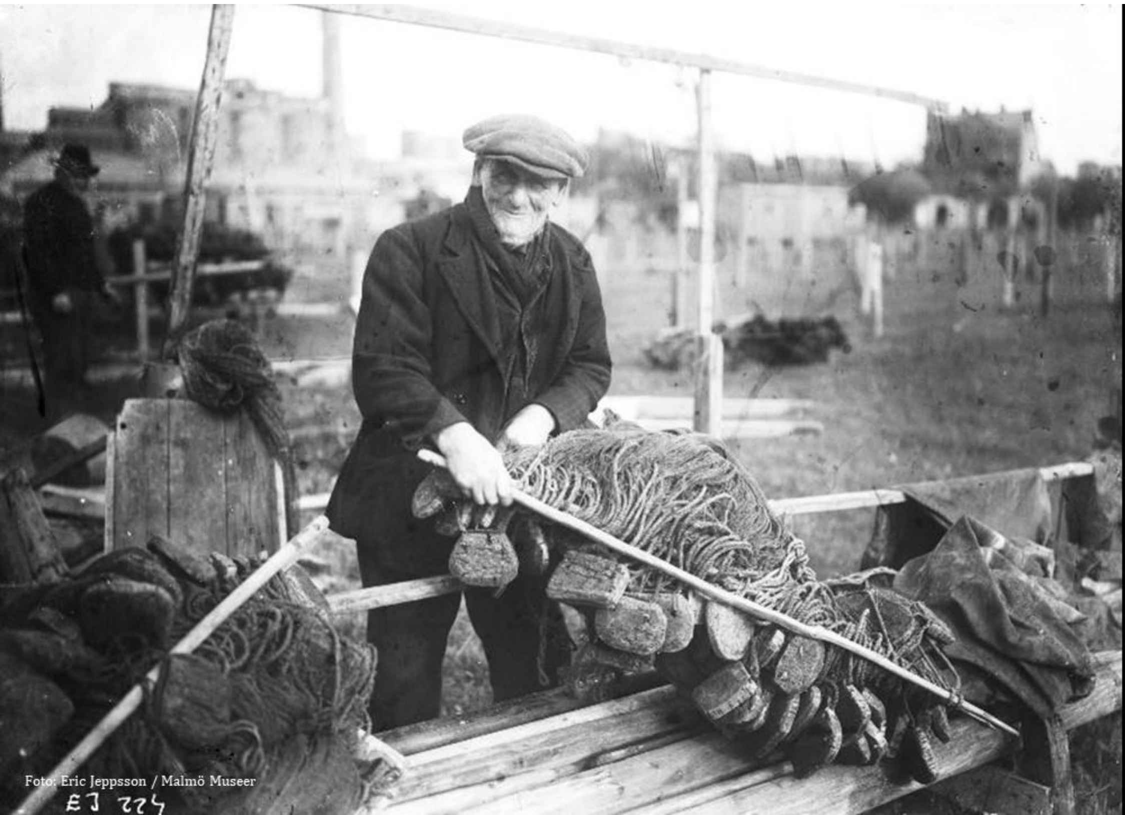

Foto: Eric Jeppsson / Malmö Museer

Limhamns Hamn.
Norra fiskehamnen.
Fiskare Jöns Persson "kloar" näringar.

Malmö förr i tiden

Limhamn - Ön

Idag finns inte en bro utan en kort vägbank mellan Ön och Limhamn, så rent tekniskt är Ön en halvö.

Under tiden som kalk bröts för cementproduktion i Limhamns kalkbrott användes området för dumpning av slaggprodukter, och lade därmed grunden för en ny konstgjord ö.

Under första hälften av 1900-talet har olika industriella verksamheter bedrivits här: skeppsvarv (1916–1921) och flygplansproduktion (1925–1935). Två av kontorsbyggnaderna och en fabriksbyggnad står kvar idag och hyser Skolan på Ön, en närlivsbutik samt ett Friskis & Svettis.

AB Flygindustri (Limhamn)

AB Flygindustri startades 15 januari 1925 för att tillverka Junkers flygplan på licens. Företaget upphörde 15 juni 1935.

Den tyska flygindustrin var hårt kringskuren efter första världskriget. Tyska flygbolag fick inte operera med flermotoriga flygplan, och under en period var det totalförbud att tillverka flygplan.

Malmö förr i tiden

Malmö–Limhamns Järnväg

Banan invigdes år 1889 med Skånska Cement AB under ledning av R.F. Berg som initiativtagare. Järnvägen tillkom så att en cementfabrik kunde anläggas i Limhamn, men den kom även att få en omfattande persontrafik och anses under en period ha varit Sveriges mest lönsamma järnväg. Järnvägen brukade i folkmun kallas "Sillabanan" på grund av att fiskargummor från Limhamn använde järnvägen för att transportera sill och annan fisk till Malmö för försäljning på Fisktorget där. Persontrafiken hade för övrigt som enda svensk järnväg fjärde klass, vilket innebar vagnar med träinredning utan sittplatser (däremot saknades första och andra klass). Berg hade inspirerats till detta av Berlins förortsbanor, där fjärde klass fanns för att erbjuda arbetare resor till lägre taxa. De allra flesta resorna på MLJ kom också att ske i fjärde klass.

Rudolf Fredrik Berg, vanligen kallad R.F. Berg, eller Fritz Berg, född 31 maj 1846 i Stockholm, död 8 december 1907 i Stockholm, var en svensk ingenjör, industriman, arbetsgivarideolog, kommunalpolitiker, frikyrko- och nykterhetsman. Han var son till läkaren och statistikern Fredrik Theodor Berg och Emma Berg, f. Stokoe.

Malmö förr i tiden

Berg hade ett starkt socialt engagemang och åtnjöt en avsevärd popularitet bland arbetar- och fiskarbefolkningen i Limhamn. Han hade mycket stor betydelse för tillkomsten av Limhamns municipalsamhälle och senare köping och brukade av denna anledning kallas ”Limhamnskungen”. Han visade också stort intresse för egnahemsfrågan och utvecklade i Limhamn och Lomma modeller för att stödja arbetarnas egnahemsbyggande, där han ofta själv gick i borgen för deras lån.

Rudolf Fredrik Berg kämpade med sjukdomen diabetes. Av en slump var han på resa och i **Stockholm den 8 januari**, där dog han samma dag som **Kung Oscar II**. Berg begravdes i Limhamn. I begravningsprocessionen i Limhamn deltog bortåt 700 personer, även många arbetare och fiskare. Han står sedan 1940 staty i Limhamn och hans namn går igen på flera platser där, till exempel R.F. Bergsgatan, Bergaskolan och R.F. Bergs förskola.

Malmö förr i tiden

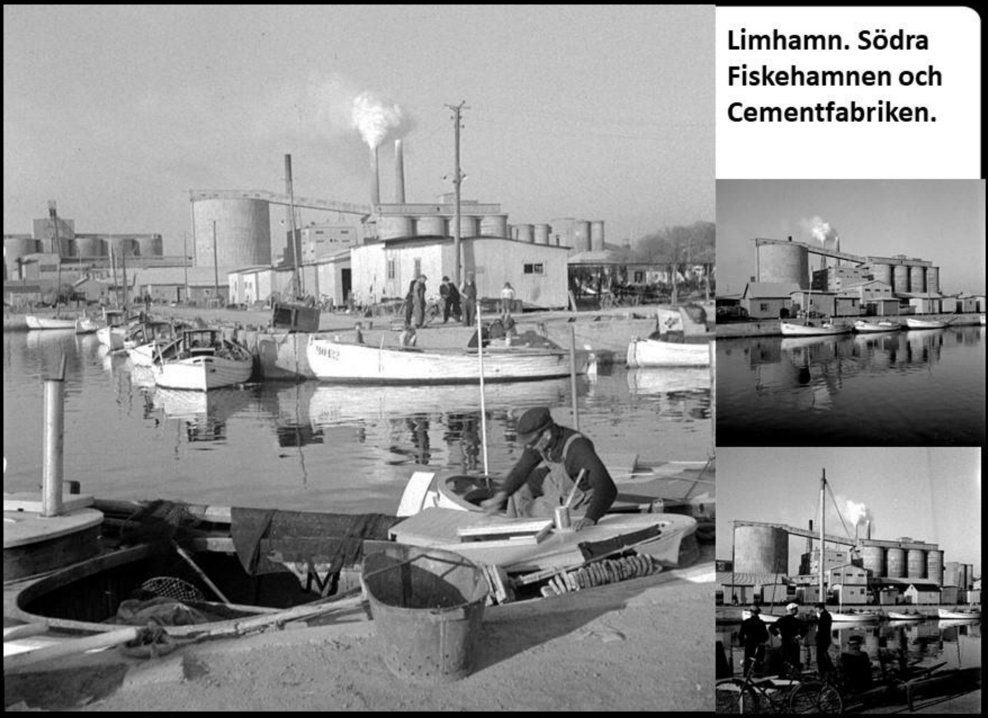

Limhamn. Södra Fiskehamnen och Cementfabriken.

Foto: Gunnar Lundh / Malmö Museer

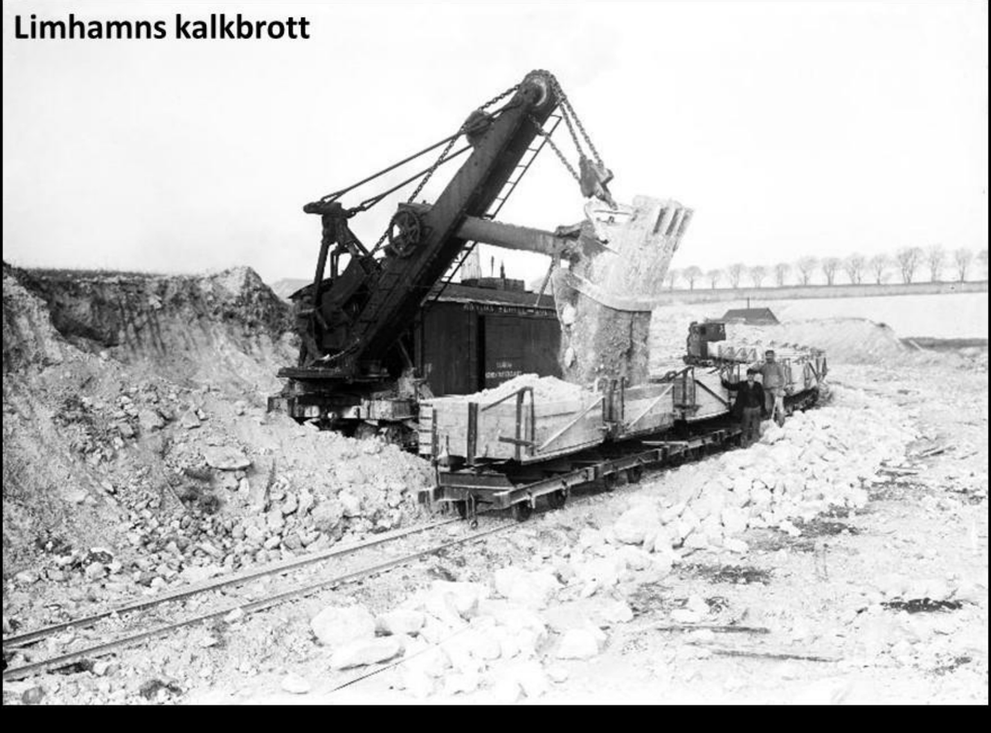

Limhamns kalkbrott

Malmö förr i tiden

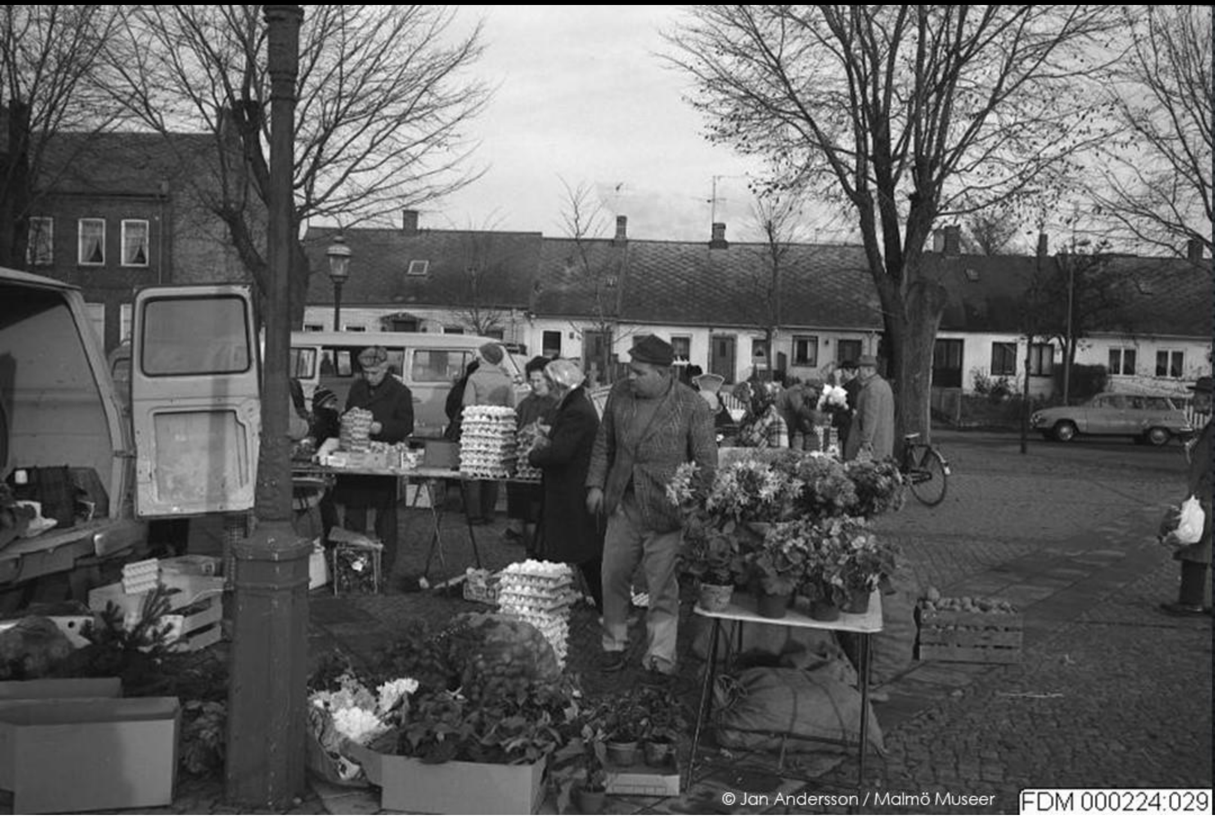
© Jan Andersson / Malmö Museer FDM 000224:029

1974

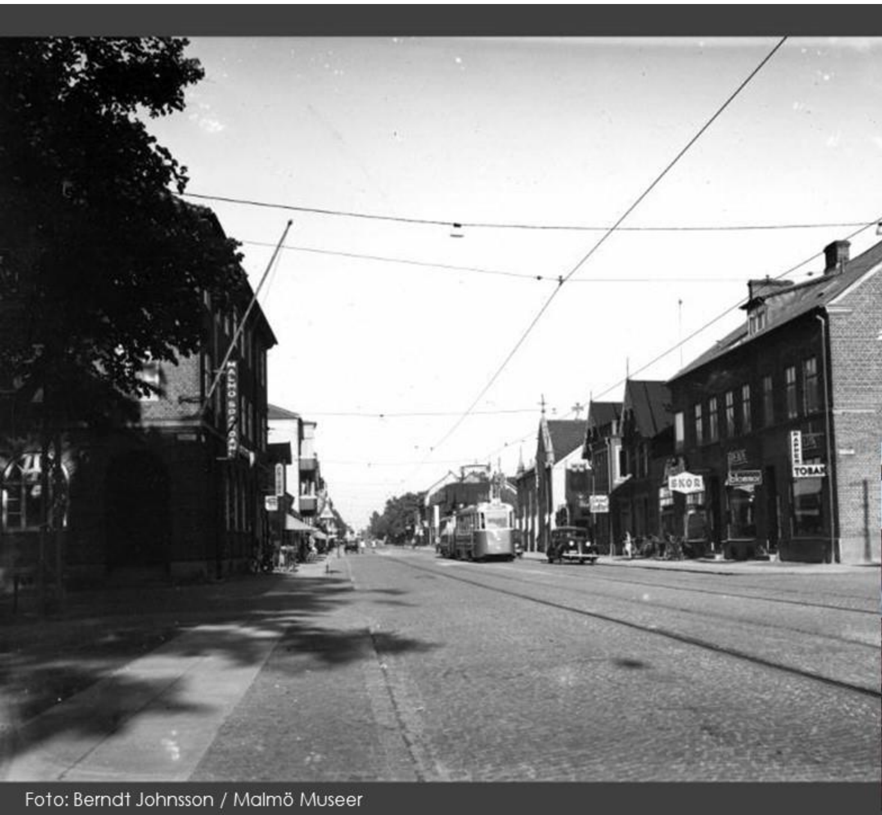
MALMÖ SPARBANK
Löhalls SKOAFFÄR
SKOR
TOBAK

Foto: Berndt Johnsson / Malmö Museer

Linnégatan sedd från Limhamns torg mot öster. Spårvagn linje 4 på väg mot Stranden. Torget till vänster i bild. Malmö Sparbank, hörnhuset Vasagatan och Linnégatan

Vasagatan
Linnégatan

Malmö förr i tiden

N. M. FRICK
DAM
rädderi
MI 44

Malmö förr i tiden

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Malmö förr i tiden

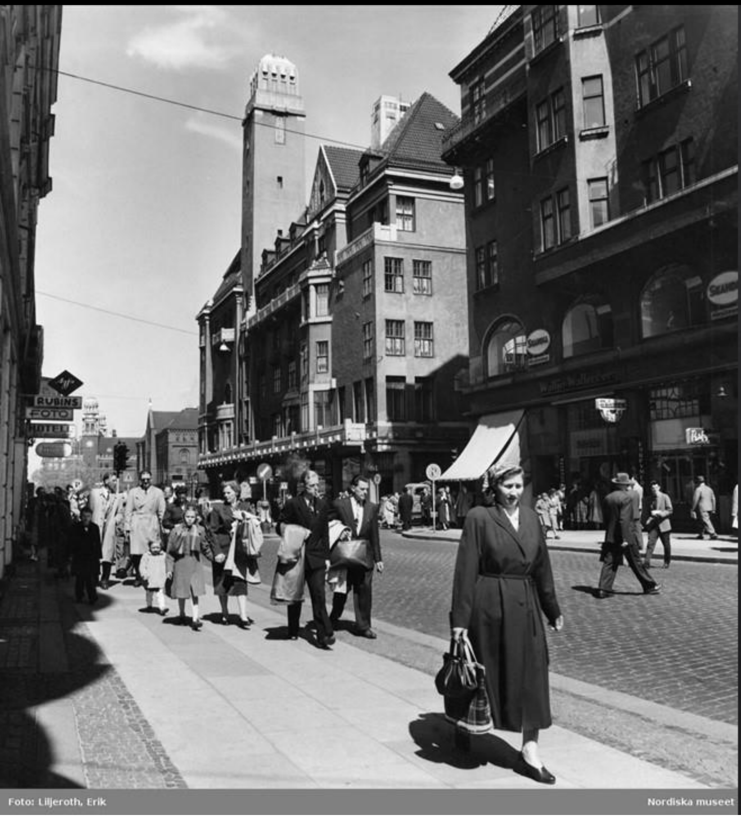

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

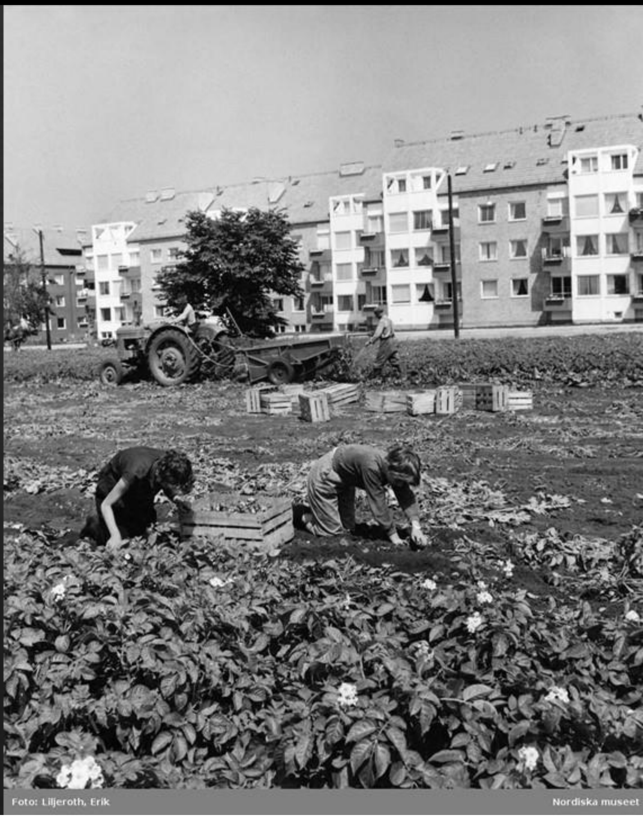

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

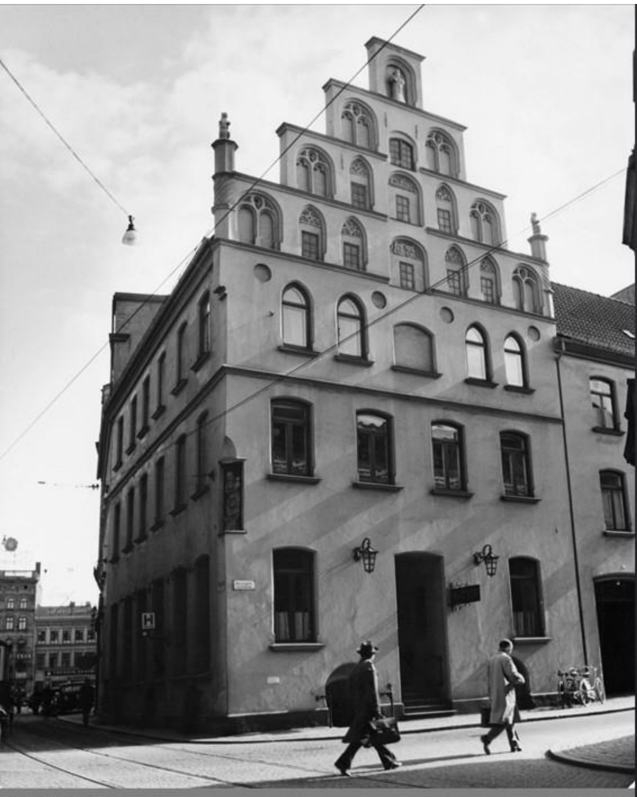

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

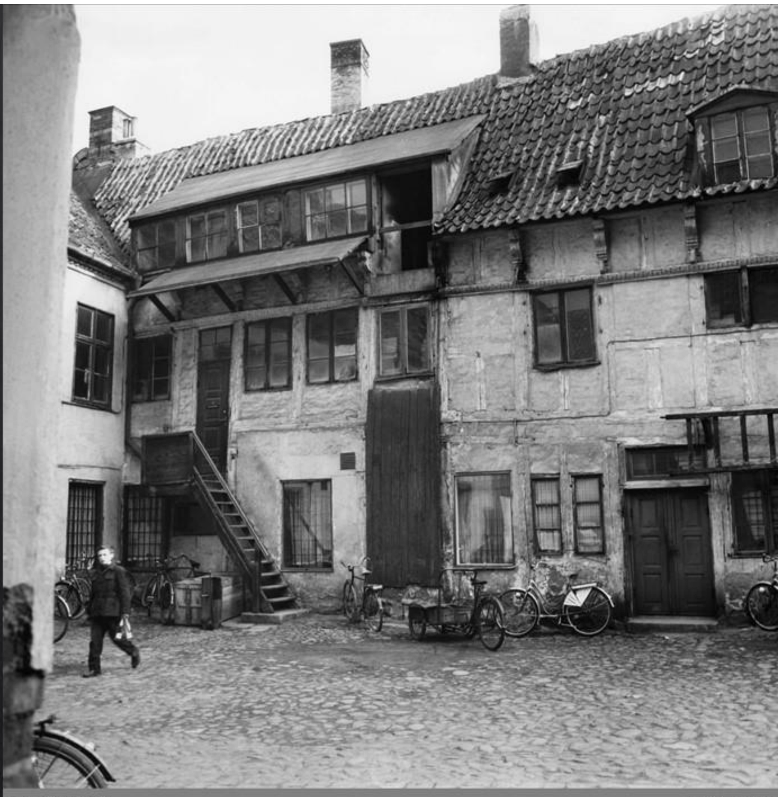

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

Malmö förr i tiden

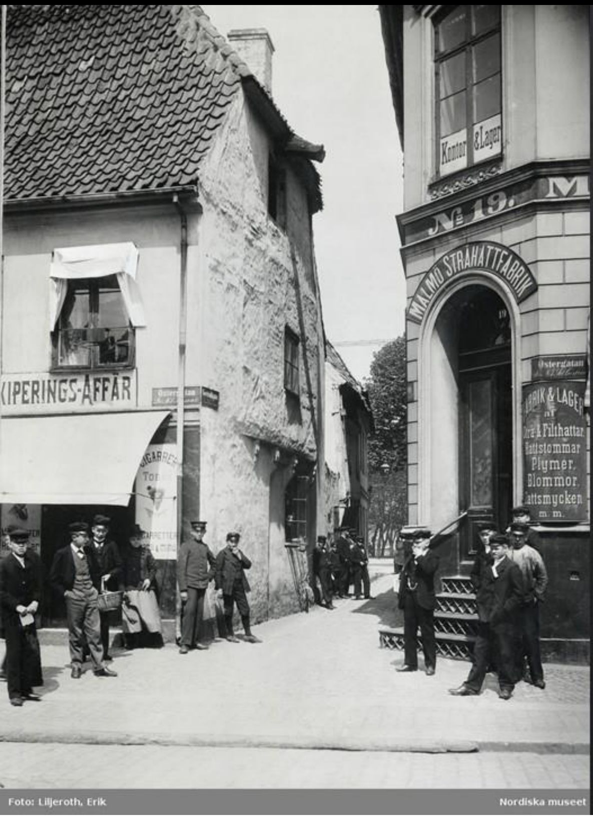
KIPERINGS-AFFÄR
Kontor & Lager
№ 19.
MALMÖ STRÅHATTFABRIK
Östergatan
FABRIK & LAGER
af
Halm & Filthattar
Hattstommar
Plymer.
Blommor.
Hattsmycken
m. m.

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

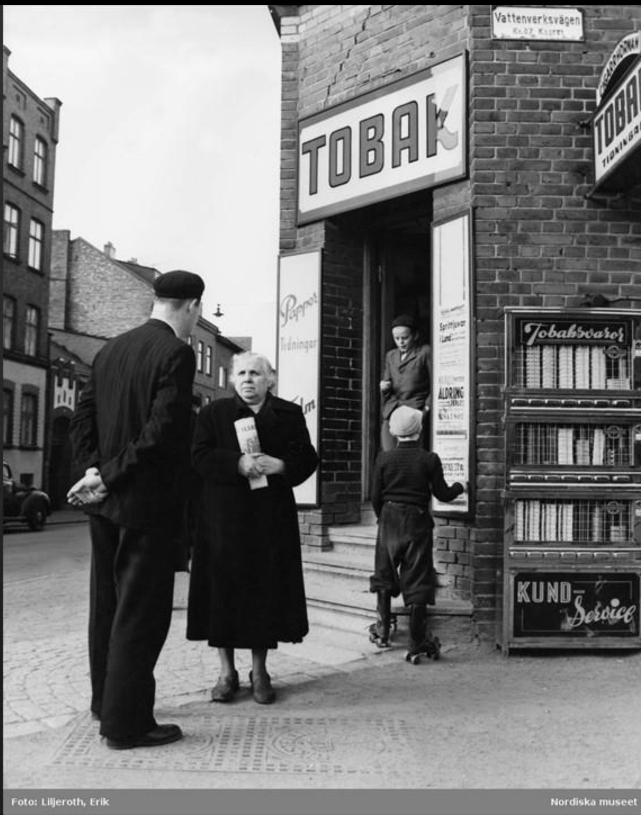
Vattenverksvägen
TOBAK
Tobaksvaror
KUND-Service

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

Malmö förr i tiden

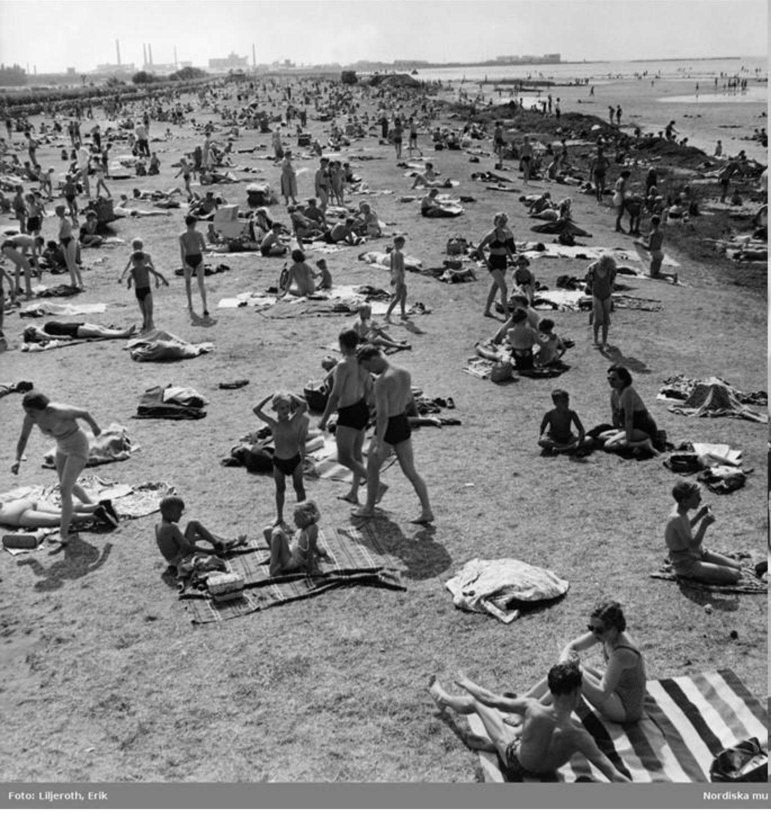

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska mu

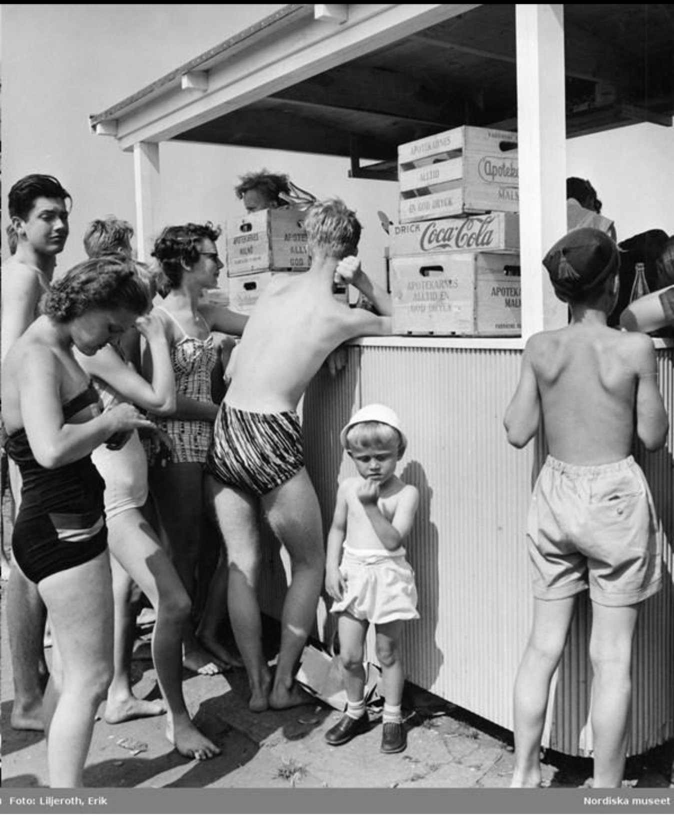
DRICK
Coca-Cola
Apotekarnes

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

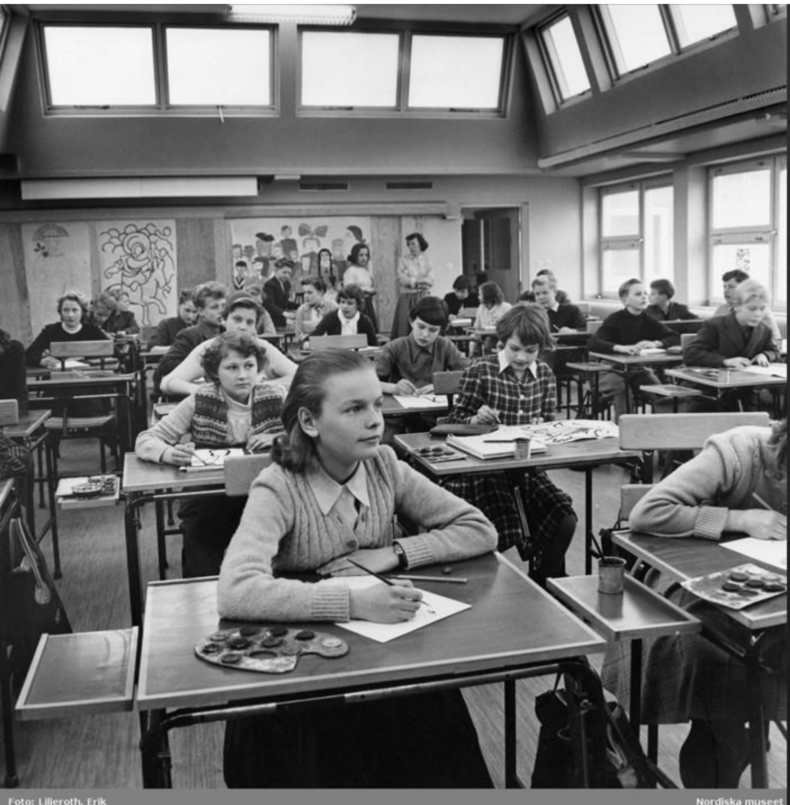

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

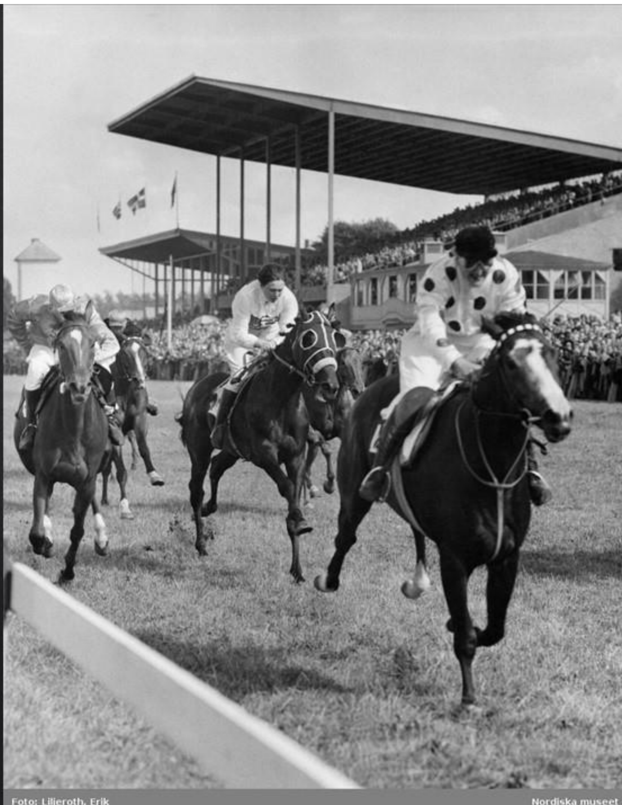

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

Malmö förr i tiden

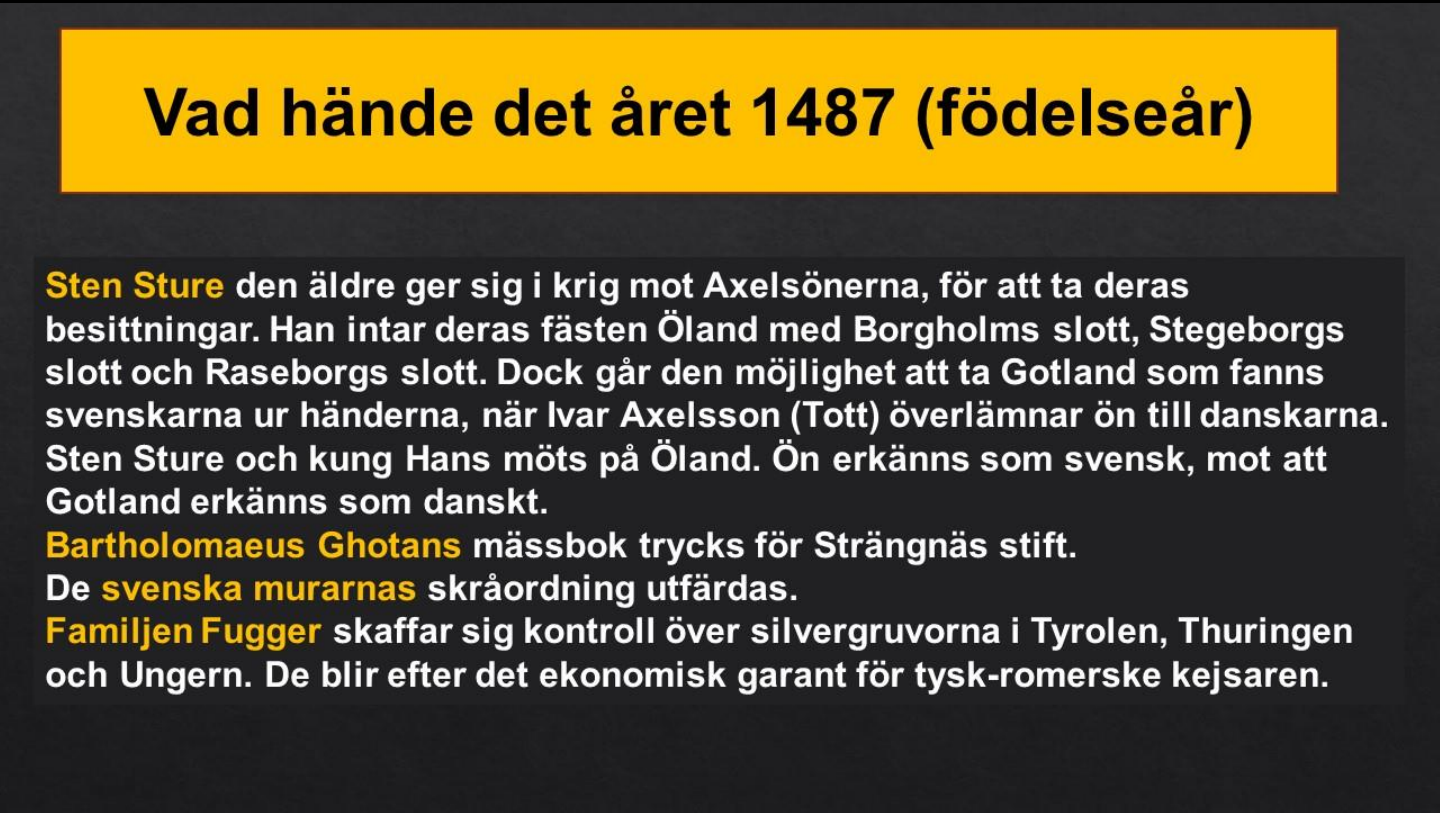

Vad hände det året 1487 (födelseår)

Sten Sture den äldre ger sig i krig mot Axelsönerna, för att ta deras besittningar. Han intar deras fästen Öland med Borgholms slott, Stegeborgs slott och Raseborgs slott. Dock går den möjlighet att ta Gotland som fanns svenskarna ur händerna, när Ivar Axelsson (Tott) överlämnar ön till danskarna. Sten Sture och kung Hans möts på Öland. Ön erkänns som svensk, mot att Gotland erkänns som danskt.
Bartholomaeus Ghotans mässbok trycks för Strängnäs stift.
De svenska murarnas skråordning utfärdas.
Familjen Fugger skaffar sig kontroll över silvergruvorna i Tyrolen, Thuringen och Ungern. De blir efter det ekonomisk garant för tysk-romerske kejsaren.

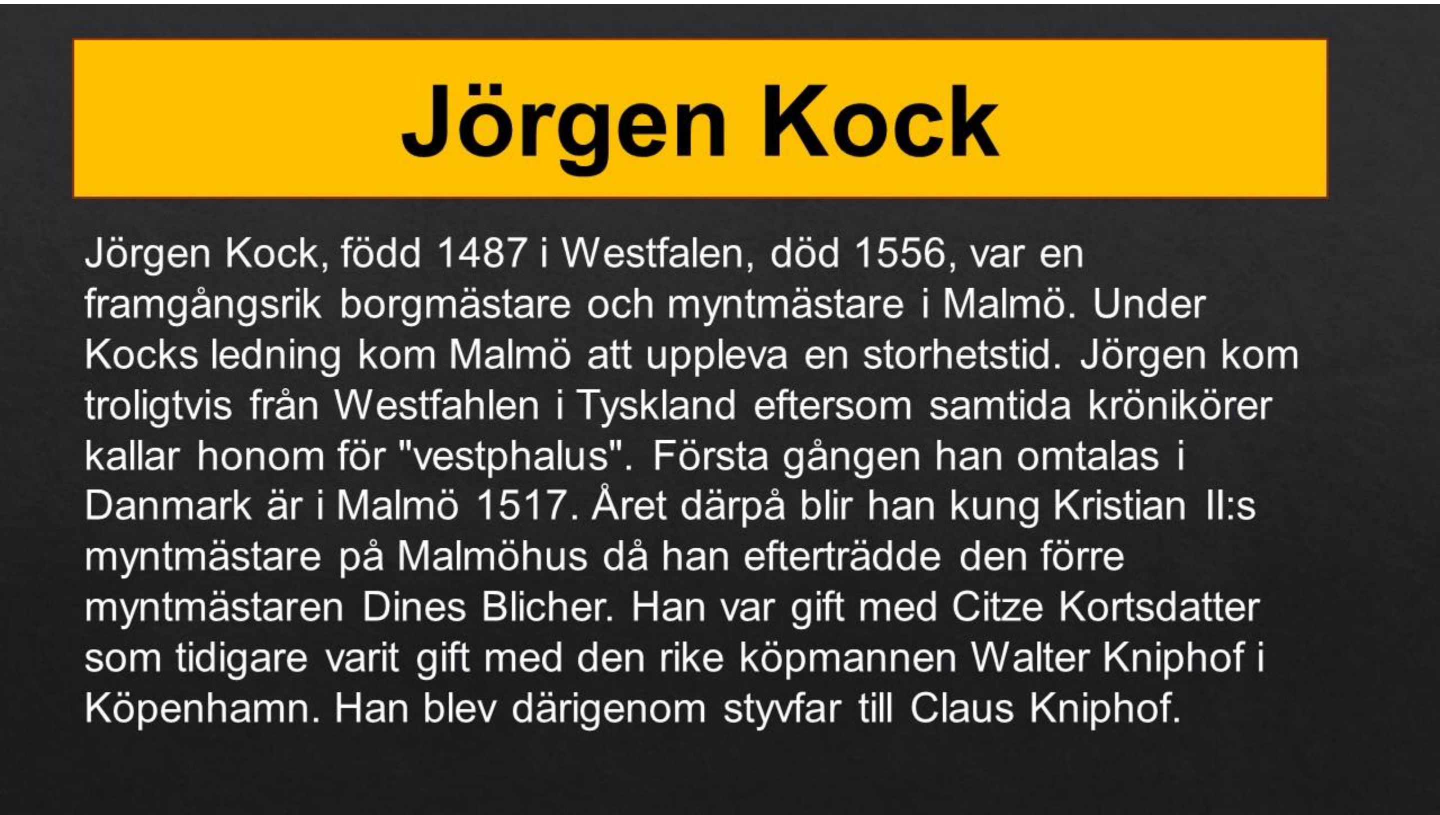

Jörgen Kock

Jörgen Kock, född 1487 i Westfalen, död 1556, var en framgångsrik borgmästare och myntmästare i Malmö. Under Kocks ledning kom Malmö att uppleva en storhetstid. Jörgen kom troligtvis från Westfahlen i Tyskland eftersom samtida krönikörer kallar honom för "vestphalus". Första gången han omtalas i Danmark är i Malmö 1517. Året därpå blir han kung Kristian II:s myntmästare på Malmöhus då han efterträdde den förre myntmästaren Dines Blicher. Han var gift med Citze Kortsdatter som tidigare varit gift med den rike köpmannen Walter Kniphof i Köpenhamn. Han blev därigenom styvfar till Claus Kniphof.

Malmö förr i tiden

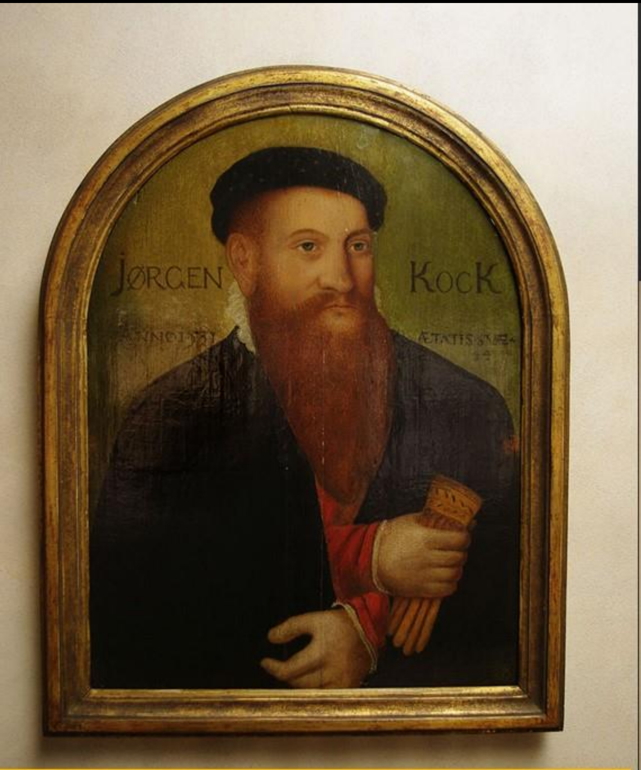

Text wikipedia/bildspel Anders Dernback

Jörgen Kock

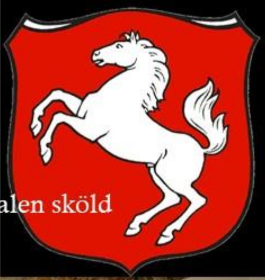

Westfalen sköld

Jörgen Kock blev ”Myntmästare” till Kung Kristian II (Tyrann)

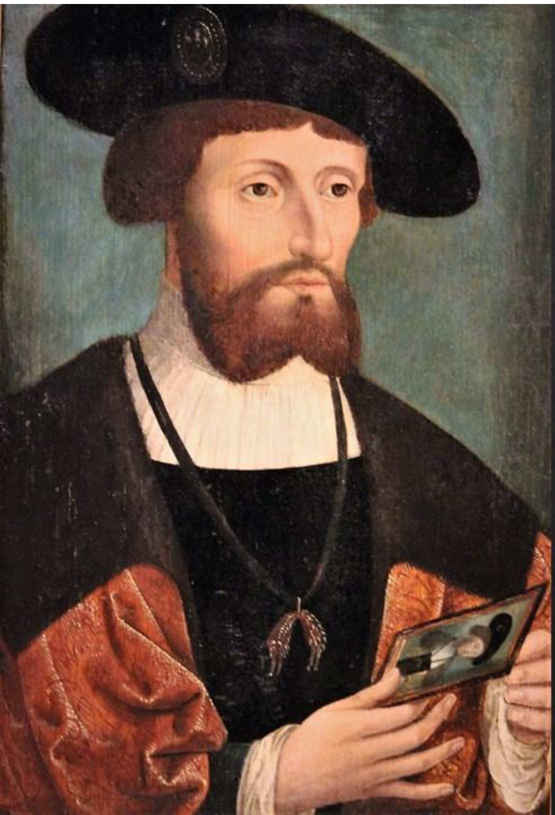

Kristian II (danska: Christian 2.), i Sverige även känd som Kristian Tyrann, född 1 juli 1481 på Nyborgs slott, Danmark, död 25 januari 1559 på Kalundborgs slott, Danmark, var kung av Danmark och Norge 1513–1523 samt kung av Sverige 1520–1521. Han var son till kung Hans, och sonson till Kristian I. Kristian gifte sig den 12 augusti 1515 med Elisabet av Österrike. De fick sex barn men inget av dem efterträdde honom som kung. Kristian avsattes som dansk kung år 1523 och avsade sig år 1546 alla anspråk på tronen.

Malmö förr i tiden

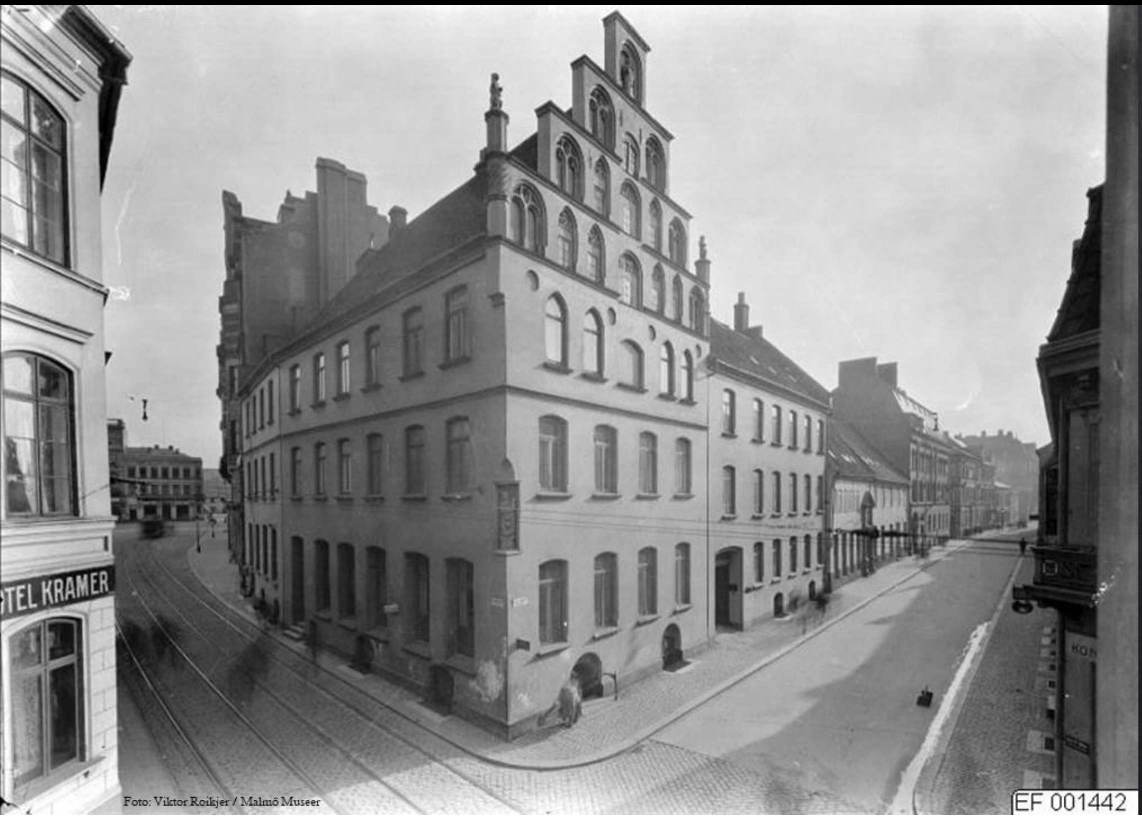

Foto: Viktor Roikjer / Malmö Museer

EF 001442

1925

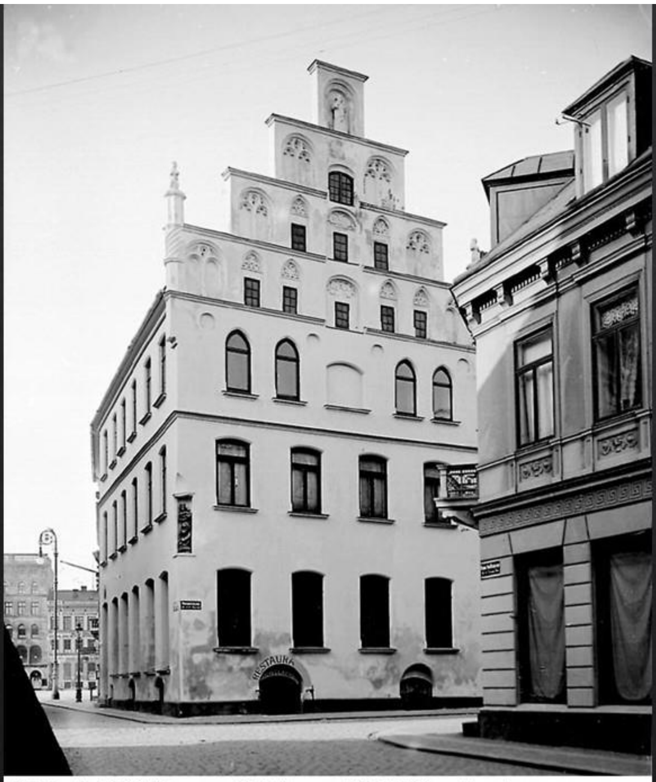

Malmö 1903 Neg nr. Dahlgren-0037 Värmlandsmuseum

GDN 000037

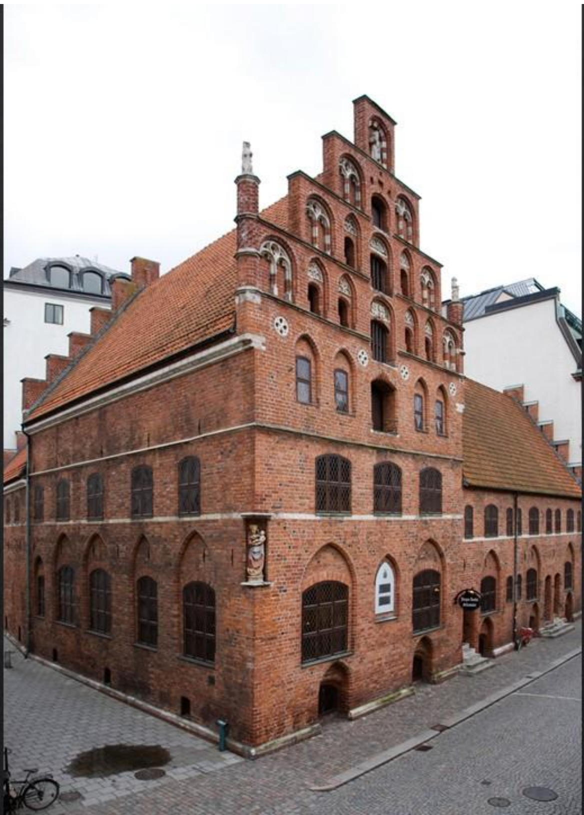

Malmö förr i tiden

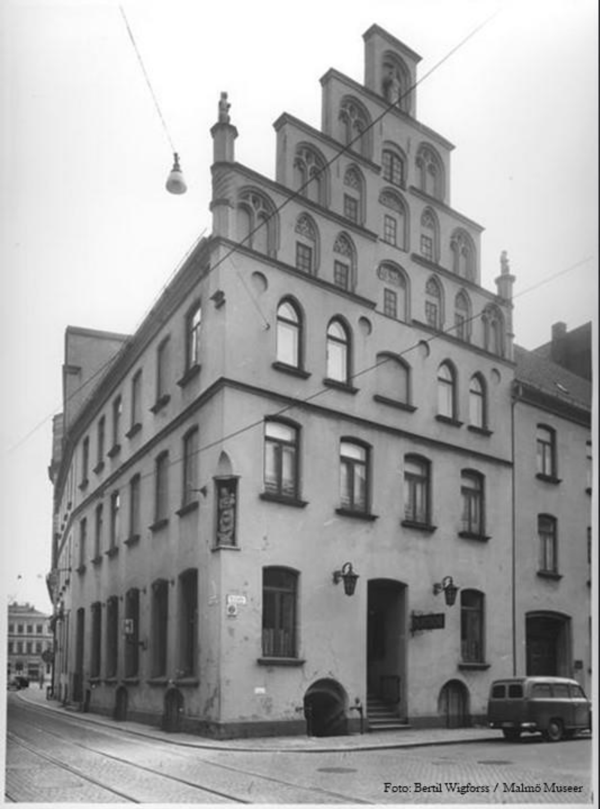

Foto: Bertil Wigforss / Malmö Museer

1860

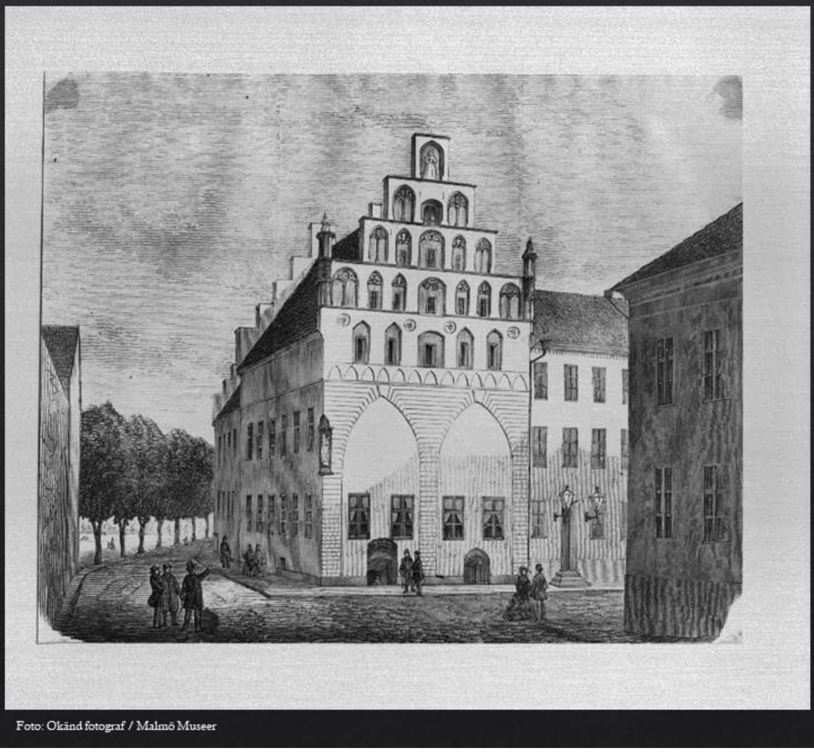

Foto: Okänd fotograf / Malmö Museer

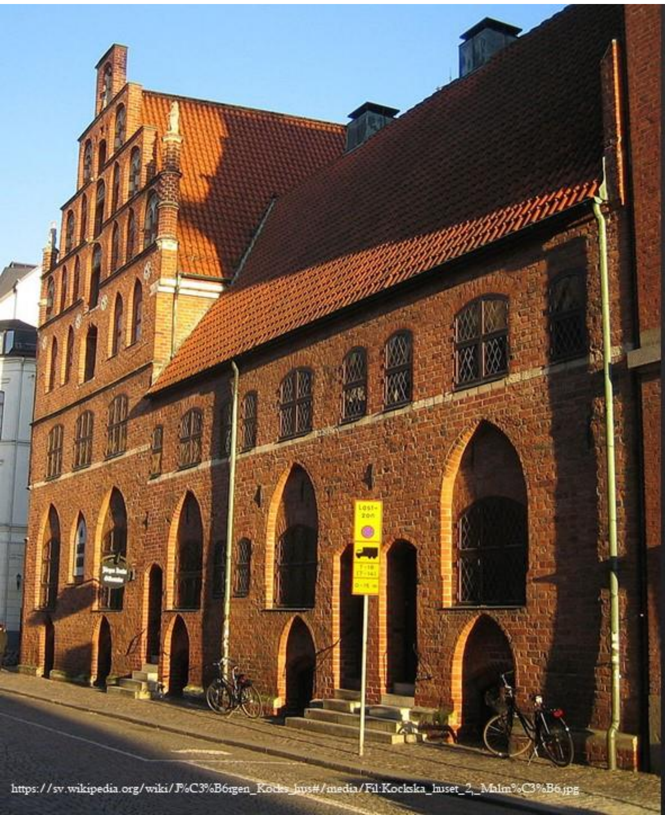

https://sv.wikipedia.org/wiki/J%C3%B6rgen_Kocks_hus#/media/Fil:Kockska_huset_2,_Malm%C3%B6.jpg

Jörgen Kocks Hus

Jörgen Kocks hus är det mest imponerande byggnadskomplexet från Malmös äldre historia. De ståtliga tegelmurarna symboliserar inte enbart 1500-talets Malmöhistoria utan också en stor portion dansk rikshistoria.

Jörgen Kock omtalas som myntmästare för hela Danmark år 1518. Han bodde vid denna tid på Myntergården i Malmö, föregångaren till det nuvarande Malmöhus. 1522 inköpte han en fastighet mitt i Malmö av Sorö kloster. Denna fastighet låg strategiskt vid korsningen av den stora huvudgatan ”Den lange adelgatan” och stredet som ledde ner till hamnporten och Malmös viktiga skeppsbrygga. Åren 1522-1524 uppförde han sitt alltjämt till stora delar existerande palats. Så mäktig var Jörgen att han efter 1525 förlade Danmarks mynttillverkning till sin egen gård. Detta kunde han göra då stora delar av kvarteret söder om bostadsbyggnaderna ingick i hans tomt.

Malmö förr i tiden

SKO-WALL'S
M 179

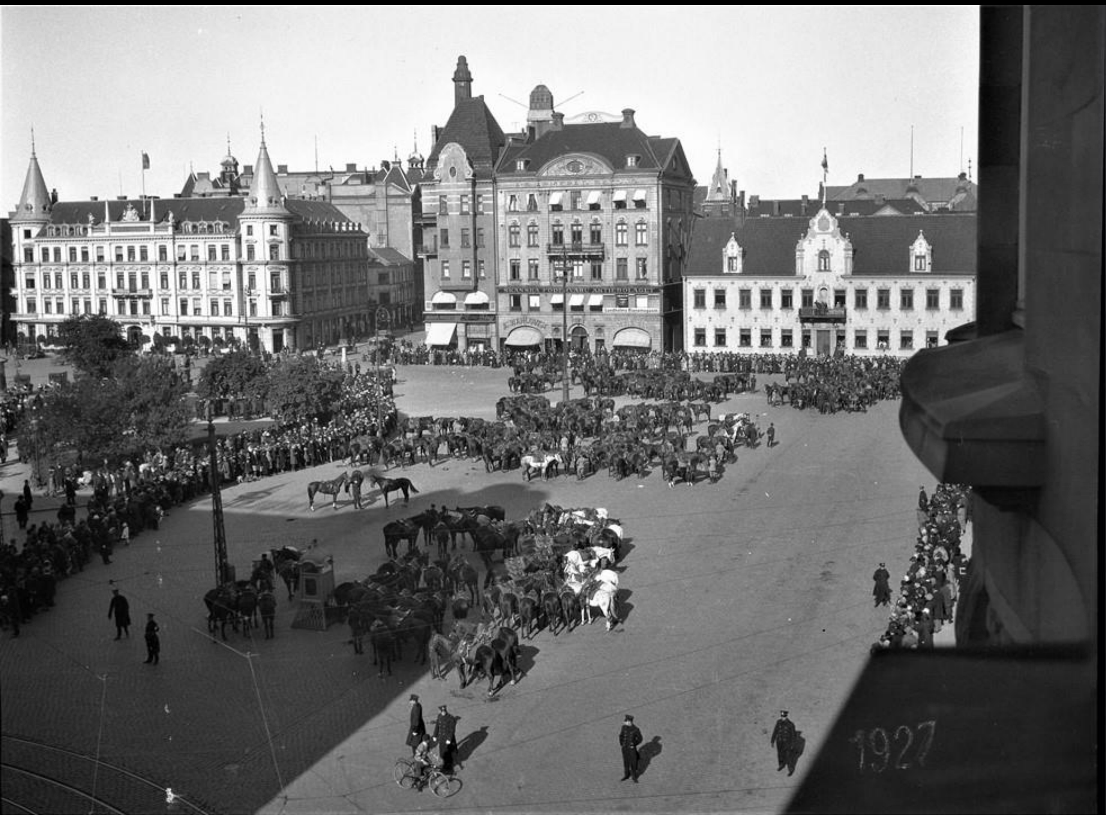

Malmö
Sweden
1860-1960

Photo/Foto
Malmö Museum

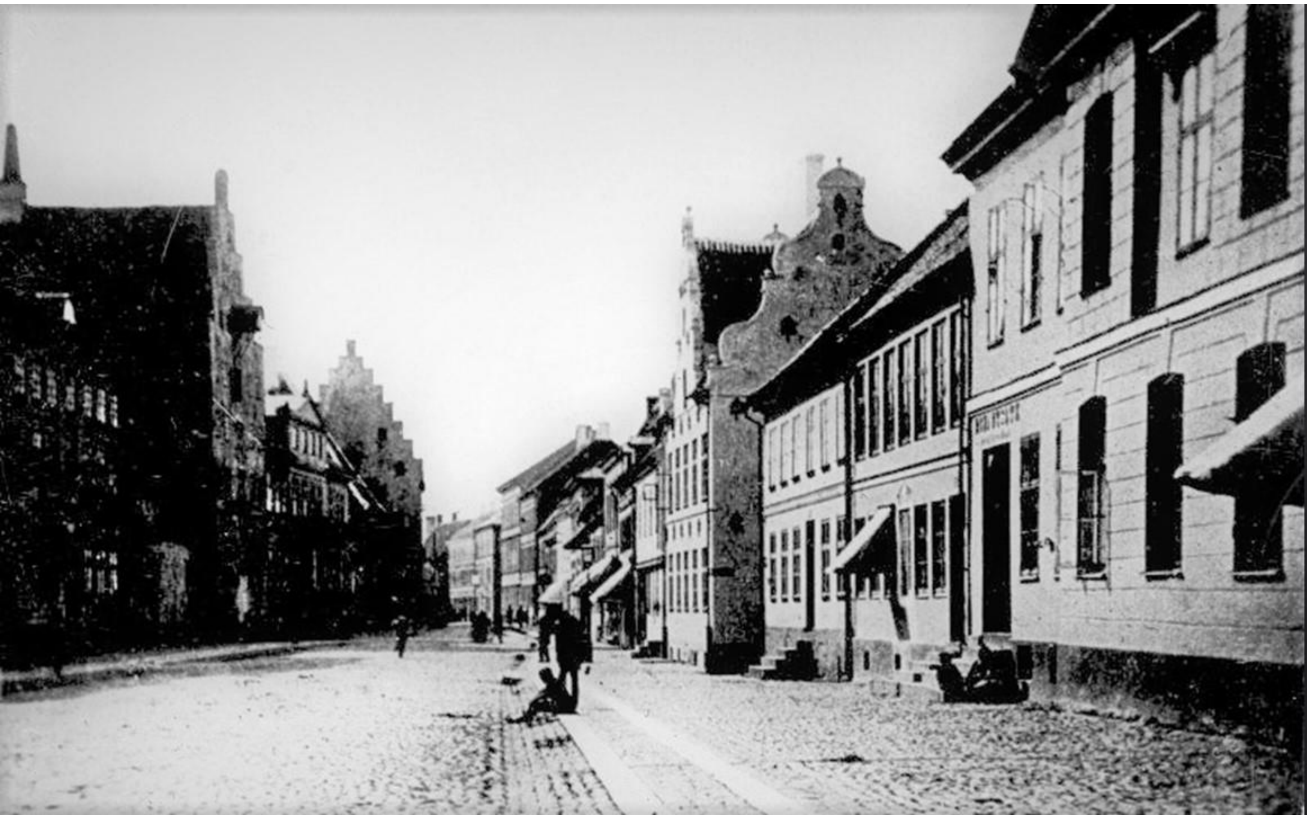

1860

Malmö förr i tiden

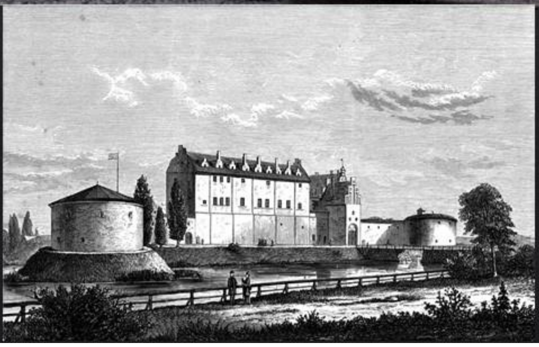

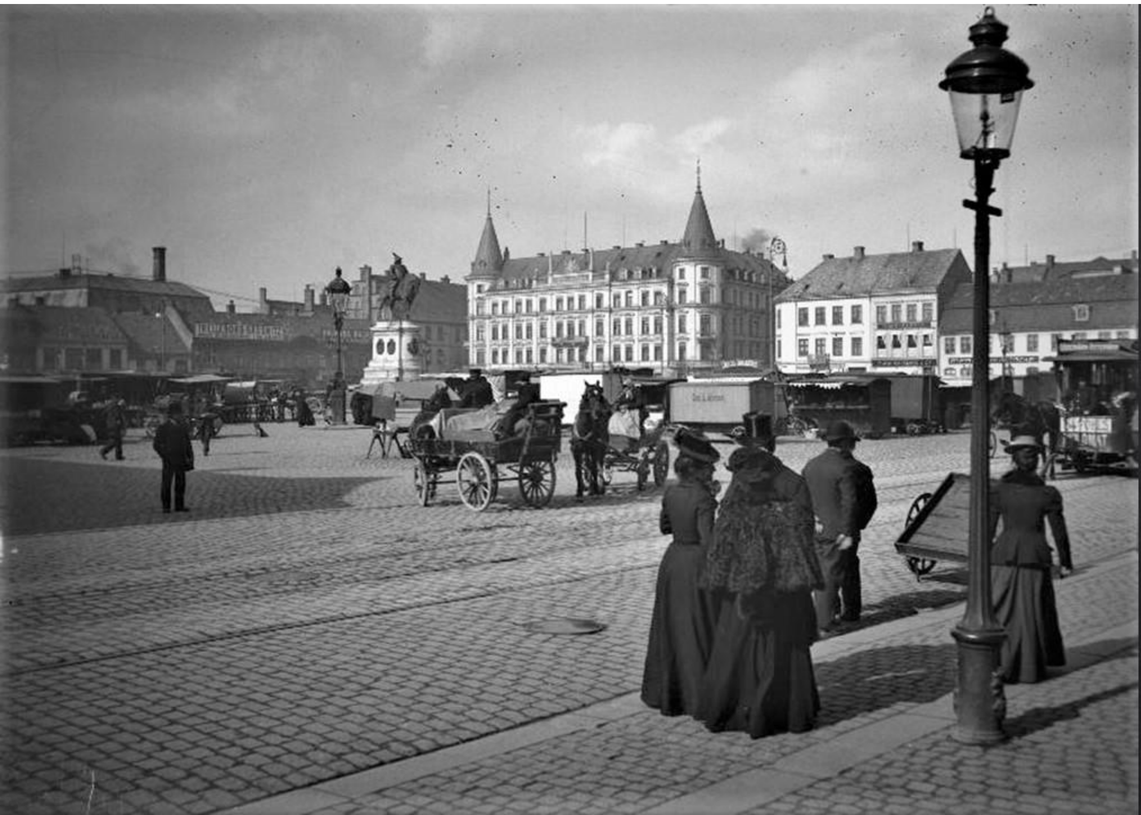

1900
Stortorget

Malmö förr i tiden

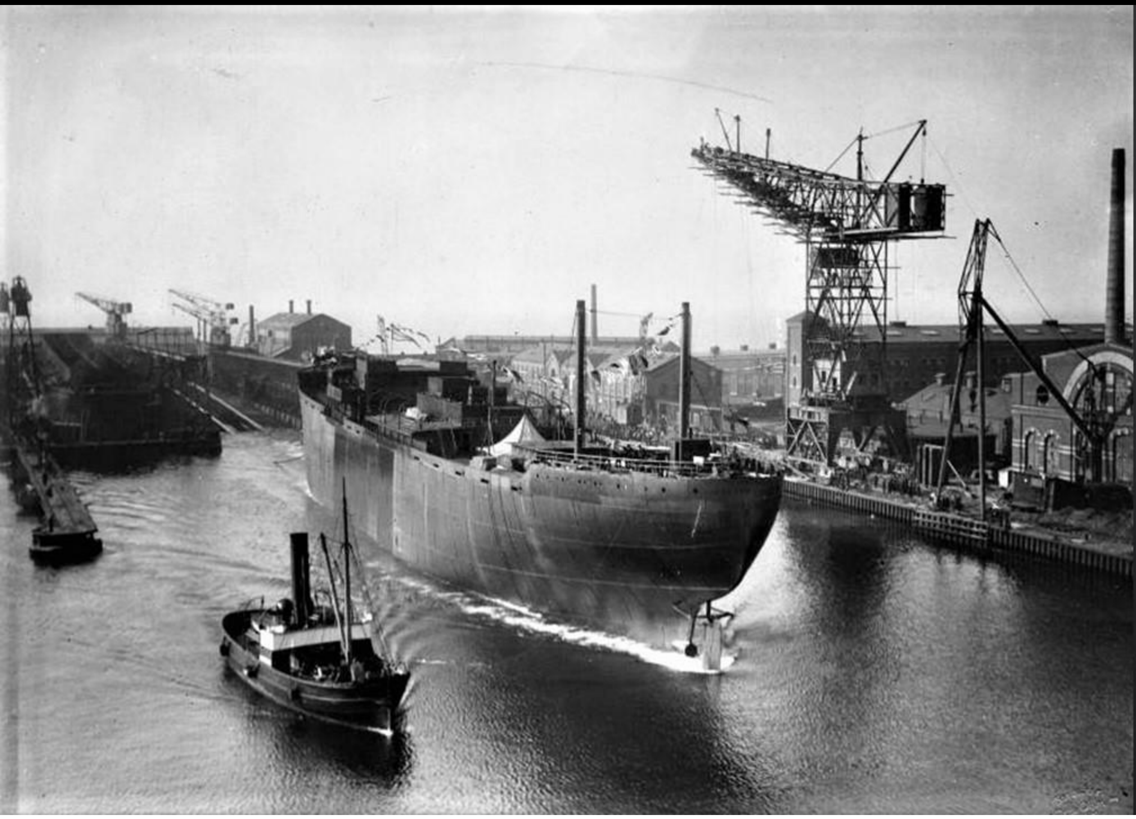

Kockums varv och mekaniska verkstad. Stapelavlöpning. Båten "Nansenville" sjösätts i oktober 1930.

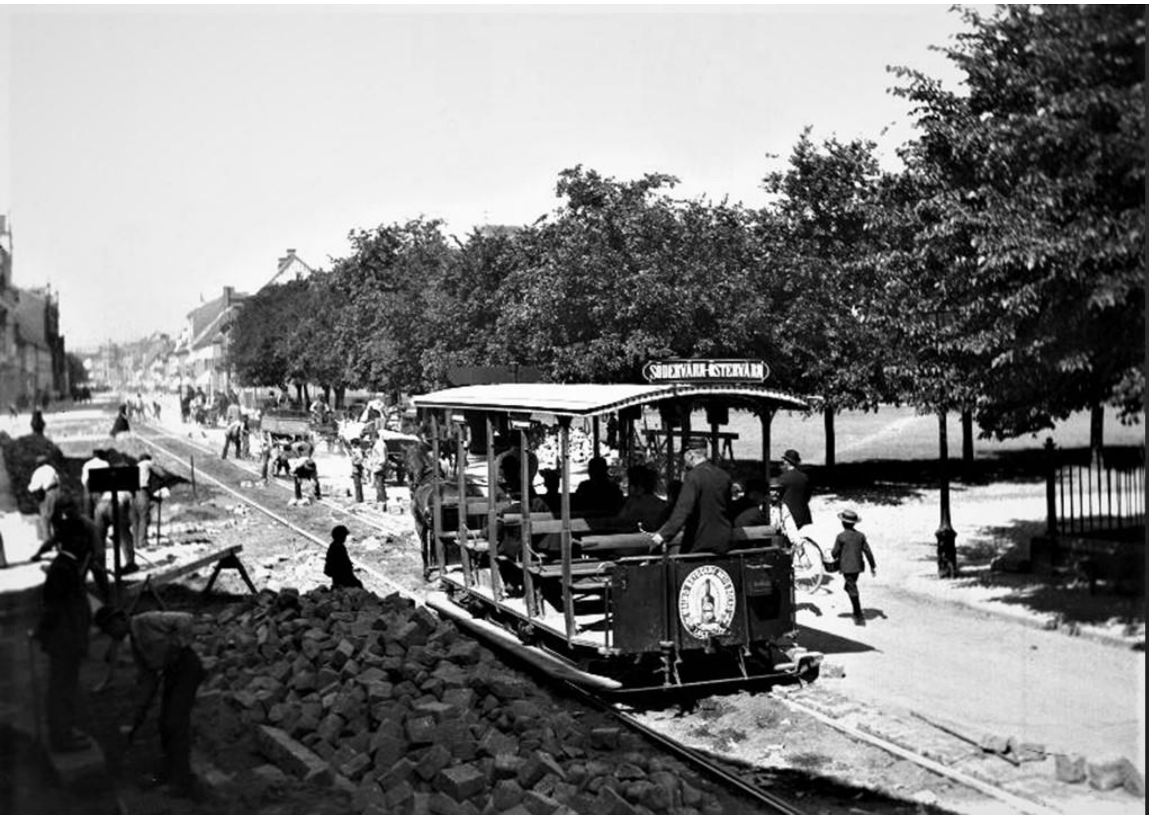
SÖDERVÄRN-ÖSTERVÄRN

1890-1895
Östergatan

Malmö förr i tiden

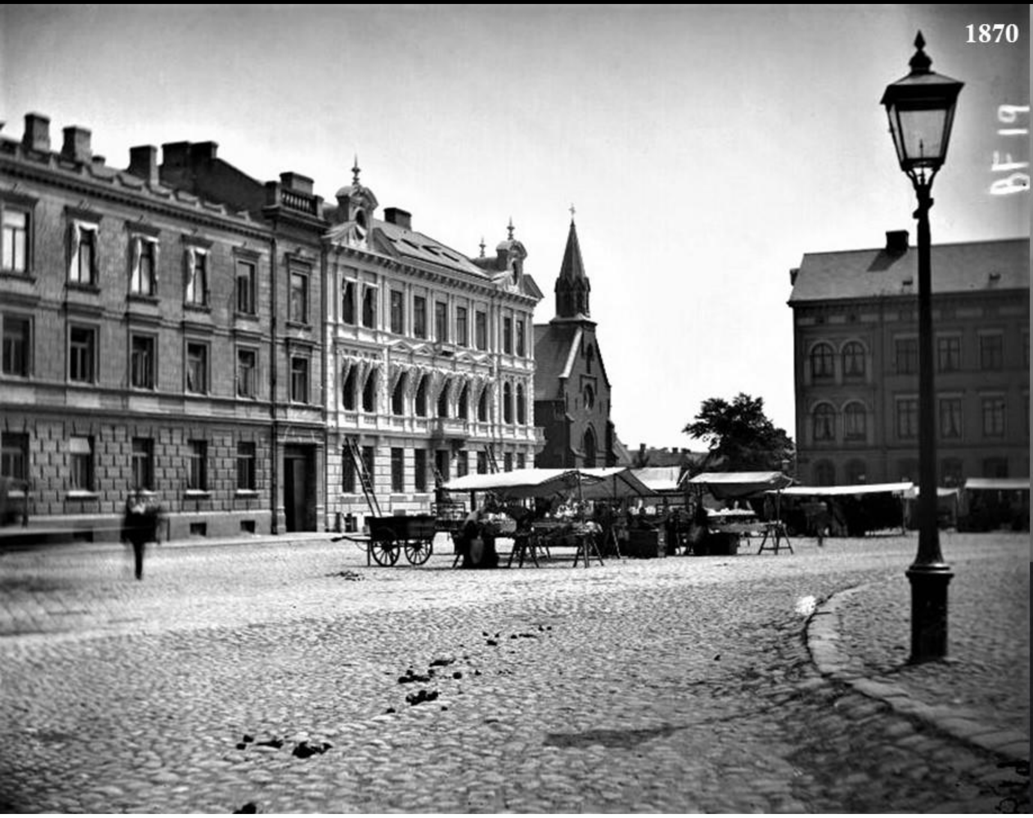

1900
Ida Feuer

1910
Harald
Bagers barn

Malmö förr i tiden

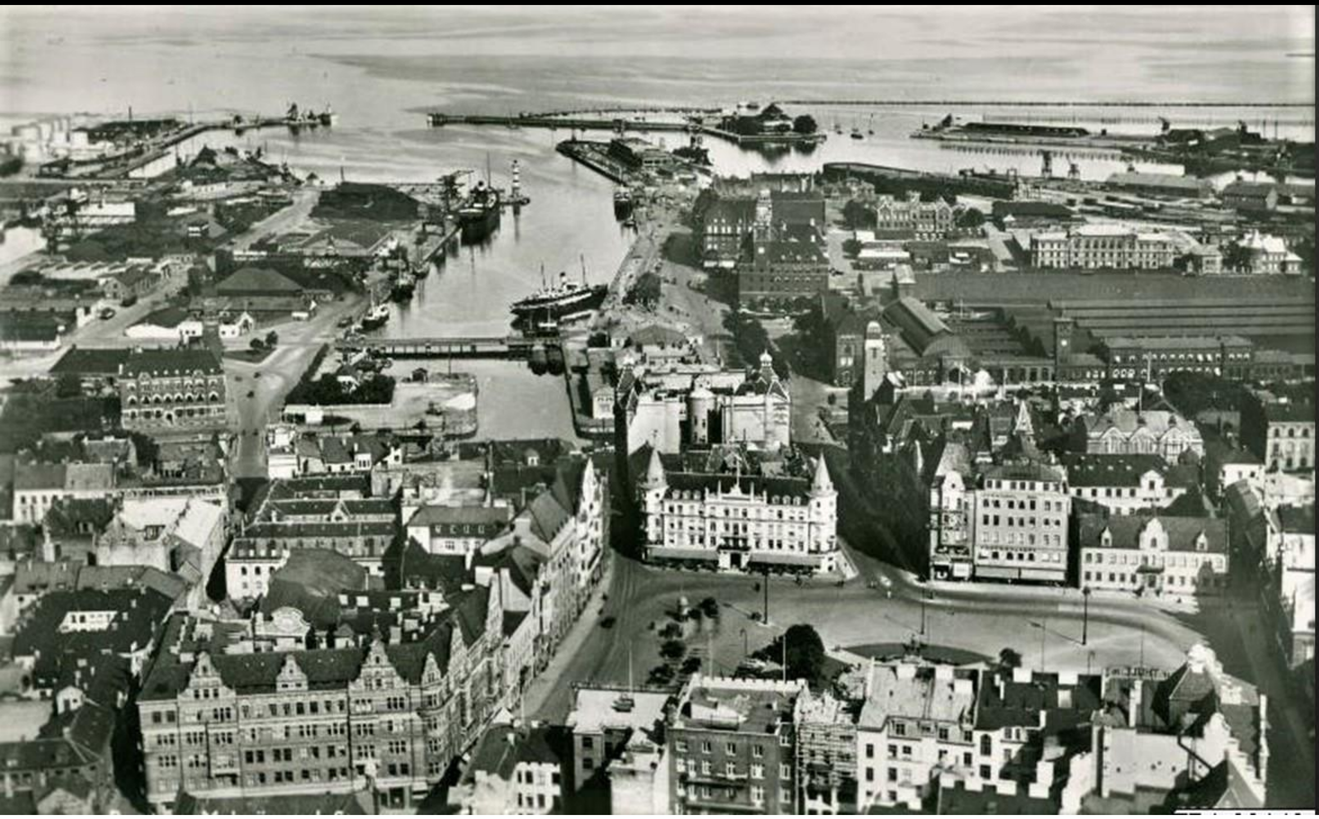

1930
tal

1950

MALMÖ DISKONT

LÅNEBUBBLA

LÅNEBUBBLAN SOM SKADADE MALMÖS EKONOMI UNDER 1800 TALET

HALSJÄRN

BORGMÄSTAREN INDRAGEN

Malmö Diskont var en form av bankföretag, så kallad Diskont, i Malmö, som erhöll oktroj 1803 och var verksamt 1804–17.

Malmö Diskont hade ett eget kapital på 100 000 riksdaler och man hade krediträtt i Riksbanken till samma belopp. På grund av upprepade kriser tvingades dock staten till betydande stödåtgärder till Malmö Diskont (i likhet med övriga diskonter). Malmö diskont erhöll sålunda nya krediter hos Riksbanken på 410 000 (1808) och 700 000 riksdaler (1815). Under krisen 1815–17 gav Malmö Diskont mycket stora lån till enskilda, vilka man försökte dölja med falsk bokföring. Efter att detta uppdagats 1817 dömdes Malmös borgmästare Carl Magnus Nordlindh till fängelse och hela diskontväsendet avvecklades.

LÅNEBUBBLA

Carl Magnus Nordlindh lät uppföra gården Rönneholm i Malmö

FÄSTNINGEN MALMÖHUS

- ***Carl Magnus Nordlindh***, född 1768 i Söderköping, död 1825, var en svensk borgmästare.

  Nordlindh hade, utan några lärdomsprov, från köpman med kommerseråds titel 1805 blivit borgmästare i Malmö. Han var även riksdagsman och direktör för Malmö Diskont. I egenskap av borgmästare verkade han för ordnandet av fattigvården i staden, för restaureringen av Malmö rådhus och för byggandet av Malmö Teater. Han anlade Rönneholm i Malmö, byggde där det första corps-de-logiet 1796–98 och det nuvarande 1812. Efter Malmö diskonts fall 1817 fick han lämna sina befattningar, dömdes till fängelse och levde efter frigivningen obemärkt.

ÅR 1803

- År 1803 upprättades en diskontinrättning i Malmö, diskonterna var Sveriges första affärsbanker, verksamheten bestod i in- och utlåning och var avdelningskontor för riksdiskonten. Direktionen bestod av Frans Suell, borgmästare Carl Magnus Nordlindh och handlanden Cornelius Hegardt, den ledande var Nordlindh. Suell avgick 1812 och följdes året efter av Hegardt. Fem år senare satt förutom Nordlindh, handlandena Henrik Falkman och Samuel Christer Björkman. Ganska snart tillämpades metoder i banken som stred mot reglementets föreskrifter, lånerörelsen som alltmer stegrades till att omfatta mycket stora summor, bedrevs med Diskontens anordningar på riksbanken och dess papper gick i det allmänna rörelsen som mynt. En kraftigt till- tagande handelsrörelse i Malmö var beroende av den underlättade penningtillgången, med handelns uppblomstring följde högkonjunktur för industrierna. Suell inrättade Concordia textilfabrik, hamnarbetena gynnades och kapital till fästningsverkens rasering erhölls huvudsakligen genom stora lån i Malmö Diskont.

FÄSTNINGEN MALMÖHUS

ASPEGRENSKA HUSET FALKMANS

Under tidernas lopp hade fästningsverken omkring Malmö fått förfalla och ansågs inte behövas mer. Beslut om rasering togs 1804. Med borgmästare Nordlindh som ledande kraft bildades ett bolag som erhöll kapital genom lån i Malmö Diskont. Bolaget blev ägare till marken och sålde av till byggnadstomter, nya gator lades ut, och staden fick två nya torg, Gustav Adolfs Torg uppkallat efter konung Gustav IV Adolf samt Drottningtorget efter hans gemål, drottning Fredrika.

Insättningarna ökade kraftigt

Under åren tilltog insättningen nästan katastrofalt och för att motverka detta beviljade direktionen stora lån och fodrade ingen avbetalning vid omsättningen. Systemet var emellertid förädisk. Snart kom krisen och diskonten ställdes inför svårbemästrade problem. Under krigsåren 1808-1809 inträdde ett stort osäkerhetstillstånd på det ekonomiska området och åren 1808 till 1812 kännetecknas av inflation med konstlad blomstring inom näringarna och haussespekulation. Missväxt 1812 och svaga skördar 1811 och 1813 ökade hemsökelsen. Ett allnänt prisfall i Europa inträffade. Så kom 1814 kriget med Danmark och Norge.

En av handlandena i Malmö, som spekulerade i ett långt krig mot Danmark och Norge var Jonas Ståhle. Genom stora leveranser till armén i Norge som inte behövdes när kriget snabbt tog slut, fick Ståhle vidkännas betydande förluster. Redan innan hade hans ställning som välbärgad malmöborgare börjat bli undergrävd. År 1813 hade generalguvenör Toll hindrat överförandet till Danmark av ett varuparti som tillhörde Ståhle, och det fick i stället säljas i Sverige till underpris. Ståhle vände sig 1815 till diskontverket med ansökan om ett lån på 25 000 rdr. Ståhles lån följdes av flera, två andra handlanden Jakob BKock och Hakvin Malmros invecklades i Ståhles affärer och gick inbördes i borgen för varandra. Diskontens direktion fann snart att Kock och Malmros, men i synnerhet Ståhle måste hindras från att gå i konkurs, i annat fall skulle diskontens eget öde vara beseglat. De medel som användes förvärrade dock diskontens ställning.

Ett större statslån på 700 000 rdr, som diskonten fått 1815, förbättrade inte situationen. I april 1817 reste Nordlindh till Stockholm för att avslöja ställningen för regeringen, en ansökan om förnyat understöd avslogs. Men då ett omedelbart avslöjande ansågs äventyra 1815 års statslån föreslogs största försiktighet vid revisionen i juni 1817.

KONTOR I BERGHSKA HUSET

"Lånekontoret Diskonten", som denna bank i dagligt tal kallades, hade sina lokaler i Berghska fastigheten vid Kyrkogatan

- I oktober 1817 kom katastrofen. Landshövingen i Malmöhus län, Wilhelm af Klinteberg hade gjort en undersökning av bankens affärer och bankofullmäktige hade anbefallt en rättegång mot Malmö Diskont. Lördagen den 4 oktober kom underrättelserna till Malmö, på förmiddagen uppkallades magistraten till borgmästare Nordlindh som ännu höll sig ganska upprätt. Han förkunnade sig vara urståndsatt att längre förvalta sitt ämbete och överlämnade handlingar till den äldste av ledamöterna. De tre direktörerna Nordlindh, Björkman och Falkman häktades, liksom Ståhle, Kock och Malmros. Malmros blev efter rättegången satt på fri fot då det icke ansågs överbevisat om brottslighet.

Fler indragna i härvan

Grundläggare av Malmö Hamn. Unge Frans fick tidigt hjälpa till i fader Niclas handelsbod, han studerade två år på Universitetet i Lund och praktiserade i olika handelshus utomlands. Han blev kompanjon med styvfadern Henrik Falkman, rörelsen bedrevs länge under namnet firma Falkman & Suell, blev år 1793 ensam innehavare av firman.
Förutom handelsrörelsen och tobaksfabrik hade han ärvt Limhamns kalkbruk och Lomma tegelbruk. Vidare grundade han ett socker och en klädesfabrik med namnet Concordia. Concordia anlades 1798 men brann ner 10 år senare, största förlusten föll på Suell som bar den med jämnmod. Suell var även ledamot av direktionen i Malmö Diskont men lämnade uppdraget flera år före sammanbrottet. Detta tog honom emellertid hårt. Han etferlämnade vid sitt frånfälle en ansenlig förmögenhet men till följd av borgensförbindelser i diskonten var förmögenheten efter ett par år borta.

Suell var även bland pionjärena för enskiftet då han bröt ut egendomen Annetorp i Hyllie by, samt anlade en samling småbruk vid Fosie strand, Stormbyhusen.

Född:	1744-06-09 Malmö
Död:	1818-11-15 Malmö

CORNELIUS HEGARDT

FÖDD: 1753-03-14 MALMÖ
DÖD: 1834-03-13 MALMÖ

Handlande i Malmö från 1779, satt i första direktionen i Malmö Diskont. Ägde vid sin död "Värdshus- och teaterbyggnaden" (Stadt Hamburg). Övrigt: ägde och bebodde gårdarna 686, 687 och 688 i hörnet av Södergatan och Skomakargatan, Hegardts bod som revs 1881, sedermera Rosquistska huset. Gift med: Katarina EFaxe g Hegardt (1722 - 1776)

Malmö Östergatan

Ett kvarter i Malmö heter
Diskonten

HENRIK III FALKMAN

Tre direktörer, Nordlindh, Björkman och Henrik Falkman häktades och fick hårda domar för sin del i discontokraschen i Malmö. De tre fick stå i halsjärn på Stortoget i två timmar för att skämmas varefter de skulle transporteras till Varbergs fästning för straffarbete. För Falkmans del hade det inkommit en nådeansökan undertecknad bl a av Esaias Tegner. Straffen ändrades till förvar i Malmö Citadell. År 1822 fick Falkman friheten men avled i nervfeber 1839.
Hade köpt Aspegrenska gården 1807 av fadern, den beslagstogs vid diskontokraschen. Den utbjöds på auktion den 19 april 1819 och ropades in av brodern Hans Aron Falkman.

Född: 1774-11-20 Malmö
Död: 1839-01-28 Malmö

ASPEGRENSKA HUSET FALKMANS

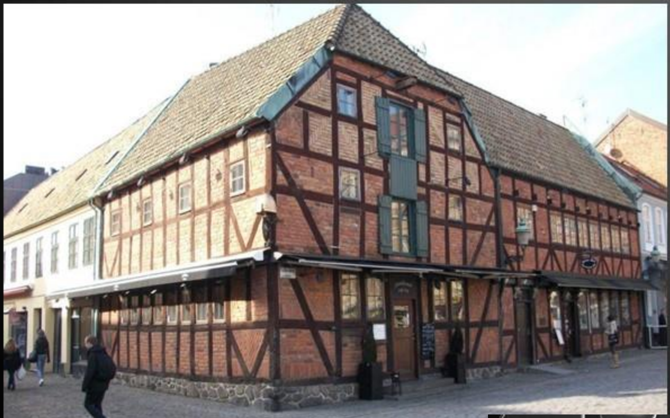

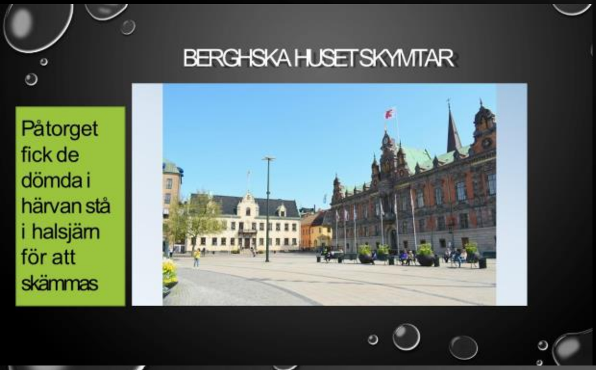

BERGHSKA HUSET SKYMTAR

Påtorget fick de dömda i härvan stå i halsjärn för att skämmas

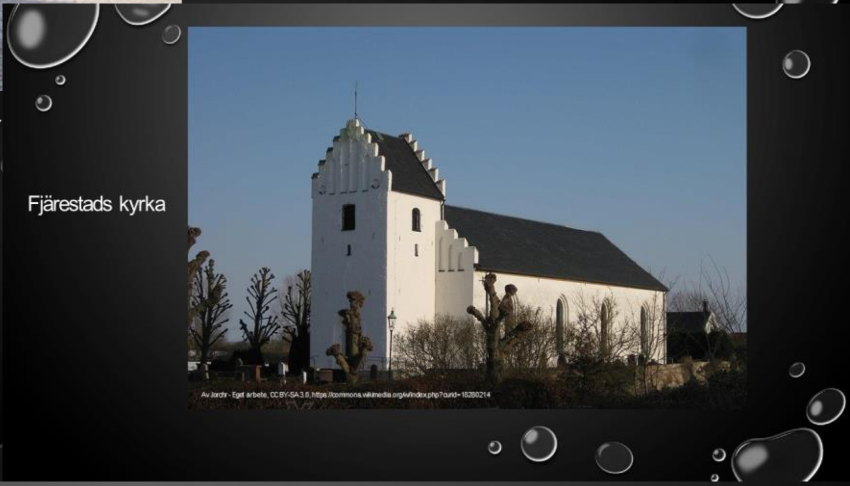

Fjärestads kyrka

Av Jorchr - Eget arbete, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18280214

JAKOB B KOCK

Handlande i Malmö, blev lierad med borgmästaren C M Nordlindh.
Drogs med i Malmödiskonten, arresterades och fängslades för detta

Hakvin Malmros

Handlande i Malmö, hovkamrer, godsförvaltare - stamfader för äldre Malmögrenen.
Inblandad i discontokraschen 1817 i Malmö, blev dock frikänd.

Rättegången blev långvarig, från den 25 oktober 1817 till den 9 januari 1818, det kom fram många olagligheter och missgrepp. I början av 1819 kom Kungl. Maj:ts utslag, Nordlindh dömdes från sitt ämbete, värdighet och ordensdekoration, Björkman förlustig värdighet och ordensdekoration samt Nordlindh, Björkman och Falkman till fängelsestraff. De satt i häkte i flera år men fick om dagarna vistas i staden och blev slutligen benådade. Under några år därefter tillbringade Nordlindh sin tid hos sina närmaste anförvanter, han dog bortglömd av världen, ganska obemärkt och begravdes i all enkelhet i Fjärrestad.

Malmö var inte ensam om att ha en Diskont, det fanns också Göta kanals och Göteborgs diskonter. Dessa störtade en kort tid efter Malmödiskontens fall samman med dunder och brak, varigenom penningrörelsen i hela landet fick dödsstöten. Men hårdast drabbades Malmö som först på 1830-talet började började repa sig.

Fjärestads kyrka

Av Jorchr - Eget arbete, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18280214

HALSJÄRN

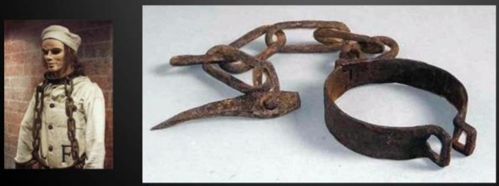

Den första affärsbanken i Sverige var Diskontkompaniet, som dock redan 1787 övergick i en då stiftade statsbank, Generaldiskontkontoret. Efter Diskontkompaniets mönster bildades 1783 Diskontkontoret i Göteborg, vilken i sin tur ersattes med det 1802 oktrojerade Göteborgs diskontkontor, vars verksamhet - liksom den 1803 oktrojerade Malmö Diskont - började 1804 och fortgick till 1817, då dessa såväl som den 1810 tillkomna Göta kanals Diskont gick omkull.

Därefter fanns i Sverige ingen affärsbank förrän Skånska Privatbanken i Ystad 1 april 1831 började sin verksamhet. Namnet ändrades senare til Skånes enskilda bank. 1910 slog den samman med Skandinaviska Kreditaktiebolaget, grundad 1863 som Sveriges första bankaktiebolag.

LÅNEBUBBLA

FÄSTNINGEN MALMÖHUS

Carl Magnus Nordlindh lät uppföra gården Rönneholm i Malmö